

Xujun xi y'ét'a Luca én nda tsuhu Jesucristo

B'i ts'in b'atuts'ihin ra xujun

¹ Nkjin nkjun maha xuta xi kama mjehe nga k'uet'a ch'ich'in xujun ni xi kama ajinni, ² xi nkú ts'in tsakúyani já xi tunkun kiekehe niu santaha nga tuts'ihin ni ko xi kik'ai xaha nga y'enijmi éen. ³ Kui nga ko ta an, nda xinkjian Teofilo, kingjasjáya sisihinna xi nkú ts'in niba tuts'ihin ra ngayjee niu, ko b'a mana nga nda tjin nga k'uet'a ch'ich'ihin ni xu'bi. ⁴ B'a tít's'ian tu xi b'a ts'in cha kixi sisihinni ni xi tsinchiyái.

B'i ts'in kitsúya tíjun nku ntítsje nga tsin Jua Bautista

⁵ Nistjin nga tsatéxuma nda rej Herode ante Judea, ta y'ejna nku nda na'mi xi kik'in Zacaria xi y'aha ra ntjehe nda na'mi Abia. Ko Isabel xi chjuuhun maha, kui xi y'aha ra ntjehe Aaron. ⁶ Nga joo naxu tsincha nginkun Ntjaná. Najmi tjin xi kama ts'innijéhe ra tsa mí nihi, at'aha incha ts'intjusun ngayjee éhen Ntjaná ko kjuatéxumaha Ntjaná. ⁷ Tunga najmi tjihin ra ntí, at'aha nti Isabel ko ja chá nkjun nga joo.

⁸ Nk'ie nga tjihin nda na'mi Zacaria nginkun Ntjaná xi nkú ts'in tjeheh ra ntjehe ⁹ xi nkú ts'in tíñaha já na'miu, kui kikanéhe nga kjuas'en ante nkjuhun ninku xi má nga k'ueti ni xi sinjne.

¹⁰ Ngayjee xuta nantio kabincha natsin ninku nga tincha nchjako Ntiana nk'ie nga titi ni xi sinjne.

¹¹ Tu kama chjihí ra Zacaria nku ntítsjee Ntiana xi kabasinjat'a nga kixihi nachan xi má nga s'etísun ni xi sinjne. ¹² Ixi b'ahá kamaha Zacaria nk'ie nga kikie ntítsjee ko tu ni xi kitsankjúhún. ¹³ Tunga b'ahá kitsú ntítsjee:

—Ji Zacaria, najmi tu binkjuin. At'aha Ntiana ja tsasínñjuhu ni xi tsinchihi. Isabel xi chjihin maha tsjáhi nku ntíx'in, ko Jua t'et'aihi ntíu. ¹⁴ Yún s'ehi kjuatsjo ko nkjin xuta xi ta s'ehi kjuatsjo nk'ie nga tsín ntíhi, ¹⁵ at'aha kui xi chánka kama nginkun Ntiana. Najmi k'úi binu ko ta ndaha xán. Tséjihin ra Espiritu Santo kintehe ni nga tsín.

¹⁶ Ts'ín nga nkjin nkjún xuta xi ntje Israel tjehe ra ts'ínk'ótjiyak'un ngáha Ntiana xi Ntaha maha. ¹⁷ Kui xi tjun kj'uaí ko s'ejñajihin Espirituhu ko nga'yúhún Ntiana xi nkúhu nda profeta Elia nk'ie. Kui xi ts'ínk'óntjaiya animaha xi tí'mi na'mi tu xi ts'íntjoho ntíhi. Ko ts'ínk'óntjaiya animaha xuta xi ndjá tíntuyáha tu xi naxu kamankjihin ra xi nkú ts'ín naxu mankjihin xuta xi naxu tjíma nginkun Ntiana. B'a ts'ín k'uéndaha nku naxinantá xi tíndaha yjoho nk'ie nga ts'ínkjáihin Ntiana.

¹⁸ As'ai b'a kitsú Zacaria nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín skuehena nga kjuaxi ni xi tí'mini? At'aha ja chá nkján ko tachjuúnna ja ta tjin nkjúhún nú.

¹⁹ B'a kitsú ntítsjee:

—An xi 'mina Gabriel. An xi tíjña nginkun Ntiana. Kan'e nibána xi má nga kuinchjako ko

nga xinyaha én nda tsu xu'bi. ²⁰ Nd'ai kama nimai ko najmi ta kama chubahani santa nkúhu nga kuitjusun én xi kuaxihin, at'aha najmi kuas'ejihin éna. Kui xi kuitjusun nistjin xi tjihin nga kuitjusun.

²¹ Máha xuta nantio, kabincha natsiun nga tikuyaha Zacaria. Kis'entaha ra at'aha tib'andayaha Zacaria aya nkjuhun ninku. ²² Tunga nk'iehé nga tsitju yo, najmi ta kama kinchjako ho xuto. As'ai incha kamankjihin xuto nga tjin ni xi kkie Zacaria aya nkjuhun ninku, at'aha tu ntsjahá tít'sínchjén nga tinchja. J'a nistjiun ko tu nku b'ahá ts'in y'ejña nima. ²³ Nk'ie nga ja kama ndjuú xaha, as'ai ngji ngáha ni'yaha.

²⁴ Askahan kik'a ntí Isabel, chjuúhun Zacaria. Un sá kamaha nga najmi tsitju ni'yaha tachjuun. B'i kitsú: ²⁵ “B'a kits'ínkona Ntíaná tu xi najmi ta ch'on ts'in kuasehena xuta.”

B'i ts'in kitsúya titjun nku ntitsje nga tsin Jesu

²⁶ Nk'ie nga j'a jun sá, as'ai kits'ínkji Ntíaná ntitsje Gabriel nanki Nazaret, nanki xi tijnajihin ante Galilea. ²⁷ Nku én ngjiko ho ntitsjee nku takjin xunkú xi 'mi Maria, xi ja tindako ho nga kuixanko nda xi 'mi Kuse, xi ntjehe nda rei David y'aha ra. ²⁸ Jas'en ntitsjee má tijná takjuun ko b'i kitsúhu:

—Antahi. Tse nkjun kjuanda xi tí'baihi. Nda nkjun ts'in basehi Ntíaná.

²⁹ Nk'ie nga kkie Maria ntitsjee ko nga kint'é niu, ixí b'ahá kamaha ko kingjásjayaha yjoho nkú tsuhu ra kjuasuniño. ³⁰ As'ai b'ahá ta kitsú ngáha ntitsjee:

—Ji Maria, najmi tu binkjuin. Kjuandaha Ntjaná títstjáhi. ³¹ Nd'ai nku ntí ch'ai, nku ntíx'in s'ejñahi. Jesu k'úét'aihi ntíu. ³² Kui xi nku nda chánka kama ko Ntíhi Ntjaná xi tíña nk'a ján k'úihin. Ntjaná ts'ín nga kui xi kama nda rej xi nkúhu nda rej David, at'aha kui xi ntjehe David. ³³ Kuatéxumaha naxinantá xi y'aha ra ntjehe Jacob santaha tu nkjéhé ni ko najmi tjín xi kama kjé'aha xáha nga kuatéxuma.

³⁴ B'a kitsú Maria nga kingjásjaiyaha ntítsjee:

—¿Nkú ts'ín kuitjusuhun ni xu'bi? At'aha najmi kje tjínna x'in.

³⁵ B'a kitsú ntítsjee:

—Espiritu Santo nibajenk'úhin ko nga'yúhun Ntjaná xi tíña nk'a ján k'ué'makoho ri nk'íéhen. Kui kjuaha nga Ntíhi Ntjaná k'úihin ntí je xi tsíun. ³⁶ Isabel xi na xinki maha ja ta y'a nku ntí, ndaha tsa ja chá. Na xi ntí kitsú xuta jun sá ja tíhín nd'ai. ³⁷ Ntjaná bi najmi tíhín ni xi najmi maha ts'ín.

³⁸ As'ai b'a kitsú Maria:

—An xi na musuhu Ntjaná. B'a katumana xi nkú nga kuakixínní.

Nk'ie nga b'a kitsú Maria, as'ai ngji ngáha ntítsjee.

B'i ts'ín ngjitsubek'ún Maria Isabel

³⁹ Kui nístjiun y'énda yjoho Maria ko ngji kitsa kitsa nku nanki ichí xi tíñajihín asunntu tjenki xi tjín ante Judea. ⁴⁰ As'ai jas'en ni'yaha Zacaria ko kikjaniñaha Isabel. ⁴¹ Nk'ie nga kint'é Isabel kjuasuniñaha Maria, kits'ín nityá ntí xi y'a ko j'aitsejihín ra Isabel Espiritu Santo. ⁴² As'ai 'yún kinchja Isabel nga b'a kitsú:

—Ajihin ngayjehe jmichjün 'yün nda kits'ínko sahi Ntjaná ji ko 'yün nda kits'ínko ntí xi kich'ai.
 43 Tunga, ¿yáhá ni an nga naaha Chá Ntjana kj'uaisehena? 44 At'aha nk'ie nga kuant'e kjuasuniñahi, ixí kuats'in niyá tsjohó ntína aya kant's'á. 45 Á b'a ndaha ri ji xi kis'ejihin ri nga tjihin nga kuitjusun én xi kitsúhi Ntjaná.

46 As'ai b'i kitsú Mariá:

A b'a 'yün chánkaha Ntjaná títsu animana.

47 Títs'intsjohó Ntjaná xi kunna.

48 At'aha xi batéxumana kik'axkihina an xi kinte tjen.

Nd'ai ko santaha tu nkjéhé ni:

“Á b'a nda kits'ínkoho ri Ntjaná”, kuitsuna xuta.

49 At'aha ni xi i ja kits'ínkona xi tjihin nga'yün.

Nkjün j'áin xi ts'e.

50 Kui xi base nimaaha xuta xi benkjühun,

xuta xi kis'e ko xi tjin ko xi s'e.

51 Tsakúchji nga'yühun nga kits'in ni xi i.

Kits'ínndzjoya xuta xi ngak'un b'asje yjohó.

52 Kikjexihin xaha jmirei,

ko ts'asjenk'a xuta x'an.

53 Kitsjáha ni xi nda xuta xi najmi tjihin nichine,

ko kits'ínkji tiya xuta nchinó.

54 Tsasinko xuta Israel xi xuta musuhu maha,

j'áitsjehen ko tsase nimaaha,

55 xi nkú kitsú tíjuhun ntje chána,

Abraham ko ntje xi s'ehe askahan.

56 Jan sá kamaha Mariá nga y'ejñako Isabel. Askahan kik'óya ni'yaha.

B'i kama nga kitsin Jua Bautista

⁵⁷ Tsichu nistjin nga tsíhín ntí Isabel. Nku ntíx'in kitsihín. ⁵⁸ Nk'ie nga kint'é xuta xi tjíntut'á tiñaha ko xuta xinkjín nga Ntíaná tsase nimaha Isabel, ta tsjo nkjún incha kamaha ko kui. ⁵⁹ Nk'ie nga tsichu nistjin jihín ntíu, ngji ts'íhín ni circuncision ko mjehe xuta nga Zacaria k'úín ntíu xi nkú 'mi na'mihí. ⁶⁰ Tunga b'ahá kitsú naaha ntíu:

—Najmi. Jua tjíhín nga k'úín.

⁶¹ B'a incha kitsú xuta:

—Tunga najmi tjíhín xuta xinkju xi b'a 'miu.

⁶² As'ai kingjásjaiyaha na'mihí ntíu mí j'áíhín xi mjehe k'uét'a. ⁶³ Tsanki Zacaria nku yáte ichí ko b'í ts'ín y'ét'a: “Jua k'úín”, kitsú. Kama nkjühun ngayjee xuta xi tíncha yo. ⁶⁴ Ta kuihi chubó kama kinchja ngáha Zacaria ko kik'atuts'in nga kits'íntsjohó Ntíaná. ⁶⁵ Kitsankjún ngayjee xuta xi tjín tiña andai ni'yaha ko kinchjanijmíyaha ni xi kamoó xuta xi tjíntu ngayjee asunntu tjenki xi tjín ante Judea. ⁶⁶ Ngayjee xuta xi kint'é niu y'éjintak'un ko b'í incha kitsú animaha:

—¿Yá xi kama ntíu nga kama chá?

At'aha nga'yühun Ntíaná tijnajihín.

B'í ts'ín kinchjanijmíyaha Zacaria Jua

⁶⁷ J'aitsejín ra Espiritu Santo Zacaria, na'mihí ntíu. Kits'ínkinchjaha xi nkúhu nku nda profeta nga b'í kitsú:

⁶⁸ Kan'etsjohó Ntíaná xi Ntíaha xuta Israel, at'aha j'ai ts'ín ndáíhi xuta xi ts'e!

⁶⁹ Ja kits'ín nibá nku xi tjíhín nga'yún, kui xi ts'íínk'ankiná, nku xi y'aha ra ntjehe David, nda xi kint'é'éhen Ntíaná.

⁷⁰ Kui ni xi kinchja nistjin nk'ie,
nga kits'ínkinchja já profetaha.

⁷¹ Kitsú nga k'uasjejiná ajihin já kontraná,
ajihin nga'yuhun ngayjee já xi unkiená.

⁷² Kitsú nga kuase nimaha ntje chána,
nga najmi ts'ínchaya ni nda xi y'enda nk'ie.

⁷³ Kitsúya kixihj Abraham xi ntje chána maha,

⁷⁴ nga ts'ín ndainá ajihin já kontraná,
tu xi najmi kuinkjuhunná nga kuinú'yá'éheén,

⁷⁵ nga je ko naxu kuintsubaá nginkun ngayjee
nistjinná.

⁷⁶ Ko ji, ntí ichína,

ji xi k'úihin nda profetaha Ntíaná xi tíjña nk'a ján.

At'aha ji xi k'úin tíjtuihin Nda Ntíaná,

ji xi k'úéndai njyáha.

⁷⁷ Kuakúchjihj xuta xi ts'e yá xi ts'ínk'ankihj,
nga kama ndyjat'aha ngatitsuhun.

⁷⁸ Chánka kjuanima tak'uhun Ntíaná,

xi nkú ts'ín ma chji ts'íu nga nibá ma seen,

⁷⁹ tu xi ts'ín ndzjehen ra xuta xi tíntu má jyuun,

má tjen nk'íehen ngabayoo,

tu xi tsjániyáhaná nkú ts'ín kuintsubajián kjuajyu.

⁸⁰ Ntíu tu nku kishá kō kama nkjink'un. Ante
kixiu y'ejña santa nkúhu nga tsichu nistjin nga
tsakúchjihj yjoho xuta Israel.

2

B'i ts'ín kitsin Jesu

(Mt. 1:18-25)

¹ Nistjin ján nda tíjtun Augusto Cesar kitsjá kju
nga ngjuait'a xi nkú tíjn maha xuta xi batéxumaha
ndo. ² Nk'ie nga j'aísun tíjtun j'áihin xuta, nda

Cirenjo tjihin xa ante xi 'mih_i Siria. ³ Ngayjee xuta nankih_i incha ngjik'iet'a yoho. ⁴ Nazaret tsitju Kuse, nanki ichi xi tijnajihin ante Galilea, nga ngji Belen, nanki ichi xi tijnajihin ante Judea. Yo ma nga kitsin nda rej David, ko Kuse ta ntjehe David y'aha ra. ⁵ Yo ngjik'iet'a yoho nga tjenko ts'ihin Maria, tachjuun xi tijnako. Nti ja y'a Maria kui chubo.

⁶ Ko ni xi kama, nk'ie nga ja tjiintu yo, tu tsichuhú nistjin nga tsin ntih_i Maria. ⁷ Kitsihin nti tjuhun. Kik'ontikajnu nusti ko kits'inkajijnaya yatikuya xi kjineya nichine chu, at'aha najmi ta tjihin ante aya ni'ya ma nga ts'inkj'a nistjen xuta xi ts'in niya.

B'i ts'in incha j'aisehe ja bastuu nti Jesu

⁸ Tiña nanki Belen tjiintu ajin jnoo ja bastu xi tjincha kunnta jyun chutsankaha. ⁹ As'ai tjen'yun nkuhu ntitsjehe Ntiana tsakuchiji yoho, ko kjuachankaha Ntiana kits'in ndzjen chji chji ma xi tjehe kab'entu joo. Tu xi incha kitsankjuhun joo. ¹⁰ Tunga b'aha kitsu ntitsjee:

—Najmi tu binkjun. At'aha en nda tsuhu kjuai xinyanuu, en xi ts'in nga k'uejsjoho ngayjee xuta.

¹¹ At'aha ngandanuu nankih_i David kuatsin nd'ai nku xi ts'in k'ankinuu, kui xi Cristo xi Nda Ntianuu.

¹² B'i ts'in chahanu nti. Nusti kitikajnu nga kjiijnaya yatikuya xi kjineya nichine chu.

¹³ Tjen'yun j'ainchat'aha ra ntitsjee nkjin nkjun sa ntitsje xi nibaha ndjiojmi jan. Kui xi kits'intsjoho Ntiana nga b'i incha kitsu:

¹⁴ jKas'ehe kjuachanka Ntiana nk'a jan, ko t'anankiu kas'ehe kjuajyu xuta xi nda tjiintuyaha!

15 Kō nk'ie nga ja incha ngji ngáha ntítsjee nk'a ján, b'i ngján kinchjako xinkjín já bastuu.

—Tjián Belen. Tjihinseé ni xi kamoō, ni xi kuatsúyaná Ntíaná.

16 As'ai incha ngji kitsa kitsa yo kō kisakúhu Mariā kō Kuse kō ntíu nga kjijñaya yátikúyá xi kjineya nichine chu. 17 Nk'ie nga incha kikie ntíu, as'ai kitsúya ni xi kik'ihín nga kis'ejña chjihí ntíu. 18 Kō ngayjee xuta xi kint'é niu kama nkjúhun ni xi tíincha nchja já bastuu. 19 Tunga máha Mariā, animaha y'éjñajin ngayjee ni xi kamoō. Tu nku kits'ínkjink'uhún niu. 20 As'ai kik'óya ngáha já bastuu. Incha kits'ínkie yjohō nga Ntíaná xi tjihín kjuachánka kō kits'íntsjohō Ntíaná tu ngat'aha ni xi kint'é kō kikie. At'aha tsitjusunye ni xi kik'ihín.

B'i ts'ín kisakúchji ntí Jesu nginkun Ntíaná

21 Nk'ie nga j'a jin nístjin, kin'ehe ni circuncision ntíu kō Jesu kik'in nga kis'et'a, kui j'áin xi kitsjáha ntítsjee Mariā kintehe ni nga tsín ntíu.

22 Xi nkú ts'ín tjít'a kjuatéxumaha Moise, nk'ie nga tsichu nístjin nga tjihín nga ts'ín je yjohō Mariā kō ntíu nginkun Ntíaná, incha ngji nanki Jerusalen tu xi s'ejña chjihí nginkun Ntíaná. 23 At'aha b'a ts'ín tjít'a kjuatéxumaha Ntíaná: “Ngayjee ntíx'in xi tjun tsín, kui xi kama ts'e Ntíaná.” 24 Ngjiko chje xi nkú nga ts'ín tjít'a kjuatéxumaha Ntíaná, at'aha b'a ts'ín tjít'a: “Jo chutuju kō tsa jo nise xi nkú joyaha chutuju xi k'uai chje.”

25 Tíjña nanki Jerusalen nku nda xi 'mi Simeon. Kui xi naxu síjña nginkun Ntíaná kō benkjún Ntíaná kō tikuyáha nístjin nga kama ndáihí xuta Israel. Espiritu Santo tíjñajihín 26 kō kitsúyaha nga

najmi kuayá tsa najmi skue Cristo xi ts'ín nibá Ntíaná. ²⁷ Tsasín niyáha Espiritu Santo nga j'ai nínku, kō nk'ie nga j'aikohō xi cháha ntí Jesu nínku tū xi n'ehē rā xi nkú ts'ín tjí't'a kjuatéxumoo, ²⁸ as'ai Simeon kingjáya ntsja ntíu. Kitsjáha máb'achjǐhi Ntíaná nga b'ǐ kitsú:

²⁹ Ji Na'mi, ja kuasakúna kjuajyu nd'ai.

Ja kuitjusun ni xi kik'inya títjunǐ.

Kui nga tjennteheni nga kuayáhana an xi nda musuhǐ.

³⁰ At'aha tunkán kuakiekohona xi nkú ts'ín ts'ínk'anki xuta,

³¹ xi y'endai nginkun ngayjee xuta.

³² Kui xi nkú joyaha nd'í,

kui xi ts'ín ndzjehen xuta asunntee,

kō tsjáha kjuachánka xuta xi ts'ǐ, xuta Israel.

³³ Kama nkjúhun na'mihǐ kō naaha ntíu ni xi kitsú Simeon nga kinchayaha ntíu. ³⁴ Nda kinchjane Simeon xi cháha ntíu. As'ai b'ǐ kitsúhu Mariá:

—Kui ntíj xi tjǐhin nga ts'ínkijne kō a rā kjésíntjen nkjin xuta Israel. Ni xi kuakúchji nkjin xuta ngjuai kontraha. ³⁵ B'a ts'ín s'ejña chjǐhi ni xi tjíntujín animaha nkjin xuta. Tunga máha jǐ, b'a kamahi ni xu'bjǐ xi nkú joyaha nku kichǐ xi kjuas'enjin santaha animahǐ.

³⁶ Kō ta síjña yō nku tachjuún profeta xi 'mi Ana, xi takjǐhin Fanuel maha, xi y'aha rā ntjehe Aser. Kui xi ja chá nkjún. Kjintí nga tsixan kō yatu nú kamaha nga y'ejñako x'ihǐn. ³⁷ Ja tjǐhin cháte kō katé űju nú nga ja k'ien x'ihǐn. Kō tū nku natsin nínkuhú b'ejña. Nístjin nístjen ts'íntsjohō Ntíaná nga b'ejña kjintía kō nga nchjako Ntíaná. ³⁸ Kui

chubo ta tsichu Ana yo ko kitsjáha máb'achjíhi Ntíaná nga kíkíe ntí Jesu. Kitsúyaha ngayjee xuta xi tíncha kuyáha nístjin nga kama ndái ngáha ra nanki Jerusalen yáha kui ntíu.

³⁹ Ko nk'ie nga ja kamaha nga kits'íntjusun xi cháha Jesu ngayjee xi nkú ts'ín tjí't'a kjuatéxumaha Ntíaná, as'ai kík'óya ngáha nanki Nazaret, nanki íchí xi tíjñajin ante Galilea, at'aha yo nankihi. ⁴⁰ Kisá ntíu ko kis'ehe nga'yún ko 'yún kama nkjink'un sa. Ko kitsjáha kjuandaha Ntíaná.

Nk'ie nga ndyaha Jesu b'i ts'ín kinchjanijmiko já chjine'éhen kjuatéxumoo

⁴¹ Xki nú incha fi xi cháha Jesu nanki Jerusalen nk'ie nga bitju S'í Pascua. ⁴² Nk'ie nga ja jehe te jo nú Jesu, incha ngji yo at'aha b'a ts'ín tíjña niyáha. ⁴³ Nk'ie nga ja je s'íu, as'ai incha kík'óya ngáha ni'yaha, tunga y'ejñahá nda chí Jesu nanki Jerusalen. Najmi kíkíe xi cháha nga b'a kits'ín. ⁴⁴ Xuta xingisoo ra tjenjihin Jesu incha kitsú. Nku nístjin kits'ín niyá, tunga nk'iehé nga tsangis-jaijihin xuta xinkjín ko xuta xi behe, ⁴⁵ tu najmi kisakúsjaihi ra. As'ai kits'ínk'óya ngáha yjoho nanki Jerusalen nga tsangisjai.

⁴⁶ Nístjin xi ma jahan incha kisakúhu Jesu natsihin ninku. Kab'ejñajihin já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui jóo xi tíasínñjuhu ko tóbásjaiyaha Jesu. ⁴⁷ Ngayjee xuta xi tint'éhe kama nkjúhun kjuankjintak'un xi tjihin Jesu ko xi nkú ts'ín títsuya ni xi tichasjaiyaha. ⁴⁸ Kama nkjúhun xi cháha nk'ie nga kíkíehe ko b'a kitsú naaha:

—Ji ntína, ¿á b'a kin'ekohoni? Na'mihí ko an ni xi nkjún tímani nga tbinchisjáihí.

49 B'i kitsú Jesu:

—¿Á an t́binchisjái hinú? ¿A najmi yanú tsa ni'yaha na'mina t́hin nga kúatejña?

50 Tunga najmi kamankjihín ra ni xi kitsú Jesu. 51 As'ai kits'óyako ngáha xi cháha Nazaret ko kint'é'én tehentehe. Ko naaha y'éjñajin animaha ngayjee ni xu'bi. 52 Jesu tu nku kisáha nga kama ng'aya ko 'yún kama nkjink'un sa. Kisasihin Ntíaná Ntíu ko xuta ta kisasihin.

3

B'i ts'in y'énjímí Jua Bautista (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1 Nk'ie nga t́hin t́ion nú nga t́batéxuma nda títjun Tiberio Cesar, ko Poncio Pilato t́hin xá ante Judea, ko Herode Atipa t́hin xá ante Galilea, ko Felipe xi nda nts'e maha Herode t́hin xá ante Iturea ko ante Trakonite, ko Lisania t́hin xá ante Abilina, 2 ko Ana ko Caifa xi já na'mi k'akuhu xuta xi ntje Israel t́hen ra, kui nistjiun Jua xi ntíhi Zacaria maha kint'é ntaha Ntíaná nk'ie nga t́jña ante kixiu. 3 As'ai kikjatsú'ba Jua ngayjee andai ntáje Jordan ko y'énjímíhi xuta nga t́hin nga ngjuaikj'áha ra animaha nga saténtá, tu xi kama ndyjat'aha ra ngatitsuhun.

4 B'a kama xi nkú ts'in y'et'a éhen Ntíaná nda profeta Isaiá:

Tínu'yá ntaha nku nda xi t́kjintáya ante kixiu:
“T'endo niyáha Ntíaná. Tjen naxuu niyáha.

5 Ngayjee xunká xi t́in xincháha ninte,
ko ngayjee ante ng'aya xi t́in n'e sunya.
N'e naxu niyá tsitin xi t́in,

ko n'e sunya niyá xi nk'ajnu nk'at'a.

⁶ Ko ngayjee xuta asuntee skue
xi nkú ts'ín ts'iínk'ankiná Ntíaná.”

⁷ Kinchjako Jua xuta xi nibak'úhun, xi mjehe nga
saténtá:

—já ch'onk'un xi b'a k'un! ¿Yá xi b'a kitsúnuu
nga kuiyúhuu kjuakjahan Ntíaná xi ja tjen tiña?

⁸ Tu sahá n'oo ni xi kuakúchji nga ja tsankinchj'aha
ruu animanuu. Najmi tu b'a katsú animanuu:
“Ntjehe Abraham ná”, tsa kuixiún. At'aha an b'a
tixinnuu nga santaha kui ndjioi Ntíaná kama ts'ín
ma ntjehe Abraham. ⁹ Ichó ja tíña nda nd'ai nga
kuate kjamaha yoo. Kui nga ngayjee yá xi najmi
nda tu xi tsjáha, kui xi stísun ko chjanikj'ajin ajin
nd'íu.

¹⁰ As'ai b'a kitsú xuta nga kingjásjaiyaha Jua:

—¿Mí ni xi tjihin nga n'ei jin?

¹¹ B'a kitsú Jua:

—Xi tíñaha jo chinka ndju, katsjáha xi najmi
tjihin. Ko xi tjihin nichine, b'a ta kats'ín.

¹² Ta j'ai k'ua já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha
já Roma tu xi saténtáha ko b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿mí nihi xi n'ei jin?

¹³ B'i kitsú Jua:

—Najmi tu bitjatíúhuu nga chj'achjiú xi nkú nga
ts'ín tíña.

¹⁴ Ko k'ua já jun ta kingjásjaiyaha:

—Ko jin, ¿mí nihi xi n'ei?

B'i kitsú Jua:

—Najmi tu ch'a chju'á kjuayúhuun ni xi tjihin ko
najmi tu chjaninóhoo tsa mí nihi, tsa tu xi b'a ts'ín
sakúhuunu toon. Tsjo katumanuu xi nkú nga tjín
tíma chjínuu.

¹⁵ Ngayjee xuta tu tincha basehé ko b'i ngján incha kitsú nga kits'innkjink'un: “Kutsa kuihi Jua xi kits'in nibá Ntjaná.” ¹⁶ Tunga b'ihí kitsú Jua nga kinchjakoyje xuta:

—An ntánijua tibaténtakohonu, tunga kj'uaihí nku xi 'yún nk'a tjen sa, xi ndahachí najmi tsuhuna tsa kjenndáya n'úhu ntéhe. Kui xi Espiritu Santo ko nd'í kuaténtakohonu. ¹⁷ Kui xi nkú joyaha nda xi ts'in chuhun tuniñu. Ja kjiya ntsja yá xi ts'in chunkoho ra tuniñuhu, tu xi ts'iinkj'a t'axihin tuniñu ko xin ts'iinkj'a tjabaha. As'ai kj'uatjo tuniñu ni'ya njihí, ko k'uéti tjabaha ajin nd'í xi najmi ta kamaha ra kuayáyaha.

¹⁸ B'a ts'in kinchja Jua, ko nkjin sa kj'ai kjuatéxuma xi kitsjáha xuta nga y'énijmí én nda tsuhu Ntjaná. ¹⁹ Ko ta kinchjatiko nda rej Herode Antipa, at'aha na Herodia tijnako, kui xi chjuúhun Felipe xi nda nts'e maha Herode, ko ngat'aha ya ngayjee ni ch'onk'un xi kits'in Herode. ²⁰ Tunga ngatentee ni ch'onk'un xi kits'in Herode y'ésun saha xu'bi. Nubayá kits'inkjas'en Jua.

B'i ts'in kiséntá Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Ko ni xi kama nk'ie nga tísaténtá ngatentee xuta, ta kiséntá Jesu. Nk'ie nga tinchjako Ntjaná, tsix'á nk'a ján ²² ko nibajenne chji chjihí Espiritu Santo xi nkú joyaha chutuju. Ko kinu'yá nk'a ján nku nta xi b'i kitsú:

—Ji Ntina, tjona ji. Tsjo nkjún mana ji.

Kui xu'bi ntje xi y'aha ra Jesu

(Mt. 1:1-17)

²³ Katé ra nú tjihin Jesu nk'ie nga kik'atuts'ihin xáha. Kui xi ntíhi Kuse kitsú xuta. Kuse, kui xi ntíhi Eli. ²⁴ Eli, kui xi ntíhi Matat. Matat, kui xi ntíhi Levi. Levi, kui xi ntíhi Melki. Melki, kui xi ntíhi Jana. Jana, kui xi ntíhi Kuse. ²⁵ Kuse, kui xi ntíhi Matatia. Matatia, kui xi ntíhi Amos. Amos, kui xi ntíhi Nahum. Nahum, kui xi ntíhi Esli. Esli, kui xi ntíhi Nagai. ²⁶ Nagai, kui xi ntíhi Mat. Mat, kui xi ntíhi Matatia. Matatia, kui xi ntíhi Semei. Semei, kui xi ntíhi Jose. Jose, kui xi ntíhi Juda. ²⁷ Juda, kui xi ntíhi Joana. Joana, kui xi ntíhi Resa. Resa, kui xi ntíhi Zorobabel. Zorobabel, kui xi ntíhi Salatiel. Salatiel, kui xi ntíhi Neri. ²⁸ Neri, kui xi ntíhi Melki. Melki, kui xi ntíhi Adi. Adi, kui xi ntíhi Cosam. Cosam, kui xi ntíhi Elmodam. Elmodam, kui xi ntíhi Er. ²⁹ Er, kui xi ntíhi Josue. Josue, kui xi ntíhi Eliezer. Eliezer, kui xi ntíhi Jorim. Jorim, kui xi ntíhi Matat. ³⁰ Matat, kui xi ntíhi Levi. Levi, kui xi ntíhi Simeon. Simeon, kui xi ntíhi Juda. Juda, kui xi ntíhi Kuse. Kuse, kui xi ntíhi Jonan. Jonan, kui xi ntíhi Eliakim. ³¹ Eliakim, kui xi ntíhi Melea. Melea, kui xi ntíhi Mainan. Mainan, kui xi ntíhi Matata. Matata, kui xi ntíhi Natan. ³² Natan, kui xi ntíhi David. David, kui xi ntíhi Isai. Isai, kui xi ntíhi Obed. Obed, kui xi ntíhi Booz. Booz, kui xi ntíhi Salmon. Salmon, kui xi ntíhi Naason. ³³ Naason, kui xi ntíhi Aminadab. Aminadab, kui xi ntíhi Aram. Aram, kui xi ntíhi Esrom. Esrom, kui xi ntíhi Fares. Fares, kui xi ntíhi Juda. ³⁴ Juda, kui ntíhi Jacob. Jacob, kui xi ntíhi Isaac. Isaac, kui xi ntíhi Abraham. Abraham, kui xi ntíhi Tare. Tare, kui xi ntíhi Nakor. ³⁵ Nakor, kui xi ntíhi Serug. Serug, kui xi ntíhi Ragau. Ragau, kui xi ntíhi Peleg. Peleg, kui xi ntíhi Heber. Heber, kui xi ntíhi Sala. ³⁶ Sala,

kui xi ntíhi Cainan. Cainan, kui xi ntíhi Arfaxad. Arfaxad, kui xi ntíhi Sem. Sem, kui xi ntíhi Noe. Noe, kui xi ntíhi Lamec. ³⁷ Lamec, kui xi ntíhi Matusalen. Matusalen, kui xi ntíhi Enoc. Enoc, kui xi ntíhi Jared. Jared, kui xi ntíhi Mahalalel. Mahalalel, kui xi ntíhi Cainan. ³⁸ Cainan, kui ntíhi Enos. Enos, kui xi ntíhi Set. Set, kui xi ntíhi Adan. Adan, kui xi ntíhi Ntíaná.

4

B'i ts'in kits'in nganaha Jesu ndanindoo (Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Kitsejihin ra Jesu Espiritu Santo nk'ie nga nibaha ntáje Jordan, ko Espiritu Santo ngjikoho ante kixiu. ² Yo y'ejña yachán nistjin ko ndanindoo kikjut'ayák'uhun. Najmi chumi nihi xi kikjine ngayjee nistjin xu'bo. Askahan kama bjoho. ³ As'ai b'i kitsú ndanindoo nga kinchjako Jesu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntíaná, b'a t'ihin ndjioi nga ninkuan katuma.

⁴ B'i kitsú Jesu:

—B'i ts'in tjit'a xujun éhen Ntíaná: “Najmi nku tutu ninkuon xi ts'in nga b'entu tik'un xuta.”

⁵ As'ai ngjikoho ndanindoo nku asunntu tjenki nk'a. Kutjuhú yo tsakúyjehe má batéxuma já rej xi tjin asuntee ⁶ ko b'a kitsúhu:

—Ts'inkjas'ehen nga kuatexumaihi ngayjee naxinantá xu'bi ko kjuachánka xi tjihin. At'aha an kik'aina ko tsjaha xi kama mjena nga tsjaha. ⁷ Tsa kujsinkunch'int'aní nga chankjunní, kama ts'i ngayjee niu.

⁸ B'i kitsú Jesu:

—B'a ts'ín tjit'a éhen Ntjaná: “Chankjúin Ntjaná, kui xi Ntiahí maha kō nkuhú kui kuinú'yá'éihin.”

⁹ As'ai ngjikohō ndanindoo nanki Jerusalen. Kits'ín s'esun má 'yún nk'aha ninku kō b'a kitsúhu:

—Tsa kjuaxi nga ji xi Ntíhi Ntjaná, chjanikj'anki yjohi. ¹⁰ At'aha b'a títu xujun éhen Ntjaná:

Ntjaná k'úéxá ntítsjehe xi má nga kúhin kō kuasehi.

¹¹ Kjesintjenya ntsjahi tu xi ndaha nku ndijo najmi saténkihi tsukui.

¹² B'i kitsú Jesu:

—Kō b'a ta ts'ín tjit'a éhen Ntjaná: “Najmi tu ji chjut'ayák'uin Ntjaná, kui xi Ntiahí maha.”

¹³ Nk'ie nga jet'aha ndanindoo ngayjee ni xi kikjut'ayák'unkohō Jesu, as'ai ngji t'axihin chuba nistjin.

B'i ts'ín kik'atuts'ihin xaha Jesu

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ As'ai kik'óya ngáha Jesu ante Galilea nga kitsejihin ra Espiritu Santo, kō ngayjee xuta xi tjin tiña yo nda ts'ín kinchjanijmíyaha ra. ¹⁵ Tsakúya xki ni'ya sinagoga xi tjin yo, kō ngayjee xuta nda ts'ín kkiehe.

B'i ts'ín najmi kin'ekjáihin Jesu

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ As'ai tsichu nanki Nazaret má nga kama chá. Nku xuatu tjihin jas'en ni'ya sinagoga xi nkú ts'ín tíña niyáha. Yo kits'inya éhen Ntjaná. ¹⁷ Kik'aihi xujun éhen Ntjaná xi y'ét'a nda profeta Isaiá. As'ai kikjexinka xujun kō kisakúhu má nga b'i ts'ín tjit'a:

¹⁸ Espirituhu Ntjaná tíñajinna at'aha Ntjaná kitsjá xána,

tu xi k'uenijmíhi ra xuta x'an én tsetse xi nda tsu.

Ntjaná kits'in nibána,
 tu xi xinyaha ra xuta xi kjintuyá'yún nga kama
 ndaíhi,
 nga kjex'ánkia tunkun xuta ka,
 nga ts'in ndaíhi xuta xi un tibehe,
 19 ko nga k'uenijmíhi xuta nga nd'ai kuakúchji
 Ntjaná kjuandaha.

20 As'ai kingjájjoya ngáha xujun ko kitsjáha nda
 xi basehe ni'ya sinagoga. Y'ejna. Ngayjee xuta xi
 tjintu yo tu nku tsasentáhá ra. 21 As'ai b'i kitsú nga
 kinchja:

—Nd'ai nginkun kuitjusun éhen Ntjaná xi
 kuanu'yó ei.

22 Ngayjee xuta nda ts'in kinchjayane Jesu ko
 incha kama nkjúhun ra én tsjo tsu xi tsitju ts'a. B'i
 ngján b'a incha kitsúhu xinkjín:

—¿A najmi kuihí ndai xi ntíhi Kuse?

23 B'i ta kitsú Jesu:

—Be nga b'a kuixínnú xi nkú tsu én xi nchja xuta:
 “Ji nda chjinenki, ji ma tjun n'enkihí yjohí”, ko
 ta be nga b'a kuixíún: “Ni xi kinu'yái nga kin'ei
 Capernaum, kui nihi xi ta n'ei ei nankihí.”

24 Ko b'i ta kitsú:

—Kjuaxi ni xi tixinnuu. Ndaha nku nda profeta
 najmi nda ts'in n'ekjáihín nankihí. 25 Kjuaxi nga
 nkjin maha jminchjín xi ja k'ien x'ihín xi tjín Is-
 rael nistjin nga y'ejna nda profeta Elia, nk'ie nga
 kis'echjá nk'a ján nga najmi ta kik'aha ts'í jan nú
 masen tjíhin ko nk'ie nga tu xí chánkahá kjintía
 xi kis'e ngayjee asuntee. 26 Ndaha tsa b'a kama,
 tunga najmi kin'ekjísehé ra ndaha nku jminchjín
 xi ja k'ien x'ihín xi tjín yo, nku tutuhú tachjuún
 xi ja k'ien x'ihín xi y'ejna Sarepta, nanki xi tiña

maha nanki Sidon. ²⁷ Ko ta nkjin maha xuta xi k'uhun ch'in fentujnu xi tjin Israel nistjin nga y'ejna nda profeta Eliseo, tunga ndaha nku najmi kama nkih, nku tutuhú Naman, nda xi ante Siria nibaha.

²⁸ Nk'ie nga incha kint'é ni xu'bi, ngayjee xuta xi tjinu aya ni'ya sinagoga tu ni xi kama kjahan ra. ²⁹ As'ai incha tsisintjen ko kik'onsje Jesu natsin nantio. Incha ngjiko santaha má nk'antjaihi asunntu tjenki xi kamandasun nankiu, tu xi yo kjanikj'antjaihi. ³⁰ Tunga j'ajin masehen ra Jesu xuto nga ngji.

B'i ts'in kits'in nda'hi Jesu nku nda xi tijnajihin nku ndaninda

(Mr: 1:21-28)

³¹ As'ai ngji Jesu nanki Capernaum, nanki xi tijnajihin ante Galilea. Yo tsakuyaha xuta éhen Ntjaná nga nistjin nkjun. ³² Kama nkjuhun xuta xi nkú ts'in tsakuya, at'aha kinchja xi nkúhu tsa xá tjin. ³³ Ko aya ni'ya sinagoga xi tijná yo kab'ejnajihin xuta nku nda xi tijnajihin nku ndaninda. Kui xi 'yún nkjun kikjintáya nga b'i kitsú:

³⁴ —Ji Jesu xi nibahani Nazaret, ¿mí nihi xi tjinconi? ¿Á ja kjuái n'ekjeheni? Bená yáha ji. Ji xi ntíhi Ntjaná.

³⁵ Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo:

—Xu sin n'ei ko titjusjehihin ndo!

As'ai ndanindoo kikjanikj'a ndo t'anankiu nginkun ngayjee xuta ko najmi kits'in'uhun nga tsitjuihin. ³⁶ Tu ni xi kama nkjuhún ra ngatentee xuta ko b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjin:

—¿Mí én chánkaha xu'bi? Tjihin nga'yún ndo nga batéxumaha jánindoō kō nt'é'éhen nga m'osje.

³⁷ Ngayjee ante xi tjin tiña yo tu xí kichubanijmíyahá ni Jesu.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu na nchí'yaha Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ As'ai tsisintjen Jesu kō tsitju ni'ya sinagoga nga ngji ni'yaha Simon. Kui chubō ch'in kjijñako na nchí'yaha Simon. Tu xí tímahá ra ch'in kō b'a kik'ihin Jesu tsa ts'ínkihi tachjúun. ³⁹ As'ai kingjénstenne Jesu tachjúun kō tsanka tjennki ch'iun. Kindyjajihin ch'iun kō tjen'yún tsisin-tjehén nga kitsjáha nichine xi tsichusehe.

B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nkjin xuta un
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Nk'ie nga ja ngjintjai ts'íu, ngayjee xuta xi tjihin xuta un xi kj'ai kj'ai ch'in xi k'uhun, kui xi incha j'aikohō Jesu kō Jesu kingjenne ntsja nga nkúnkú xuta uun kō kits'ínkihi. ⁴¹ Kō nkjin ta maha xuta xi tsitjújihin jánindoō. B'a kitsú jánindoō nga kikjintáya:

—Ji xi Ntíhi Ntíaná!

Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jánindoō. Najmi kitsjantehe tsa kuinchja, at'aha incha be nga Jesu xi kits'ín nibáha Ntíaná.

B'i ts'ín tsitju Jesu nga y'énimí éhen Ntíaná
(Mr. 1:35-39)

⁴² Nk'ie nga ja kama seen, tsitju Jesu nga ngji nku ante t'axín tiya. Tunga tsangisjaihí ra xuta, kō nk'ie nga incha tsichu má xi tjeheh síjña Jesu, kama mjehe nga ts'ínkasín'yún tu xi najmi ngjuaihi. ⁴³ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tjihin nga ta k'uenijmíhi xuta nantia xingisoo é_n nda tsuhu Ntíaná xi tsu nga Ntíaná tibatéxuma. At'aha kui xa kin'e nibáhana.

⁴⁴ Ja kamoo, ngjik'iénijmí Jesu éhen Ntíaná xki ni'ya sinagoga xi tjín ante Judea.

5

*B'i ts'in kinchjaha Jesu ja ni'yakuyá xi tjuhun
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Nku niyá nk'ie nga síjña Jesu andai ntáchak'un xi 'mi Genesaret, j'aitsenéhe ra xuta xi mjehe kuasínñuju éhen Ntíaná. ² Kikie Jesu jo tsutsu xi kjintu tiya andai ntáchak'uun, at'aha ja kabitjujen já tsuba tjio nga tíncha bané na'yaha. ³ As'ai jas'en Jesu nku tsutsu, yá xi ts'e Simon, ko tsankihí nga ts'ín t'axín ichí tsutsuu andai ntáchak'uun. Y'ejñaya Jesu yoo nga tsakúyaha xuta éhen Ntíaná.

⁴ Nga ja kamaha nga kinchja, as'ai kinchjako Simon:

—T'inkoi tsutsuu má nankaha ntáchak'uun. Yo chjanikj'o na'yanuu tu xi sakúhunuu tjio.

⁵ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, nku nistjen kamjei na'yaní. Ndaha nku tjio najmi kafit'ani. Tunga jihí xi b'a tábixín, kui nga kfín kjanikj'áhana na'yoo.

⁶ Nk'ie nga ja b'a kits'ín jóo, tu ni xí nkjihín tjio kisakúhu nga santaha xí mjehe stíya na'yaha.

⁷ As'ai kinchjaha já xinkjín xi tíncha tsutsu xinkuu tu xi kj'uaísinkoho ra. J'ai jóo ko kits'íntse susun nga joó tsutsuu ko ichí mahá ndyjaha nga ngjuajjinntí.

⁸ Nk'ie nga kikie Simon Pedro niu, tsasinkúch'in nginkun Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji Nda Ntia, t'ejñani, at'aha xi nkúhu an, ngatit-suhún ts'ian.

⁹ B'a kitsú at'aha kitsankjún Simon kō ngayjee já xi tjenkoho tū ngat'aha tjiō nkjún xi kisakúhu.

¹⁰ B'a ta kamaha Santiago kō Jua xi jáha Zebedeo maha, xi ta tjenko Simon. Tunga b'ihí kitsú Jesu nga kinchjako Simon:

—Najmi tū binkjuin. Nd'ai ch'atuts'ihin ri nga xuta nubai.

¹¹ Nk'ie nga incha j'aiko tsutsuu andai ntóo, incha y'éntuyje ni xi tjihin yō kō kitsjennkíhi Jesu.

B'i ts'in kits'innkíhi Jesu nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Ni xi kama, nk'ie nga tíña Jesu nku nanki ichí xi tjin yō, tū j'aihí nku nda xi k'uhun ch'in fentujnu. Nk'ie nga kíkíe Jesu, tsasinkúnch'int'aha kō kinchjantjai yjoho:

—Ji nda maestru, tsa ji xi mjehi, kama n'e jení nga chjuxinní ch'in xi k'unna.

¹³ As'ai kingjénne ntsja Jesu nda uun kō b'i kitsúhu nga kits'ínko:

—Mjena. Katuma jei.

Ta kuihi chubo tsitjuxíhin ch'ihin ndo. ¹⁴ As'ai b'i kitsúhu Jesu ndo:

—Ji, najmi tū ch'a xi 'miyaihi. T'ihinkúchjihí yjohí nda na'miu kō tjein chje xi nkú ts'in y'ejña Moise at'aha ja kama jei, tū xi skuē kixíhi xuta nga ja kamanda ngáhani.

¹⁵ Ndaha tsa b'a tsu Jesu, tunga tū sahá 'yún kiya sa. Nkjín nkjún xuta xi f'aisehe tū xi kuasínñjuhu ra kō tū xi kama nkíhi ra, at'aha ch'in k'uhun.

16 Tunga máha Jesu, ante xixi xi tjín yō fi nga fi t'axín. Yō kinchjako Ntíaná.

*B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda xi najmi ma fi
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)*

17 Nku nistjin nk'ie nga títakúya Jesu, yō ta kab'entu já fariseo ko já xi bakúya kjuatéxumoo xi nibaha nga ngúsuhun ante Galilea, ante Judea ko nanki Jerusalen. Kis'ejña chji nga'yúhun Ntíaná ajihin Jesu nga kits'ínkihi xuta un kui chubō.

18 Tu j'aihí k'ua já xi kab'anganki nku nda nga kjisun nachahan, xi najmi ma fi. Mjehē jóo nga kjuas'enko nda uun aya ni'yoo ko ngjuájña nginkun Jesu kai. 19 Tunga najmi kisakú njáhá rá xi nkú ts'ín kjuas'enkoho, at'aha katsehe xuta yō. Kui nga incha ngjiyajnuhu nk'a ni'yoo ko incha kikjexín nku te ni xi kjinehē ni'yoo. Yō kits'ín nibájen nda uun nga kjiya nachan ts'ihin rá. Kits'ín nibájen santa nkúhu nga j'aingjájña kamasehen ayoo xi tjeheh nginkun Jesu.

20 Nk'ie nga kikié Jesu nga s'ejihin jóo yáha kui, as'ai kinchjako nda uun:

—Ji nda xinkjían, ja kama ndyjat'ahi ngatit-suhin.

21 As'ai kik'atuts'ihin já chjine'éhen kjuatéxumoo ko já fariseo nga b'i ts'ín kits'ínkjink'un: “¿Yá ndaha xu'bjí? Najmi tibenkjún Ntíaná nga b'a ts'ín tínchja. At'aha nku tutuhú Ntíaná xi maha ts'ínndyjat'aha ngatitsuhun xuta.”

22 Tunga kamankjihín rá Jesu ni xi tíncha ts'ínkjink'un jóo. As'ai b'i kitsúhu:

—¿Á b'a ts'ín tén'enkjín'uhunnu? 23 ¿Má éhen xi 'yún naxu tjeñ xi kama xihín ndo? ¿A: “Ja kama

ndyjat'ahi ngatitsuhin”? ¿A ra: “Tisintjein ko titsutjai”? ²⁴ Tunga mjehéna nga choo nga Ntíhi Ndax'iun tíña ngajoho Ntíaná asuntej xi má nga kama ts'íindyjat'aha ngatitsuhun xuta.

As'ai b'i kitsúhu nda xi najmi ma fiu:

—Ji tinchjakoho. Tisintjein, chjúbéi nachahin ko t'in gáhani ni'yahi.

²⁵ As'ai nginkun ngatentee xuta tjen'yún tsisintjehén nda uun, jakj'á nachan xi kjiñasun ko tít's'intsjo ts'ihin ra Ntíaná nga ngji ngáha ni'yaha.

²⁶ Kama nkjúhun ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná. Tu ni xi kitsankjúhún nga b'i incha kitsúhu xinkjín:

—Kjuankjún xi kjuaxihi kuayaá nd'ai.

B'i ts'ín kinchjaha Jesu Levi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Nk'ie nga ja kama, as'ai tsitju Jesu ko kieke nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma, xi Levi 'mi. Kui xi kab'ejña ante má nga f'áchjintjai ch'á. Jesu b'i kitsúhu:

—Tsjénnkiní.

²⁸ As'ai tsisintjen Levi, y'éntuyje ni xi tjihin yo ko kitsjennkíhi Jesu. ²⁹ Ni'yaha Levi kits'ihin Jesu nku s'í chánka ko nkjin nkjún já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma ko kj'ai sa xuta kab'entut'áko ho yámixo. ³⁰ Tunga já fariseo ko já chjine'éhen kjuatéxumoo b'a incha kitsúhu já ni'yakuyáha Jesu nga y'ésiko:

—¿Á já xi f'áchjintjaihi ch'á ko já xi najmi naxu ts'intjusuhun kjuatéxumoo tíchinekohonu ko tí'yukohonu?

³¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Xuta xi uhun machjéhen já chjinenki, najmi xi ndaha. ³² Najmi xuta xi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise jái nchjaha, xuta ngatitsun ní jái nchjaha tu xi ngjuaikj'aha ra animaha.

B'i ts'in kitsúya Jesu nkjé tjihin nga k'úentu kjintía xuta ni'yakuyáha

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ As'ai b'i incha kitsúhu jóo Jesu:

—Nkjin niyá b'entu kjintía ko nchjako Ntiana já ni'yakuyáha Jua Bautista, ko b'a ta ts'in já ni'yakuyáha já fariseo. Tunga máha xi ts'i, incha kjine ko 'bi.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—¿A máha b'entu kjintía xuta xi tjintujín nku s'i kjuabixan nk'ie nga tjñajin saha nda bixoon? ³⁵ Tunga kuichúhú nistjin nga chjú'aha nda bixoon. Nk'ie nga kuichú nistjin xu'bo, nk'iehé nga k'úentu kjintía.

³⁶ Ko b'i ts'in ta y'éña chubayaha:

—Najmi tjín xi batet'a nku te najyun tsetse ko b'éstit'akoho nku najyun chá. Tsa b'a ts'ín, najmi tu nku najyun tsetse batsun. Ta najmi b'akjáha xinkjín najyuun nga s'estiya. ³⁷ Ko ta ndaha najmi ch'a binchá binu tsetse nku tsa tjabaxín chá. At'aha binu tsetse kjetiya tsa tjabaxín chóo. As'ai fi ndzjo binu ko batsún tsa tjabaxín. ³⁸ Kui nga tsa tjabaxín tsetsehé xincháha binu tsetse.

³⁹ 'Ko najmi tjín xi 'bi binu chá, tsa tu sa binu tsetsehé ts'ín mje ngá. At'aha b'a tsu nga xi chóo xi 'yún nda.

6

B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu nistjin nkjún
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Nku xuatú tíf'a Jesu má nga tjíntje tuniñu. As'ai já ni'yakuyáha incha kikje'yún tuniñu kó incha kits'íntjiya ntsja nga kikjine. ² As'ai k'ua já fariseo b'a kitsúhu:

—¿Á ni xi tíña nkjúhun ra kjuatéxumoo nga nistjin nkjúun tín'ehenu?

³ B'i kitsú Jesu:

—¿A najmi kjehé n'eyo má nga jtít'a ni xi kits'in David nk'ie nga kama bjoho kui kó já xi tjenkoho?

⁴ Jas'en ante nkjúhun Ntíaná kó kikjine ninkuan nkjún xi tjintu yo, ni xi tu já na'miu ma kjinehé. Kikjine niu kó ta kitsjáha já xi tjenkoho.

⁵ Kó b'a ta kitsúhu:

—Ntíhi Nda x'ijun batéxumaha santaha kó nistjin nkjúun.

B'i ts'in kits'innkihi Jesu nku nda xi ch'ihin ntsja
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Ni xi kama nga kj'ai xuatú ngáha, jas'en Jesu ni'ya sinagoga kó tsakúya. Yo ta kab'ejña nku nda xi ch'ihin ntsja kixi. ⁷ Já chjine'éhen kjuatéxumoo kó já fariseo kikuntá 'ma Jesu, tu xi skuéhe tsa ts'innkihi ndo nga nistjin nkjúun kó b'a ts'in sakúhu ra má tíndyjajihin Jesu. ⁸ Tunga behé Jesu ni xi tíncha ts'innkjink'un jóo. As'ai kinchjako nda xi ch'ihin ntsja:

—Tisintjein kó tisinjñai yo kamaseen.

Tsisintjen ndo kó tsasinjña kamaseen. ⁹ As'ai b'i kitsúhu jóo:

—Nku ni kuasjáyanu. ¿Mí nihi xi ma n'e nga nistjin nkjúun? ¿A ma n'e ni xi nda, a ra ni xi najmi nda? ¿A ma n'ek'an_ki xuta, a ra ma n'ek'ien?

¹⁰ As'ai tsasehe ngayjee já xi kabinchadáih_i ko b'i kitsúhu nda xi ch'ih_in ntsja:

—Tjentei ntsai.

B'a kits'ín ndo ko kamanda ntsja. ¹¹ Tunga máha já xu'bo, tu ni xí kama kjahán ra ko b'i ngján kinchjanijmíyakoho xinkjín mí nihi xi kama ts'íh_in Jesu.

B'i ts'ín kitsjá xáha Jesu já postru xi te joo

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kj'ai nistjin ngáha ngji nchjako Ntíaná Jesu má tíña nku asunntu tjenki. Nku nistjen kik'aha yo nga kinchjako Ntíaná. ¹³ Nk'ie nga ja kama ndzjeen, kinchjaha xuta ni'yakuyáha. Te jo maha já xi j'ájin. Já postru kitsúhu jóo.

¹⁴ Kui xu'bi já te jo xi j'ájin Jesu: Simon, xi kitsjá j'áih_in nga ta Pedro k'úin, ko Andre, xi nda nts'e Pedro maha, Santiago, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Toma, Santiago xi ntíh_i Alfeo, Simon xi mako já xi mjehe ts'íin ndáih_i naxinantá Israel, ¹⁶ Juda xi ntíh_i Santiago, ko Juda Iscariote ya xi askahan kits'ínkjas'en Jesu.

B'i ts'ín kama ñjakúnehe xuta Jesu

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ As'ai nibajenko Jesu jóo ko j'ai sinjña'yún nku ante sunya. Yo kama ñjakú nkjin xuta ni'yakuyáha ko nkjin nkjún xuta xi nibaha ngayjee nanki xi tjín ante Judea ko xi tjín andaih_i nanki Jerusalem ko ante xi tíña maha nanki Tiro ko nanki Sidon. Kui xi j'aisínñjuhu Jesu ko tu xi kama nki yaha ra xi

k'uhun ch'in. ¹⁸ Ko xuta xi un tibehe nga tjintujihin janindoq ta kama ndaíhi. ¹⁹ Ngayjee xuta mjehe nga ts'íinko Jesu, at'aha nga'yún xi bitjuihin. Kui nga'yún xi ts'ínnkikoho ra ngayjee xuta.

B'i ts'in kitsúya Jesu yá xutaha xi nda tjin ts'e nginkun Ntíaná
(Mt. 5:1-12)

²⁰ As'ai tsasehe Jesu xuta ni'yakuyaha ko b'i kitsúhu:

—Á b'a nda tjihin ts'ajun xi najmi tjinnu kjuanchiná xi kama 'yún k'un, at'aha jun xi tintsubajiun má batéxuma Ntíaná.

²¹ 'Á b'a nda tjihin ts'ajun xi tíma bjohonu nd'ai, at'aha jun xi k'uanki kama ngáhanu.

'Á b'a nda tjihin ts'ajun xi tích'íhinu nd'ai, at'aha jun xi chajnu ngáhanu.

²² 'Á b'a nda tjihin ts'ajun xi ts'íin unkiehenu xuta, nk'ie nga najmi sasíhin jun xuta, nk'ie nga ch'on kuitsunu ko nga kuintchayanenu xi nkú joyaha tsa jun xi ch'onk'un at'aha Ntíhi Ndax'iun yankiu. ²³ Tsjo katumanu kui nistjiun ko katsejihinnu kjuatsjo, at'aha 'yún tse chjí xi n'ekjóhon ndjiojmi ján. At'aha ntje cháha xuta xu'bo b'a ta ch'on kits'íhin já profeta xi kis'e nistjin nk'ie.

²⁴ 'Tunga nima rú n'ehenu xi nchinó, at'aha ja tín'ekjóhon kjuatsjonu.

²⁵ 'Nima rú n'ehenu xi kitse sisinnu nd'ai, at'aha kama bjo ngáhanu.

'Nima rú n'ehenu xi tíchajnu nd'ai, at'aha k'ué nusin nusinnu ko ch'íú.

²⁶ 'Nimā rū n'ehenu nk'ie nga ngatentee xuta nda ts'ín kuinchjayanenuu, at'aha b'a ta nda ts'ín kinchjajane ntje cháha xuta xu'bo já profeta tsank'á xi kis'e nistjin nk'ie.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nkú n'ekáá xi ch'on títs'ínná (Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Tunga máha jun xi t́basinñjúnú, b'a tíxinnuu. N'etj́o xuta kontranuu. Nda n'ohó xuta xi unkienuu. ²⁸ Xi ch'on kuítsunuu, nda t'ihun. Nk'ie nga chubakoo Ntjaná, chubantjo xuta xi ch'on títs'ínnuu. ²⁹ Tsa tjín xi k'onjihin nku tsahi, tjeihin ko xinkuu. Ko tsa tjín xi kjé'ahi chinkantsjahi, tjennteihí nga katjiko ko chinkahi. ³⁰ Tu yáhá ni xi kuankihi tsa mí nihi, tjeihin. Ko tsa tjín xi ngjuaiko ni xi ts'í, najmi tu ji n'enisihí rí. ³¹ Xi nkú ts'ín mjenuu nga n'enuu, b'a ta n'ohó xuta xi k'jáí.

³² 'Tsa n'etj́o xi tjohó jun, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha ko xuta ngatitsuun b'a ta ts'ín tjohó xinkjín. ³³ Ko tsa nda n'ohó xi nda títs'ínnuu, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha ko xuta ngatitsuun b'a ta incha ts'ín. ³⁴ Ko tsa n'ekienyohó xi behe k'un nga tsjá ngajoya ngáhanuu, ¿mí kjuandaha xi t́n'o? Santaha ko xuta ngatitsuun ts'ínkienyaha xinkjín ko kuyá ngajoya ngáha.

³⁵ 'Tunga máha jun, n'etj́o xuta kontranuu, n'ohó ni xi nda, ko n'ekienyo nga najmi tu chuyó tsa k'uai ngajoya ngáhanuu. B'a ts'ín tse chj́i n'ekjáihin ruu ko kuichúmo ntíhi Ntjaná xi t́jña nk'a ján. At'aha kui xi nda ts'ínko ndaha tsa xi ch'onk'uun ko xi najmi tsjáha máb'achj́ihí nga nda t́n'eko. ³⁶ Kui nga katuma nimahanuu xuta xingisoo xi nkú ts'ín Na'minuu ma nimaha xuta.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga najmi n'ek'anjiá jé xuta
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Najmi tu n'ek'anjiu jé xuta xi kj'ai. B'a ta ts'in Ntíaná najmi ts'ínnijénuu. Najmi tu n'ohoo kjuá xuta xi kj'ai. B'a ta ts'in Ntíaná najmi ts'ínnuu kjuá. N'endyjat'o ko Ntíaná ta ts'ínnidyjat'anuu. ³⁸ Tjon ko Ntíaná tsjá sisinnuu. Ts'íntse susun ko xí k'uétsujneyáhá tsanuu. Xí ngjuai ndzjontjáíhí kama. Chubá xi n'e chjón nga k'uo, ta kui xi k'uachubako ngáhanuu Ntíaná nga tsjánuu.

³⁹ Ko b'i ta ts'in tsakúya Jesu nga y'éjña chubaya:
—¿A kamahá ra nku nda ka kuakú niyáha kj'ai nda ka? ¿A najmi kuixuntuyáhá nku tixa nga joo? ⁴⁰ Nku nda ni'yakuyá najmi 'yún yankjún sa nga nda maestruhu. Tunga nga ja kfet'aha ni xi tibangiya, b'a ta ts'in kamahá xi nkúhu nda maestruhu.

⁴¹ ¿Nkú ts'in ji tichasehe ri stjé xi kjinkihí tunkun nda nts'ei nk'ie nga najmi títs'in ndzjehin yáxu'ba xi kjinki tunkuín? ⁴² Tsa najmi tíyai yáxu'ba xi kjinki ts'i, ¿nkú ts'in b'a k'úihín ri nda nts'ei: “Nda nts'é, k'uaíntení nga k'uasjénkia stjé xi kjinki tunkuín”? Tín'ei ni xi ts'in xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntíaná ni xi n'ení ní. N'esje mahi tjun yáxu'ba xi kjinki tunkuín, tu xi nda kama ndzjehen ri nga n'esjenki stjé xi kjinki tunkun nda nts'ei.

*B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in yaha ra xuta
(Mt. 7:17-20; 12:33-35)*

⁴³ Najmi yá tu xi nda bjaha tu xi najmi nda, ko ta ndaha yá tu xi najmi nda bjaha tu xi nda. ⁴⁴ Tu xi bjaha nga nkúnkú yá tu xi tjín, kui xi

bakúchji xi nkú k'un yá tuu. At'aha najmi ajin na'yóo s'e tu higo kó tá ndaha najmi ajin na'yá ntsje s'e tuntsjajé. ⁴⁵ Nku nda xi nda, ni nda xi tíjñajin animaha b'asje. Nku nda xi ch'onk'un, ni ch'onk'un xi tíjñajin animaha b'asje. At'aha ni xi kitsejihin animaha xuta, kui ní nihi xi bitju ts'a.

B'i ts'in tsakúya Jesu yá xutaha xi nkjink'un
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ 'Á: "Nda maestru, nda maestru", tí'mihinú nga najmi t'n'ehenu ni xi t'ibakuyánuu? ⁴⁷ Xinyanuú yá xi nkú joyaha xi f'aisena kó nt'é énná kó ts'intjusun. ⁴⁸ Kui xi b'a joyaha nku nda xi nanka tsakján kó naxi y'éyanjiko ho tuts'in ni'yaha nga kits'ínnda. Nk'ie nga kama 'yún ntáje, 'yún j'aik'íéhe ni'yoo. Tunga najmi j'ajniyáhá ra, at'aha naxi kamandasún.

⁴⁹ Tunga máha xi nt'é énná kó najmi ts'intjusun, kui xi b'a joyaha nku nda xi tu asun t'anankiuhú kits'ínndasún ni'yaha nga najmi y'éyanji. Nk'ie nga 'yún j'aisatéhe ntáje ni'yoo, tu tjen'yún tsijnehé kó tu xihí ní kis'ejña.

7

B'i ts'in kits'ínkikihi Jesu nda musuhu nku nda jun k'aku
(Mt. 8:5-13)

¹ Nk'ie nga ja kamaha Jesu nga kinchjako xuta, as'ai ngji nanki Capernaum. ² Yo tíjña nku nda jun k'aku Romá xi tíjñaha nku nda musu xi tjo nkjúhun, xi kjijña un kó ja ma kuayáhá. ³ Nk'ie nga kint'é nda jun k'aku ni xi títs'in Jesu, kits'ínkjisehe k'ua jáchá xi tíjhin xá ajihin xuta judio, tu xi kuankihi ra

Jesu nga kj'uaí ts'ínnkihí nda musuhu. ⁴ As'ai incha j'aisehe Jesu kò tsankintjáí nda juun nga b'a incha kitsú:

—Nda animaha ndo. Machjéhen nga kuisinkoi. ⁵ At'aha tjohò xutaná kò santaha nku ni'ya sinagoga kits'ínnani.

⁶ As'ai ngjiko Jesu jóo. Tunga nk'iehé nga ja incha tsichu tiña ni'yaha nda juun, k'ua já xi nda nchjakohò nda juun kits'ínkjisehe Jesu tu xi b'a kuitsuhu ra:

—B'i títuhi nda jun k'aku: Ji nda ntia, najmi tu n'estihí yjohi, at'aha najmi an tsuhuna tsa ni'yana kuitjás'ein. ⁷ Kui kjuaha nga ta najmi kama tak'an kjúaisehera. Tu b'a tixín ní nga katumanda nda musuna, kò kamanda ndo ma. ⁸ At'aha xi nkúhu an, tíñana xi batéxumana kò ta tjinna já jun xi batexumaha. Nk'ie nga: “T'in”, xihín nku, as'ai fi. Kò tsa: “Nibái”, xihín kj'ai, as'ai nibá. Kò tsa nku nda musuna: “N'eí kui ní”, xihín, as'ai ts'ín.

⁹ Nk'ie nga kint'é Jesu én xi kits'ín nibá nda juun, kama nkjúhun kò kits'ínk'ótjiya nga kinchjako xuta nkjin xi tjenko:

—Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi ntje Israel tjeheñ ra najmi kjee sakújinna xi b'i ts'ín s'ejihín an xi nkú ts'ín s'ejihín ndai.

¹⁰ Nk'ie nga kik'óya ngáha já xi kits'ínkji nda jun k'aku, ja nda ngáha nda musu nga incha j'ai.

B'i ts'ín kits'ínkj'áiyaha Jesu ntíhi nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin

¹¹ Nk'ie nga ja kama, as'ai ngji Jesu nanki ichí xi 'mi Nain nga tjenko ts'ihin já ni'yakuyaha kò nkjin nkjún xuta. ¹² Nk'ie nga ja tsichu tiña Jesu má nga

bitjas'ehen raá nankiu, kieke nga ntí nku tutuhu nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin tíncha fingjáyánji xuta. Nkjin nkjún xuta nantia xi tjín yo xi tjenkoho tachjúun. ¹³ Nk'ie nga kieke Nda Ntíaná tachjúun, kama nimaha ko b'a kitsúhu:

—Najmi tu ch'í.

¹⁴ As'ai ngjise tiñaha kaxo ko kits'ínko. Tsincha'yún já xi y'anganki kaxo. As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ndati, ji tinchjakoho. ¡Tisintjein!

¹⁵ As'ai y'ejña kutu nda xi ja ka'mee kai ko kinchja. Kits'ínkjas'en ngáha Jesu ndo aya ntsja naaha. ¹⁶ Kitsankjún ngayjee xuta ko kits'intsjoho Ntíaná nga b'i kitsúhu xinkjín:

—Nku nda profeta chánka ja kuitujinná.

Ko b'a ta kitsú ya:

—Ntíaná ja kj'uaisinko xutaha.

¹⁷ Kinu'yá ni xi kits'ín Jesu ngayjee ante Judea ko ngayjee ante xi tjíndai yo.

B'i kitsú Jesu nga kinchjako já ni'yakuyáha Jua Bautista

(Mt. 11:2-6)

¹⁸ Jua Bautista ta kint'é ngayjee ni xu'bj, at'aha já ni'yakuyáha kitsúyaha. As'ai kinchjaha jo já ni'yakuyáha ¹⁹ ko kits'ínkjisehe Jesu tu xi ngjuaingjásjaiyaha ra nga b'i kuitsúhu: “¿A ji nda xi tíhin nga kj'uaí? ¿A ra chúyahá ri kj'ái ndaha?” ²⁰ Nk'ie nga j'ai jóo má tíña Jesu, b'i incha kitsúhu:

—Jua Bautista kuats'ín nibáni nga chajaiyáhi: “¿A ji rú nda xi tíhin nga kj'uaí? ¿A ra chúya rú ri kj'ái ndaha?”

²¹ Ta kuihi chubo kits'ínkihi Jesu nkjin xuta xi k'uhun ch'in, xi un tíbehe ko xi tjíntujíhin jánindo,

ko kits'in nga kama chjih_i nkjin xuta ka. ²² As'ai b'a kitsuhu joo:

—Tankink'inyohoo Jua ni xi kuayo ko ni xi kuanu'yó ei. Tíma chjih_i xi kaha. Xi najmi ma fi tijncha fi. Xi k'uhun ch'in fentujnu tímanda. Tínt'é xi stayaha. Tíf'áiyaha xi ja k'ien. Tís'enijmíh_i én nda tsuhu Ntíaná xi x'ahan. ²³ Nda tjin ts'e xi najmi tjin ni xi ts'ijnch'oho nga tsjénnkina!

*B'i ts'in kinchjanijmíyaha Jesu Jua Bautista
(Mt. 11:7-19)*

²⁴ Nk'ie nga ja ngji já ni'yakuyáha Jua Bautista, as'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha Jua:

—¿Mí nihi xi tsankinsenkjúhuun ante kixiu? ¿A nku yáxá xi títs'ínk'ajnih_i ntjo? ²⁵ Tsa najmi, ¿mí nihi xi tsankinsohoo? ¿A nku nda xi yja najyun tsjo tjin? Najmi, at'aha xi bja najyun tsjo k'un ko xi nda ts'in tjinu, ni'yaha ní já rej tjinu. ²⁶ Tunga, ¿mí nihi xi tsankinsenkjúhuun? ¿A nku nda profeta? Johon, kui. An b'a tíxinnuu nga kui Jua xi 'yún chánka sa ajih_in já profeta.

²⁷ 'Jua tinchjanijmíyaha ni xi tjit'a xujun éhen Ntíaná:

Títs'ínkjíá nda chjine'énná tu xi ngjuai títjuhun ri.

K'uénda títjun nijáhi.

²⁸ An b'a tíxinnuu. Ndaha nku xuta xi tjin asunntej najmi 'yún chánka sa nga Jua Bautista. Tunga xi 'yún ichí má batéxuma Ntíaná, kui xi 'yún chánka sa nga Jua.

²⁹ Ngayjee xuta ko santaha já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'inxát'aha já Roma, nk'ie nga kint'é éhen Jesu, b'a incha kitsú nga naxu ts'in Ntíaná. At'aha kui xi kits'in yu nga kisaténtá nk'ie nga tsaténtá

Jua xuta. ³⁰ Tunga já fariseohó ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi kisaténtá. B'a ts'ín ta kuihi y'éch'oho ra yjoho ni xi y'énda Ntíaná nga tsjáha. ³¹ B'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayakohona xi nkú k'un xuta xi tjín nd'ai? ¿Yá xi b'a joyaha xuta xu'bi? ³² Kui xi b'a joyaha já asti xi b'entu niyátée ko kjintáyaha xinkjín nga b'a incha tsu: “Nk'ie nga kin'ekjanej yánaxu, ¿á najmi kichankihinu? Ko nk'ie nga kisej suun nusin, ¿á najmi kich'íhinu?”

³³ 'At'aha nk'ie nga j'ai Jua Bautista, y'ejña kjintía ko najmi kik'i binu. As'ai: “Ndaninda tijnajihin”, tsixiún. ³⁴ Askahan j'ai ngá Ntíhi Ndax'iun xi kjine ko 'bi, ko tu sa b'ahá bixín ngó: “Kui ndai xi 'yún kjine ko 'yún 'bi. Nda nchjako já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma ko já xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumoo.” ³⁵ Tunga tís'ejña chjihí kjuankjintak'uhun Ntíaná nk'ie nga tíyaha ni xi tít'sín.

B'i kama nk'ie nga ngji Jesu ni'yaha nku nda fariseo

³⁶ As'ai nku nda fariseo b'a kitsúhu Jesu nga ngjuai kjinekohó niñu. Ngji Jesu ni'yaha ndo ko y'ejnat'a yámixo. ³⁷ As'ai nku tachjuún ngatitsun xi ta tijná nanki xu'bo kint'é nga niñu tíkjine Jesu ni'yaha nda fariseo. As'ai j'aiko nku lubata ndjio chjí xi tijnchaha ntá sinjne. ³⁸ Tíkjintáhá ts'íhin nga j'aik'iejnat'a tsuku Jesu ko ntánkun tsanéjukoho. As'ai ta kuihi ntsjaku kits'ínxijnukoho sjai Jesu ko kikjexu'ba ko kik'onjnuhu ntá sinjne.

³⁹ Nk'ie nga kieke ni xu'bi nda fariseo xi tsankihí Jesu nga kj'uai kjinekohó niñu, b'i ts'ín

kits'innkjink'un: “Tsa kjuaxi nga nku nda profeta ndai, skuē ra yá naaha xi tít's'ínkōhō kō mí xutaha niu, at'aha ngatitsuhún ts'ín t̄achjúun.”

⁴⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ji Simon, nku ni mjena xínyaha.

B'a kitsú ndo:

—Chubai, nda maestru.

⁴¹ B'i kitsú Jesu:

—Jo já kitsjehen toohon nku nda xi ts'ínkiyenya toon. Nku xi kitsjehen un unchan toontaba kō nku xi kitsjehen cháte. ⁴² Nk'ie nga najmi be jóo nkú ts'ín k'uéchjīhi ndo at'aha najmi t̄jīhin toon, as'ai kin'endyjat'aha nga jóo ni xi t̄jehen. Kui nga t'inyahaní, ¿má xi kui já xi jóo 'yún tjo saha nda xi ts'ínkiyenya toon?

⁴³ B'a kitsú Simon:

—Nda xi 'yún tse kin'endyjat'aha, xian.

B'i kitsú Jesu:

—B'a t̄jín ni xi kuakixín.

⁴⁴ As'ai tsase Jesu má síjña t̄achjúun kō b'a ta kitsúhu Simon:

—¿A tíyai t̄achjín? An kjúáikjas'en ni'yahi kō najmi kuak'ainí ntánijua xi kuanejnúhuna tsuká. Tunga máha t̄achjín, ntánkun kuakanéjnukōho tsuká kō ntsjaku kuats'ínxijnukōho. ⁴⁵ Najmi kuachjuxu'baní tsa kuasuniñaní nk'ie nga kjúa ni'yahi, tunga t̄achjín santa nkúhu nga kuas'en najmi t̄ichú maha nga t̄ikjexu'ba tsuká. ⁴⁶ Najmi kuich'onjnuihi seti nintaká, tunga t̄achjín ntá sinjē kuak'onjnuhu tsuká. ⁴⁷ Kui nga b'a t̄ixihin ra. Ja kama ndyjat'aha ngayjē ngatitsun nkjún xi t̄jīhin, at'aha 'yún tse kjuat̄jo kuakakúchji. Tunga xuta xi ichí n'endyjat'aha, kui xi ichí kjuat̄jo bakúchji.

48 *As'ai b'a kitsúhu tachjúun:*

—Ja kama ndyjat'ahi jéhi.

49 *As'ai já xi kab'entut'ákoḥo yámixo b'a incha kitsúhu xinkjín:*

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha ngatitsun maha ra ts'inn dyjat'aha?

50 *Jesu b'i kitsú yaha tachjúun:*

—At'aha kuas'ejihin nga Ntjaná kits'in nibána, kui nga kuan'ek'ankihi ri. T'inn dai ko kas'ehi kjuajyu.

8

Kui jminchjún xi ta kitsjennkíhi Jesu

¹ Ja kamoḥ, *as'ai* ngji Jesu nga kikjatsú'ba xki nanki i xi tjín yo ko xi xixihí. Y'énijmí ko kitsúya nga Ntjaná xi batéxuma. Kitsjenkoḥo já postru xi te joo ² ko k'ua jminchjín xi kits'innkihi ko xi kik'onsje jáninda xi tjíntujíhin. Tjenjihin jminchjún María xi ta 'mi Magdalena, xi tsitjújihin yatu jáninda, ³ ko Juana chjuúhun Chuza, nda xi ts'inxát'aha nda rej Herode Antipa, ko Susana ko nkjin sa jminchjín xi tsasinko Jesu nga kitsjáha ni xi tjíhin.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku nda xi tsaténdzjo xujmá

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Kama ñjakú nkjún xuta xi incha tsitju nankihí nga j'aisehe Jesu. *As'ai* tsakúyaha nga y'éjña chubayahá. B'i kitsú:

⁵ —Nku nda ngjiténdzjo xujmáha. Nk'ie nga tibaténdzjo xujmóo, k'ua xi tsixuntu andai niyoo. *As'ai* tsisinne ko nisee incha kikjine xujmá xu'bo.

⁶ K'ua xi tsixuntu ajin ndjio. Nk'ie nga jasu, *as'ai*

kixí at'aha kindyjat'aha ntánijua. ⁷ K'ua ngá xi tsixuntu ajin na'yóo. Kisá na'yóo kō najmi kitsjantehe nga nda saá xujmá xu'bo. ⁸ Tunga k'uahá ngá xi tsixuntu má nga nda nankiu. Kui xi jasu kō tu xí tsehé kitsjá. Nkúnkú xujmóo kitsjá santaha unchan niyá sa.

Kō 'yún kinchja Jesu nga b'i kitsú sa:

—Xi tjen tjabaxínñju katasínñju.

B'i ts'in kitsúya Jesu á tu subahá y'éjña chubayaha nga tsakúya

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ As'ai já ni'yakuyáha incha kingjásjaiyaha mí nihi xi tsakúya nga y'éjña chubayoo. ¹⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Jun ja kik'ainuu nga kamankjinnuu ni xi 'ma tíña ts'e xi nkú ts'in batéxuma Ntíaná. Tunga xuta xi k'oo tu s'ejña chubayahá ra, tu xi ndaha tsa kuasehe tunga najmi skuéhé, kō ndaha tsa kuasínñju tunga najmi kamankjihín ra.

B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ts'ínkjáihín xuta éhen Ntíaná

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ B'i tsuhu ra én xi kuak'iejná chubaya. Xujmóo, kui xi nkú joyaha éhen Ntíaná. ¹² Xujmá xi tsixuntu andai niyóo, kui xutaha xi nt'é éen, as'ai nibá ndanindoo kō kjexín én xi ja tíñajin animaha xuta xu'bo tu xi najmi s'ejihín ra éen kō b'a ts'in najmi n'ek'ankihi.

¹³ Xujmá xi tsixuntu ajin ndjio, kui xutaha xi nt'é éen kō tsjo ts'in ts'ínkjáihín tunga najmi 'yúhún tjíhín kjama. Kutjuhú s'ejihín Ntíaná kō nk'ie nga chjut'ayák'un, ts'in t'axihín yjohó éen.

14 Xujmá xi tsixuntu ngá ajin na'yóo, kui xutaha xi nt'é éen tunga ni xi tjihín asuntee s'entaha ra, ko mjehe kjuanchinóo ko kjuatsjo xi tjin asuntee. B'a ts'ín najmi sakuntehe ra nga nda saáha éen ajin animaha xuta xu'bo ko najmi tsjá chan.

15 Tunga máha xujmá xi tsixuntu nanki xi ndoo, kui xutaha xi nda animaha ko kixi tjintuyaha. Basínñjuhu éen ko b'a joyaha xujmá xi tsjá chan xi nda, at'aha ndjá tjincha.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga najmi ma s'ejña 'ma éhen
(Mr. 4:21-25)*

16 Najmi tjin xi b'éti nku nd'í ko as'ai b'é makoho nku ni ko tsa b'éjñanki kinte nachan kamo. B'éjña nk'a ní, tu xi s'e ndzjehen ra xuta xi kjuas'ehen ayoo. 17 At'aha ngayjee ni xi 'ma tijná nd'ai, kuichú nistjin nga s'ejña chji. Ko ngayjee ni xi najmi tijná chji nd'ai, kuichú nistjin nga cha ko kuitju chji. 18 Kui nga 'yún nda tasínñjuhunu ni xi tínu'yó. At'aha xi mjehe nga kamankjihin, k'uai saha. Tunga xi najmi ts'íinsihin nga kamankjihin, chjú'aha santaha ni xi títsu nga kamankjihin kai.

*B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xi naaha ko yá xi já nts'e
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

19 As'ai naaha ko já nts'e Jesu j'aisehe, tunga najmi kamahá tsichusehe at'aha katsehe xuta yo.

20 As'ai tjin xi b'a kitsúhu Jesu:

—Naahi ko já nts'ei kabincha natsin ján. Mje rúhu skuéhi.

21 B'i kitsú Jesu:

—Xi basínñjuhu éhen Ntjaná ko ts'íntjusun, kui xutaha xi nána ko já nts'é.

B'í ts'ín kits'ínk'íéjyu Jesu ntjō kō ntáchak'uun
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Nku niyá jas'enko Jesu já ni'yakuyáha nku tsutsu kō b'a kitsú:

—Tjián ngabantá xinkuhū ntáchak'uun.

As'ai incha ngji. ²³ Tunga nk'iehé nga tjincha f'atikjá ntóo, tū kis'efehé Jesu. As'ai kamajín ntáchak'uun nku ntjō xi tū xí 'yúhún kō jas'ehen ntánijua tsutsuu. B'a kama xi ja ngjuajjinnntí yóo kama. ²⁴ As'ai já ni'yakuyóo incha ngji ts'ínkj'áha Jesu kō b'í kitsúhū:

—Ji nda maestru, nda maestru! ¡Ja kuayáá ei ni!

As'ai tsisintjen Jesu kō ndjá kinchjako ntjō kō t'éhen ntáchak'uun. Kitsjenjyú ntjō kō kis'e jyujuu.

²⁵ B'í kitsúhū já ni'yakuyáha:

—¿Á najmi s'ejihinnuu Ntjaná?

Kitsankjún kō kama nkjúhūn jóo kō b'í ngján b'í kitsúhū xinkjín:

—¿Yá ndaha xu'bi nga santaha kō ntjō kō ntáchak'uun batéxumaha kō nt'é'éhen?

B'í ts'ín kits'ín ndaíhi Jesu nku nda xi tjintujihín
jánindo

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ As'ai incha tsichu nankihí xuta Gerasa, nanki xi tijná ngabantá ntáchak'uun, xi tjehe ankjín ante Galilea. ²⁷ Nk'ie nga tsitjuen Jesu tsutsuu, as'ai j'aik'úhūn nku nda xi yō nankihí. Ndaninda tijnajihín ndo. Kui xi ja nd'ai nkjún najmi ta bjaha najyun kō ta ndaha najmi b'ejñaya ni'ya. Tū ajin tsjóhó b'ejña. ²⁸ Nk'ie nga kkie Jesu, tsasinkunch'int'aha kō kikjintáya nga b'í kitsúhū:

—Ji Jesu, Ntíhí Ntíā nku tutu xi tǐñā nk'a ján, ¿mí nihi xi tǐnkohi an? Tíbankihi nga najmi tu 'bainí kjuanima.

²⁹ B'a ts'ín kinchja ndo, at'aha Jesu b'a kitsúhu ndanindoo nga kuitjujihin. Ja tu xí nd'aihí kō yaha nga tǐñajihin ndo ndanindoo. Ta nda tsa n'úkicha s'e'yúnkoho ndo. Tu nkú kjetiyahá ni xi s'e'yúnkoho. As'ai ndanindoo fikoho má nga najmi ch'a tǐn.

³⁰ As'ai Jesu kingjásjaiyaha:

—¿Nkú 'mihi?

B'a kitsú ndanindoo:

—Legion 'mini.

B'a kitsú at'aha mihi jánindoo tǐntujíhin. ³¹ As'ai incha tsankihí Jesu nga najmi tu ts'ínkijihí ante ch'on chuun má nga un skuehe. ³² Xi tjehe nku asuntu tjenki nkjin nkjún chinka tǐncha kjine ñá. As'ai jánindoo tsankihí Jesu nga tsjantehe nga ngjuaikjas'enjihin chinko, kō kitsjá kjuā Jesu. ³³ Incha tsitjujihin ndo jánindoo nga incha ngjik-jas'enjihin chinko. Tsangatsanka chinko nga kikaník'antjai yjoho má nk'antjaihi yō kō tsixuntujín ntáchak'uun. Yō jesunjin ntá.

³⁴ Máha já xi tǐncha kunntá chinko, nk'ie nga kkie ni xi kamoō, incha tsanka. Ngji tsúyaha xuta xi tǐn ajin nantio kō andai nantio. ³⁵ As'ai incha j'aisehe xuta ni xi kamoō. J'ai má tǐñā Jesu kō kkie nga kab'eñat'a sjai Jesu nda xi tsitjujihin jánindoo. Ja yja ngáha najyun kō ja nda jeje ngáha. Incha kitsankjún jóo. ³⁶ Já xi kkie ni xi kamoō incha kitsúyaha xuta xingisoo xi nkú ts'ín kamandaha nda xi tsitjujihin jánindoo. ³⁷ As'ai ngayjee xuta

nantia xi tjin nanki Gerasa tsankih_i Jesu nga kuitju ngaha yo, at'aha tu ni xi incha kitsankjuhun. As'ai jas'en Jesu tsutsuu ko kik'oya ngaha.

³⁸ Maha nda xi tsitjuh_ihin janindo, mjehe nga tsjennkih_i Jesu ko tsankih_i kju. Tunga tsasin nyahá ra Jesu. B'i kitsuhu:

³⁹ —T'in ngahani ni'yah_i ko tixinyai ngayjee ni xi kuats'inkohi Ntiana.

As'ai ngji ndo ko kitsuya ngayjee ajin nantio ngatentee ni xi kits'inkoho Jesu.

B'i ts'in kits'innkih_i Jesu nku takjin ko nku tachjuun

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Nk'ie nga ja kik'oya ngaha Jesu ngabantá xinkuu, tsjo ts'in kits'inkjáih_ihin xuta nkjiun, at'aha ngatentee tincha kuyaha. ⁴¹ As'ai j'ai nku nda xi 'mi Jairo xi ta nku nda k'akuhu ni'ya sinagoga. Kui xi tsasinkunch'int'aha Jesu ko tsankih_i nga ngjuai ni'yaha, ⁴² at'aha takjin nku tutuhu xi tjih_i te jo nú ja tí'me.

Nk'ie nga tífi Jesu yo, ixí tbasinne'yuhun ra xuta nkjin xi tjennkih_i. ⁴³ Ta tjenjih_ihin xuta nkjiun nku tachjuun xi tjih_i te jo nú nga jní títs'ink'iehen. Já chjinenki kits'inkjehe ngayjee ni xi tjih_i. Ndaha nku najmi kamaha kits'innkih_i. ⁴⁴ Kui tachjuun xi nibaha astun Jesu ko kits'inko tuts'in najyuhun. Ta kuihi chubo tjen'yun kitikjyahá ra jnú. ⁴⁵ As'ai b'ahá kitsú Jesu:

—¿Yá xi kuats'inkona?

Tunga ndaha nku najmi kits'inkie yjoho. As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji nda maestru, xuta nkjiun tibasinne'yihin ko b'i ngjan tincha tsuniñaihi.

⁴⁶ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tjín xi kuats'ínkona, at'aha ndzjen kamana nga kuitjujin nga'yúnna.

⁴⁷ Máha tachjúun, nk'ie nga kieke nga najmi kama tsanka 'ma, as'ai ixí ts'atsé nkjúhún nga j'aisinkúnch'int'aha Jesu. Nginkun ngatentee xuta kitsúya mí kjuaha nga kits'ínkoho najyuhun Jesu ko xi nkú ts'ín ta kuihi chubo kama nkihí. ⁴⁸ B'i kitsúhu Jesu tachjúun:

—Ji ntína, at'aha kuas'ejihin nga Ntjaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihí ri. Kas'ehi kjuajyu nga t'in.

⁴⁹ Nk'ie nga b'a ta títuhu Jesu, tu j'aihí nku nda xi nibaha ni'yaha nda k'akuhu ni'ya sinagoga ko b'a kitsúhu:

—Ja k'uen takjihin. Najmi ta n'estihí ri nda maestru.

⁵⁰ Tunga nk'ie nga kint'é Jesu niu, as'ai b'i kitsúhu ndo:

—Najmi tu binkjuin. Tu nkú kas'ejihín ri an ko kama nkihí takjihin.

⁵¹ Nk'ie nga tsichu Jesu ni'yaha ndo, najmi kit-sjante tsa kjaí xi kjuas'enko ayoo, tu Pedro sahá, Jua, Santiago, ko na'mihí ko naaha takjiun. ⁵² Kui chubo ngayjee xuta xi kama ñjakú yo tincha kjintá ko tincha ts'inbat'a takjiun, tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Najmi tu ch'ú. Najmi ka'me takjiun. Tu kjifehé.

⁵³ Tsajnukiehe xuta, at'aha incha be nga ja ka'me takjiun. ⁵⁴ Tunga Jesu jakj'á ntsja takjiun ko b'i kitsúhu:

—Takjín, t̄isíntj̄ein.

⁵⁵ As'ai j'áiya ngáha ra takj̄iun k̄o t̄jen'yún tsisin-tjehén. B'a kitsú Jesu nga k'uaihi nichine takj̄iun.

⁵⁶ Tu ni xí kama nkj̄uhún ra xi cháha takj̄iun, tunga b'ahá kitsú Jesu nga najmi t̄u ch'a xi kuitsuyaha ni xi kamoq.

9

B'i ts'ín kitsúyaha Jesu já postru xi nkú incha ts'ín nga k'uénijmí

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Kinchja ñjaha Jesu já ni'yakuyá xi te joh̄o k̄o kit-sjáha nga'yún nga ngajoh̄o Jesu kamaha jóo k'onsje jáninda xi tj̄íntuj̄ih̄in xuta k̄o nga ts'ínnkihi ch'in xi k'uhun xuta. ² Kits'ínkji t̄u xi incha k'uénijmíhi nga Nt̄ianá ja t̄ibatéxuma k̄o nga ts'ínnkihi xuta xi uhun.

³ B'i kitsúhu:

—Najmi t̄u chumi nihi xi ch'o nga n'oo n̄iyá. Najmi t̄u ch'o yánise, t̄a ndaha tsa, t̄a ndaha n̄inkuan, t̄a ndaha toon, k̄o t̄a ndaha najmi t̄u ch'o jo 'yún najyun. ⁴ Má kuitjás'oon nku ni'ya, yo t̄intsuboo santa nkúhu nga kuitju ngáhanu ante xu'bo. ⁵ Tsa tj̄ín má najmi n'ekjáinnu, t̄u sahá t̄itjusjoo nanki xu'bo k̄o t'etsujno ndyjo tsuku, t̄u xi b'a ts'ín kuakúchjihinu nga t̄jehén jé xuta xu'bo.

⁶ As'ai tsitju jóo nga incha ngji ngayjee nanki xi tj̄ín yo. Y'énijmí én nda tsuhu Nt̄ianá k̄o kits'ínnkihi xuta un xi tj̄ín t̄u má xi t̄jehén ni.

B'i ts'ín kits'ínnkjink'un Herode Antipa ngat'a ts'e Jesu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Nda rej Herode Antipa kint'é ngayjee ni xi títs'ín Jesu ko ndaha najmi be nkú ts'ín ts'iínkjink'un ngat'a ts'e yáha Jesu. At'aha tjin xi b'a kitsú nga Jua Bautista xi ja j'áíya ngáha ra ngabayoo, ⁸ ko tjin ngá xi b'a kitsú nga nda profeta Elia ja j'ai ngáha, ko kj'ai ngá xi b'a kitsú nga ja j'áíya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie. ⁹ Tunga máha Herode, b'i kitsú:

—An kitsja kjuá nga kitikjá nintaku Jua. Tunga, ¿yá ndaha xu'bi yo ni ma, xi b'i ts'ín tint'e éhen?

Kui nga mjehe ra Herode skuéhe Jesu.

B'i ts'ín kits'ínkjen Jesu já xi un mií

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Nk'ie nga ja kik'óya ngáha já postru, incha kitsúya tentehe Jesu ni xi kits'ín. As'ai Jesu ngijko t'axín suba jóo nku ante má najmi ch'a tjin, xi tiña maha nanki xi 'mi Betsaida. ¹¹ Tunga incha kkiehé ra xuta ko kitsjennkíhi. Jesu nda ts'ín kits'ínkáihin xuto ko kinchjanijmíyaha Ntíaná, xi nkú ts'ín batéxuma, ko kits'ínkíhi xi uhun. ¹² Nk'ie nga ja tíma ngixun, incha j'aik'úhun já ni yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tu sahá b'a t'ihin xuto nga katji nanki xi tjindai ei nga ts'ínkj'a nistjen ko katangisjái nichine, at'aha ante kixihí ei.

¹³ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tu sahá jun tjohoon ni xi kjine xuta.

B'a kitsú jóo:

—Un ichí maha ninkuan xi kich'ai ko jo ichí tjio. ¿A ra kuankín ch'atse ní nichine xi kjine ngayjee xuta nkjiun?

14 At'aha ma ra un mij ja xi kabincha yo. Tunga b'ihí kitsúhu Jesu ja ni'yakuyáha:

—Nkú ma tsa cháte cháte n'ek'a stíun xinkjín xuto nga n'ek'íentu.

15 B'a incha kits'in ja ni'yakuyóo ko ngayjee xuta incha y'entu. 16 As'ai jak'á Jesu ninkuan xi uun ko tjió xi joo. Tsasenjinki nk'a jan nga kitsjáha máb'achjihí Ntíaná. Tsakjanya ninkuon ko kitsjáha ja ni'yakuyáha tu xi kui incha ts'ínndzjo ngáha ra xuta nkjiun. 17 Ngatentee xuto incha kikjine niu santa nkúhu nga incha kitse sisihin. As'ai j'áiya ninkuan xi ts'an kiú. Te jo nisín kamaha.

B'i ts'in kitsúya Pedro nga Jesu xi Ntíaná kits'in nibáha ngajoho

(Mt. 16:13-20; Mr. 8:27-30)

18 Nku niyá ngjiko t'axín Jesu ja ni'yakuyáha ko nk'ie nga tínchjako Ntíaná, as'ai b'i kitsúhu jóo:

—¿Yá xi títsu xuta nga an?

19 B'a kitsú ja ni'yakuyóo:

—Tjín xi b'a tíincha tsu nga ji xi Jua Bautista. Tjín ngá xi b'a tíincha tsu nga ji xi Elia. Ko tjín ngá xi b'a tíincha tsu nga ja j'áiya ngáha ra ngabayoo nku nda profeta xi y'ejña nistjin nk'ie.

20 B'i kitsú Jesu:

—Ko jun, ¿yá xi bixíun nga an?

As'ai b'a kitsú Pedro:

—Ji xi Cristo.

21 As'ai b'a kitsúhu Jesu jóo nga tu xí najmi ch'ahá xi kuitsuyáha kui éin.

B'i ts'in kitsúya títjun Jesu nga n'ek'ien

(Mt. 16:21-28; Mr. 8:31-9:1)

22 B'i kitsú ya:

—Tjihin nga un nkjún skuehe Ntíhi Ndax'iun. Jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo najmi incha ts'iínkjáihin. N'ek'ien, tunga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

²³ As'ai kinchjako ngayjee xuta nga b'i kitsúhu:

—Tsa tjín xi mjehe tsjénnkina, ngayje nistjin kat'éch'o subaha yjoho ni xi mjehe ko katsjáha yjoho nga kuayá ngat'ana, as'ai katsjennkina.

²⁴ At'aha xi mjehe ts'iínk'anki suba yjoho nga k'úejña tík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tungá xi kuayá ngat'ana, kui xi tu sahá n'ek'anki. ²⁵ ¿At'aha mí xi chjihí ra tsa ts'iín ngana xuta ngayjee ni xi tjín asuntee, tsa tu sa ndyjahá ngá animaha?

²⁶ 'Kui nga tsa tjín xi kama subaha ra an ko éna, b'a ta ts'ín ta kama subaha Ntíhi Ndax'iun xuta xu'bí nistjin nk'ie nga kj'uaíko kjuachánkaha ko kjuachánkaha Na'mihí ko kjuachánkaha ntítsjehe.

²⁷ Kjuaxi ni xi tíxinnuu. K'ua xi tíncha ej najmi kuayá santa nkúhu nga skue nga batéxuma Ntíaná.

*B'i kama nga kama chji kjuachánkaha Jesu
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ Askahan nk'ie nga j'a xi nkú ma jin nistjin nk'ie nga b'a kitsú Jesu, as'ai kinchja t'axíhin Pedro, Jua ko Santiago. Ngjinji nku asunntu tjenki nga ngji nchjako Ntíaná. ²⁹ Nk'ie nga tínchjako Ntíaná, tu kik'óntjaiyahá sénnistjihin Jesu ko taba xúxú kama najyuhun ko tsat'ai. ³⁰ Ko tu kama chjihí jo já xi tínchjanjmíko Jesu, kui xi Moise ko Elia. ³¹ Katsendaihí ra kjuachánkaha Ntíaná ko tíncha nchjanjmíyaha ngabaya xi as'ai sakúhú ra Jesu nanki Jerusalen.

³² Máha Pedro ko já xi kab'entukoho, tu ni xí tíncha ma nijñáhá ra, tunga y'entu tík'uhún ko incha kieke kjuachánkaha Jesu ko já xi jo kabinchakoho. ³³ Nk'ie nga ja tíncha fi t'axín ngáha ra Jesu já xi joo, as'ai kinchja Pedro:

—Ji nda maestru, já b'a nda tjihin nga ei kuintsubahaná! Tu sahá n'endaj jan ni'ya yántsü, nku xi kama ts'i ko nku xi kama ts'e Moise ko nku xi kama ts'e Eliá.

B'a kitsú Pedro nga ndaha kui najmi be ni xi kinchja. ³⁴ Nk'ie nga b'a ta títuhu Pedro, tu nkuhú ninti j'ai ts'innk'íéhen jóo ko incha kitsankjún nk'ie nga kitsjennéhe nintiu. ³⁵ Kinu'yá ajin nintiu nku nta xi b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi Ntina xi j'aján. Tasinñjuhu.

³⁶ Nk'ie nga ja kinu'yá nto, incha kieke nga síña suba ngáha Jesu. Najmi kinchjanjímíyaha jóo niu. Ndaha nku najmi kitsúyaha kui nistjin xu'bo ni xi incha kieke.

B'i ts'in kits'in ndaíhi Jesu nku nda chí xi tijnajihin ndanindoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga incha nibajen ngáha asunntu tjenkiu, nkjin nkjún xuta j'aikj'á njyáha Jesu. ³⁸ As'ai 'yún kinchja nku nda xi tjenjihin xuta nkjiun nga b'a kitsúhu Jesu:

—Ji nda maestru, títankihi nga chaseihí ichí nda china. At'aha ntí nku tutuna máha. ³⁹ Kui xi fas'enjihin nku ndaninda ko tjen'yún ts'ínkjintáyahá ra. B'étsujneyáha ko xú b'asje ts'a. Ja tít'sín'un nkjúhun ko tu 'yaha fi t'axihin. ⁴⁰ Ja

kuakankih_i já ni'yakuyáhi nga k'onsje ndanindoo, tunga najmi kamahá ra.

⁴¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—jÁ b'a 'yún ichí s'ejihin ra Ntíaná xutá xi tjihin nd'ai kó ch'onk'uhun! ¿Nkjé kjin tjihin nga kúátejñajinnuu kó ts'in chúkjuanuu? Nibákoi nda chíhi ei.

⁴² Nk'ie nga ja tífi nda chíu má síjña Jesu, as'ai ndanindoo kikjaníkj'ahá t'anankiu kó tu xí y'etsujneyáhá ra. Tunga ndjáhá kinchjako Jesu ndanindoo. Kits'in ndáih_i nda chíu kó kits'ínkjas'en ngáha ra na'mihi. ⁴³ Ngayjee xutá tu ni xí kama nkjühún ra kjuachánkahá Ntíaná.

*B'i ts'in tá kitsúyahá ngáha Jesu nga n'ek'ien
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)*

Nk'ie nga tìncha ma nkjühun ngayjee xutá ni xi títs'in Jesu, ⁴⁴ as'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—'Yún nda tasinñju ni xi xinnuu. Ntíhi Ndax'iun n'ekjas'en aya ntsja xutá.

⁴⁵ Tunga najmi kamankjihín ra já ni'yakuyóo én xu'bj, at'ahá najmi kik'aintehe nga kamankjihín. Najmi kama ya k'un kingjásjaiyahá Jesu nkú tsuhu ra éen.

*B'i ts'in kitsúya Jesu yá xi 'yún nk'a tjen
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)*

⁴⁶ As'ai já ni'yakuyóo kinchjanijmíyaha yá xi 'yún nk'a tjen ajihin. ⁴⁷ Tunga kamankjihín ra Jesu ni xi tinchjá animáha jóo. As'ai jakj'á nku nda chí, tsasinñat'ahá yjoho ⁴⁸ kó b'a kitsú:

—Xi ngajona ts'ínkjáihín ra nda chí, kui xi an títs'ínkjáinna. Kó xi ts'ínkjáinna, kui xi tá

títs'ínkjáihín xi kits'ín nibána. At'aha xi 'yún kinte tjen ajinnuu, kui xi 'yún nk'a tjen.

B'i ts'in kinchjanimiyaha Jesu xuta xi najmi fi kontraha

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ As'ai b'a kitsú Jua:

—Ji nda maestru, kiyai nga nku nda ngajohi tím'osjehe jánindoo. Tunga kik'iech'ohó ri, at'aha najmi ñá tjenkoná.

⁵⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Najmi tu jun b'ech'ohoo. At'aha xi najmi tífi kontraná, kui xi ñá makoná.

B'i ts'in ndjá kinchjako Jesu Santiago ko Jua

⁵¹ Nk'ie nga ja tsichu tiña nistjin nga tjihin nga ngjuainji ngáha Jesu nk'a ján, as'ai ngayjehe k'un tsasin niyá nga ngji nanki Jerusalen. ⁵² Kits'ínkji tíjuhun yjohó k'ua já xi ts'e. Kui xi incha ngji nku nanki ichi xi tíñajihín ante Samariá tu xi k'uéndaha rá ante Jesu. ⁵³ Tunga xuta Samariá xi tjihín yo najmi kits'ínkjáihín, at'aha incha kíkíe nga tu ni xí mjehé rá Jesu ngjuai nanki Jerusalen.

⁵⁴ Nk'ie kíkíe nij já ni'yakuyá Santiago ko Jua, as'ai b'i incha kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a mjehi nga kuinchíi nga nibájen nd'í nk'a ján tu xi ts'ínkjehe xuta xu'bi?

⁵⁵ Tunga ndjáhá kinchjako Jesu jóo ngat'aha ni xi incha kitsú. ⁵⁶ As'ai incha ngji kj'ai nanki.

B'i kitsúhu Jesu já xi mjehé tsjénkihi

(Mt. 8:18-22)

⁵⁷ Nk'ie nga tíincha ts'in niyá, as'ai nku nda b'a kitsúhu Jesu:

—Tsjénkihi tu má xi tjeHEN ni nga k'úín.

58 B'i kitsú Jesu:

—Chu xi tjin ngijñoó tjihin tixa ngijo ko nisee tjihin nuba, tunga Ntíhi Ndax'iun najmi tjihin má nga kama kjuájñasun nintaku.

59 As'ai kinchjako kj'ai nda:

—Tsjénnkiní ji.

B'a kitsú ndo:

—Ji nda maestru, k'uaíntení nga tjun kfínnjayánjia na'mina.

60 B'i kitsú Jesu:

—T'ejñaihi xuta xi b'a joyaha tsa ja k'ien nga kandjayanji suba xuta k'ien xinkjin. Tunga máha ji, t'ink'ienijmi nga ja tibatéxuma Ntíaná.

61 B'a kitsú ya kj'ai nda:

—Ji nda maestru, tsjénnkihi, tunga tjenntehení nga tjun ma kfín xinyaha xuta xi tjin ni'yaná nga ja tífia.

62 B'i kitsú Jesu:

—Xi mjehe tsénnkina ko as'ai kuasenji astun nga ts'jin ni xi nkaha, kui xi najmi tsuhu rá má batéxuma Ntíaná.

10

B'i ts'in kits'inkji Jesu já xi cháte ko kan joo

¹ Askahan tá j'ájin Nda Ntíaná cháte ko kan jo já. Jo jo kits'ink'a xinkjin nga kits'inkji títjuhun yjoho ngayjee nanki ko ante xi má nga tjihin nga kj'ua askahan. ² B'i kitsúhu jóo:

—Xuta xi tjin b'a joyaha nkúhu nku ntje chánka, tunga chubahá máha já musu xi ts'inxájin nij. Kui nga tinchíhi ruu xi ts'e ntje nga kats'inkji já musu ajin ntje. ³ Tankiún. Títs'inkjínuu xi nkú joyaha

chutsankā aji_hin nañá kjan. ⁴ Najmi tū ch'o tsa, kō tā ndaha tōon, kō tā ndaha tjabaxínté. Kō najmī tū bincha'yún nga súníño_ho xutā aya niyóo.

⁵ 'Nk'ie nga kuitjás'oon nku ni'ya, tjun súníño. “Kjuajyu kas'e ni'ya xu'bjí”, tixíún. ⁶ Tsa tjíntu yō xutā xi tji_hin kjuajyu, kjuajyu xi tí'boō s'ejñaha. Tunga tsa najmi, k'óoyak'un ngáhanuu kjuajyu xi tí'boō. ⁷ Najmi tū xkí ni'ya binimo. Nkuhú ni'ya tintsu_boo nga chinoo kō s'iu ni xi k'uainuu. At'aha já xi ts'ínxá tji_hin kixi nga kama chjíhi.

⁸ 'Nk'ie nga kuitjás'oon nku nanki, tsa nda ts'ín ts'íinkjáinnuu xutā xi tjin yō, chinoo ni xi k'uejñat'anuu. ⁹ N'enkihūu xutā un xi tjin yō kō: “Ja 'yún tiña tjiñanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixíhūun. ¹⁰ Tunga tsa kuitjás'oon nku nanki kō tsa najmi nda ts'ín ts'íinkjáinnuu xutā xi tjin yō, tankiún ajin nantio kō b'a tixíún: ¹¹ “Santaha ndyjohō nankinuu xi kafajnu tsukui tíb'etsujnej. Tunga tji_hin ni nga choō ni xu'bjí. Ja 'yún tiña tjiñanuu Ntíaná nga tibatéxumanuu nd'ai”, tixíún. ¹² An b'a tixinnuu. Nk'ie nga kujichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xutā, kui nanki xu'bo xi 'yún un skuē saha nga xutā xi kis'e nanki Sodomā.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xutā xi najmi kits'ínkjáihin éhen

(Mt. 11:20-24)

¹³ 'iNimā rú n'ehenu jun, xutā nanki Corazin! iNimā rú n'ehenu jun, xutā nanki Betsaida! At'aha tsa xutā nanki Tiro kō xutā nanki Sidon kikié kjuankjún xi kama ajinnuu, ja rā nd'ai ngikj'áha rā animaha nga kingja najyun kfe kō y'entujín

nasu. ¹⁴ Tunga nistjin nga chasehe mí nihi xi kits'ín nga nkúnkú xuta, jun xi 'yún un skue sanuu nga xuta xi kis'e nanki Tiro ko nanki Sidon.

¹⁵ Ko jun xuta nanki Capernaum, tsa b'a manuu nga santaha ndjiojmi ján chankjúnnuu, najmi. Tu sa ní santaha ngak'ien kuankínjoon.

¹⁶ As'ai b'i kitsúhu Jesu já xi títs'ínkji:

—Xuta xi tibasínñjunuu, kui xi an tibasínñjuna. Xi títs'ín t'axínnuu, kui xi an títs'ín t'axinna. Ko xi títs'ín t'axinna, kui xi títs'ín t'axín xi kits'ín nibána.

B'i ts'ín kik'óya ngáha já xi cháte ko kan joo

¹⁷ Tsjo nkjún tíncha maha já xi cháte ko kan joo nga kik'óya ngáha. B'a incha kitsú:

—Ji nda maestru, ngajohi kichubai ko santaha jánindo o kint'é'enni.

¹⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Johon, kieke nga tsijne ndanindo o xi nkú joyaha nku nd'ich'on nga nibaha nk'a ján. ¹⁹ An ja kitsjanuu nga'yún xi má nga kuisinno ye ko chándayá, ko nga n'e nganohó ngayje nga'yún xi tjihin nda kontra. Najmi tjin ni xi ts'in'unnuu.

²⁰ Tunga najmi tu tsjohó manuu at'aha tsa jánindo o nt'é'ennuu. Tsjo ní katumanuu at'aha ja tjintut'á j'áinnuu ndjiojmi ján.

B'i ts'ín tsakúchji kjuatsjoho Jesu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ta kuihi chubo j'aijihin Jesu kjuatsjo xi kitsjáha Espiritu Santo. B'i kitsú:

—An títs'intsjoho, Na'mi, Ntia xi ts'e nk'a ján ko t'anankiu. At'aha y'ejña chjihí xuta xi b'a k'un xi nkú joyaha jántí ni xi kik'iejña 'maihi já nkjink'uun

ko já xi mankjihin ni xi tjín. Johon, Na'mi, at'aha b'a ts'in kama tsjohi.

²² 'Ngayjee ni xi tjín ja kits'ínkjas'en aya ntsa Na'mina. Najmi ch'a be yáha ntíu, tu nkuhú Na'miu xi be. Najmi ch'a be yáha Na'miu, tu nkuhú Ntíu xi be. Ko xuta xi mjehe Ntíu nga kuakúchjiji Na'miu, kui xi skué Na'miu.

²³ As'ai kits'ínk'ótjiya Jesu nga tsasehe já ni'yakuyáha ko b'i kitsú t'axihin:

—Á b'a nda tjihin ts'e xi tíbe ni xi tíyo. ²⁴ At'aha an b'a tixinnuu nga nkjin já profeta ko já rej xi kis'e nistjin nk'ie incha kama mjehe nga skué ni xi tíyo nd'ai, tunga najmi kikiehé. Kama mjehe nga kuint'é ni xi tínu'yó nd'ai, tunga najmi kint'éhé.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi nibá Samaria xi nda tjíyaha

²⁵ Nku niyá nku nda maestruhu kjuatéxumoo ngjikjut'ayák'un Jesu. B'a kitsú nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿mí ni xi tjihin nga ts'ian tu xi sakúhuna nga kúátejña tík'un síán?

²⁶ B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi tjit'a kjuatéxumoo? ¿Nkú n'e n'eyai?

²⁷ B'a kitsú ndo:

—“N'etjói Ntiana xi Ntiahí maha ngayjee animahi ko ngayjee nga'yihin. N'etjói xi nkú ts'in tinchin ko xi nkú ts'in n'enkjintak'uin. Ko n'etjói xutahi xi nkú nga ts'in tjohi yjohi.”

²⁸ B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi kuachubai. B'a n'ei ko kuinchun tík'uin.

²⁹ Tunga mjehe ra ndo kjuakúchji nga naxu síjña nginkun Ntiana. Kui nga b'a kitsúhu:

—¿Yá xi xutana ma?

³⁰ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Nku nda tsitju nanki Jerusalen nga tífijen niyá xi fi nanki Jerico ko tu já ndyjéhé kiséjin. Kui xi kikje'áha santaha najyun xi yja, kik'íehé nga íxí kits'ínk'ienyahá ko incha ngji jóo. ³¹ Tu yohó ta nibájen nku nda na'mi, tunga nk'iehé nga kíkíe nda uun, j'at'a niyáha. ³² Ta j'ai ante xu'bo nku nda xi ta ts'ínxát'a ninku. Nk'ie nga kíkíe nda uun, ta j'at'a niyáha.

³³ 'Tunga nkuhú nda xi nibá Samariá xi títs'ín niyá ta j'ai má kjijña nda uun. Nk'ie nga kíkíe ndo, kama nimaha. ³⁴ J'aise tiñaha ko kits'innkihi má kama uhun ndo. Kik'onjnuhu seti ko binu ko kik'ontikjájnuhu najyun má uhun. As'ai ta kuihi chu xi tjenko kits'ínk'íésun nda uun. Ngjiko ni'ya má nga ts'ínkj'áíya xuta xi ts'ín niyá ko yo kikuhun. ³⁵ Nistjin xi ma ndyjuun, nk'ie nga ja tífi nda xi nabá Samariá, ts'asje jo toon denarijo ko kitsjáha nda xi ts'e ni'yoó nga b'a kitsúhu: “Chaseihi íchí ndai. Ngayjee ni xi n'echjén sai, k'uechjhi nk'ie nga kjúái ngáhana.”

³⁶ 'Nda tjin. Nk'ie nga nga jaan jái xi kíkíe nda xi kiséjin já ndyjéé, ¿yá xi mahi ji nga xutaha ndo kits'ín ma yjoho?

³⁷ B'a kitsú ndo:

—Nda xi tsase nimaha ndo.

As'ai b'i kitsú Jesu:

—T'in, b'a ta n'ei ko ji.

B'i ts'ín tsichutsubek'un Jesu Marta ko Maria

³⁸ As'ai kits'innджуú niyáha Jesu ko tsichu nku nanki íchí. Xi tjehen yo nku tachjuún xi 'mi

Marta kits'ínkjáihin ni'yaha. ³⁹ Maria 'mi na nichja Marta. Kui xi y'ejñat'a sjai Jesu nga tibasínñjuhu ni xi tínchja. ⁴⁰ Tunga kas'entahá ra Marta xá nkjún xi títs'ín. As'ai j'aik'úhün Jesu ko b'a kitsúhu:

—Ji chá maestru, ¿a najmi nkjún mahi nga takjín nichja kab'éne subana ngatentee xóo? B'a t'ihin nga katasinkona.

⁴¹ B'i kitsú Jesu:

—Ji Marta, Marta, kas'entaha ri ko tifa nusihin yjohi ni nkjún xi tín'ei. ⁴² Tunga nkuhú maha ni xi 'yún machjén. Maria kaf'ájin ni xi ndoo ko najmi ch'a xi kjé'aha.

11

B'i ts'ín tsakúya Jesu xi nkú ts'ín chubakaá Ntíaná (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Nku niyá nk'ie nga Jesu tínchjako Ntíaná, b'a kitsúhu nku nda já ni'yakuyáha nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntíaná:

—Ji nda maestru, takúyani xi nkú ts'ín tjihin nga chubakaá Ntíaná, xi nkú ts'ín ta Jua tsakúyaha já ni'yakuyáha.

² B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga chubakoo Ntíaná, b'i tixíún:
Ji Na'mini xi tinchin ndjiojmi ján,
katenkjúhin xuta.

Tatexumani.

³ Tjenni nd'ai nichine xi machjénni.

⁴ N'endyjat'ani ngatitsunni,
xi nkú ts'ín jin ta n'endyjat'aihi xi ch'on ts'inni.
Najmi tu 'baintei nga kuijnejin nga
chjút'ayák'unni.

⁵ B'i ta kitsú ya Jesu:

—K'úéjñaha raá tsa tjin xi tijnaha nku nda amigo xi kuichúsehe masen nistjen nga b'a kuitsuhu: “Ji nda, n'ek'ieyaní ichí ni xi ts'inkjén xi kj'uaisena. ⁶ At'aha nku nda amigona kj'uaisena xi kjin kanibáha ko najmi tjinna ni xi tsjaha.” ⁷ Tsa b'a ts'ín, nda xinkuu xi tijn aya ján najmi b'a kuitsuhu: “Najmi tu n'estiní. Ja tjičja ankjuo ko ntína ja kjintusúnkona kamo. Najmi ta ma bisintjehenna nga tsjaha ni xi tbinchi.” ⁸ An b'a tixinnuu. Ndaha tsa najmi kuisintjen nga tsjaha ni xi tbanki ndo at'aha nda amigoho maha, tunga kuisintjehén at'aha kjuasti titsjá ndo ko tsjaha ngayjee ni xi machjéhen.

⁹ Ko an b'a ta tixinnuu. Tinchíú, ko Ntjaná tsjanuu. Tinchísjo, ko sakúnuu. N'ekjano ankjuo, ko chjux'ánuu. ¹⁰ At'aha ngatentee xi banki ts'ínkjáihin. Xi bangisjai sakúhu. Ko xi ts'ínkjane ankjuo chjux'áha. ¹¹ ¿A tjin ajinnuu xi tí'mi na'mi xi tu yehé tsjaha ntíhi nk'ie nga tjiō kuankihí? ¹² Tsa chj'oo kuanki ntíhi, ¿a tu chándayáhá tsjaha? ¹³ Santaha ko jun xi ch'onk'un yo nga 'bohoo ni xi nda ntínuu. ¿A najmi tu sahá Na'minnuu xi tijná ndjiojmi ján 'yún tsjá saha Espiritu Santo xuta xi kuankihí?

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu ndaninda Beelzebu

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Nk'ie nga tím'osje Jesu nku ndaninda xi kits'ín nima'aha nku nda, askahan nga tsitju ndanindo, kama kinchja ndo. Tu ni xí kama nkjühún ra xuta.

¹⁵ Tunga tjihín xi b'a incha kitsú:

—Nga'yúhún ndaninda Beelzebu xi nda k'akuhu jánindoo tím'osjekoho ndai jánindoo.

¹⁶ Tjín ngá xi kikjut'ayák'un Jesu ko tsankihi nga ts'íin nku kjuankjún xi kuakúchji nga Ntianá kits'ín nibáha. ¹⁷ Tunga behé Jesu ni xi títs'ínnkink'un jóo, kui nga b'a kitsúhu ra:

—Tsa xuta xi tjíntu má batéxuma nku nda rei ta kuihi fi kontraha xinkjín, ta kuihi incha ngjuá tiya nankihi. Ndzjoya xi nkuhú ni'ya tjíntu tsa ts'ínstiko xinkjín. ¹⁸ B'a ta ts'ín tijña ts'e ndanindoo. Tsa Satana ta kuihi ngjuai kontrara subaha yjoho, ¿nkú ts'ín tse kuichúkjuaha ra nga kuatéxuma? B'a tíxian at'aha b'a tibxíun nga nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjékohona jánindoo. ¹⁹ Ko tsa nga'yúhún ndaninda Beelzebu tím'osjékohona jánindoo, tibxíun, ¿yá xi ts'e nga'yún xi m'osjekoho jánindoo já ts'ajun? B'a ts'ín ta kuihi jóo bakúchji nga najmi naxu tjíntuyánu. ²⁰ Tunga tsa nga'yúhún Ntianá tím'osjékohona jánindoo, kui xi tsuhu ra nk'ie nga ja j'ai nistjín nga ja tibatéxuma Ntianá.

²¹ 'Nk'ie nga nku nda xi 'yún tijhín nga'yún tijndaha yjoho nga kjaán ko tikunntá ni'yaha, najmi ch'a xi kama ts'íinko ni xi tjíntuhu. ²² Tunga tsa f'ai nku xi 'yún tijín saha nga'yún nga kui, ts'íin nganaha ko kje'áha ngayjee ni xi ts'ínchjén nga kjan. As'ai bakj'á ni xi tjíntu ayoo. ²³ Xi najmi an makona, kui xi xuta kontrana. Xi najmi tif'áyakona, kui xi tibaténdzjo.

*B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu ni xi maha xuta
(Mt. 12:43-45)*

24 'Nk'ie nga nku ndaninda bitjújih_{in} nku nda, fatsú'basún ante kixiu nga bangisjai má nga ts'íinkj'áíya. Nk'ie nga najmi sakúhu ante, as'ai b'a tsu: "Tu sahá kfin ngáhana ni'yana má tsitja."

25 Nk'ie nga b'óya ngáha, ja kichjuchá ko ja tjinda ni'yoó nga f'aise ngáha ra. 26 As'ai fikj'á sa yatu jáninda xi 'yún ch'onk'un sa nga kui ko ngatentee incha fas'enjih_{in} ndo. Ko máha nda xu'bo, 'yún ch'on ts'ín b'ejña askahan nk'ie nga tjuhun.

27 Nk'ie nga b'a títsu Jesu, as'ai kikjintáya nku tachjuún xi s'íñajih_{in} xuta nkjiun:

—jÁ b'a nda tjíhin ts'e tachjuún xi kitsih_{in} ji ko kits'íncháha ri!

28 B'i kitsú Jesu:

—jÁ ní b'a nda tjíhin ts'e xuta xi basínñjuhu ra éhen Ntíaná ko ts'íntjusun!

B'i ts'ín kinchjanijmýaha Jesu xuta xi mjehe skue kjuankjún

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Nk'ie nga ja kama ñjakú nkjún sa xuta, as'ai b'i kitsú Jesu:

—Ch'onk'un xuta xi tjín nd'ai. Kjuankjún incha mjehe skue, tunga najmi sakúhú ra kjuankjún. Tu ni xi kamat'aihín nda profeta Jona nk'ie, tu kuihí kjuankjún xi s'ejña chjih_i xuta xi tjín nd'ai.

30 At'aha xi nkú ts'ín kits'ínchjén Ntíaná Jona nga kitsjáha éhen xuta nanki Ninive, b'a ta ts'ín ts'ínchjén Ntíhi Ndax'iun nga tsjáha éhen xuta xi tjín nd'ai.

31 Nareina xi tsatéxuma nanki Saba kuísintjenko xuta xi tjín nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'ín nga nkúnkú xuta. Kui xi

ts'ínkòkjuahà xutà xi tjin nd'ai, at'ahà kui xi 'yún kjin nibaha nga j'aisínñjuhu kjuankjink'uhun Salomon. Nd'ai bi, ei tíjña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Salomon. ³² Kò xutà xi y'entu nanki Ninive kuisintjenkò xutà xi tjin nd'ai nk'ie nga kuichú nistjin nga chasehe ni xi kits'in nga nkúnkú xutà. Kui xi ts'ínkòkjuahà xutà xi tjin nd'ai, at'ahà kui xi ngjikj'ahà rá animahà nk'ie nga Jona y'énijmíhí éhen Ntjaná. Nd'ai bi, ei tíjña nku xi 'yún nk'a tjen sa nga Jona.

*B'i ts'in tsakúya Jesu xi nkú ts'in ni xi ma chjiná
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

³³ Najmi tjin xi b'éti nku nd'í kò as'ai b'éjña 'ma kò tsa b'éjñanki kintehe nku kaxà. B'éjña nk'a ní tū xi s'e ndzjehen rá xutà xi kjuas'eheh ayoo. ³⁴ Tunkuín, kui xi nkú joyaha nku nd'í xi ts'in ndzjehen yjonintehi. Tsa tunkuín fas'en ni xi nda, ngayjee yjonintehi s'e ndzjehen. Tunga tsa ni xi najmi nda fas'en tunkuín, ngayjee yjonintehi s'e jjuhun. ³⁵ Chihín nga najmi tū kama jyun nd'í nda xi tíjñajihin. ³⁶ Tsa ngayjee yjonintehi tjihín nd'í kò tsa najmi tjin má jyunt'ahà, kama ndzjen sisihin xi nkú joyaha tsa tibat'ai nku nd'í xi títs'in ndzjehin.

*B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já fariseo kò já chjine'éhen kjuatéxumoo
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)*

³⁷ Nk'ie nga ja kamahà Jesu nga kinchja, as'ai nku nda fariseo tsankihí nga ngjuai kjinekoño niñu ni'yahà. Kui nga jas'eheh Jesu ni'yahà ndò kò y'ejnat'a yámixò. ³⁸ Kama nkjúhun nda fariseo nk'ie nga kkie nga najmi tsanéjnu ntsja Jesu kintehe

ni nga kikjine niñu xi nkú ts'ín tǐñaha sinchóo.
³⁹ As'ai b'i kitsú Jesu nga kinchjako nda fariseo:

—Jun xi 'minuu já fariseo, jun xi nkú joyaha tasa ko taba xi tu natsihin kin'echuhún ra, tunga kitsejihín kjuankjintak'unnuu kjuandyjé ko kjuach'onk'un. ⁴⁰ ¡Jun já chini! Ntjaná kits'ínnda natsiun ko ta kits'ínnda ayoo. ⁴¹ Tu sa ní ni xi tǐnnuu, yo tjeheñ ruu xuta x'an toon chje. B'a ts'ín je kamahanu ma nginkun Ntjaná.

⁴² ¡Nima rú n'ehenu jun, já fariseo! 'Boho Ntjaná nku tǐkjá najún chinko ko xka ruda ko ngayjee xka sinjne xi nkú nga ts'ín tǐt'a kjuatéxumoo, tunga n'echayanú ni xi naxu nginkun Ntjaná ko kjuatjoho Ntjaná. Kuihí ni xu'bi xi tǐhin nga n'oo, ko najmi tǐhin nga n'echayo nga n'oo ni xingisoo xi tǐt'a. ⁴³ ¡Nima rú n'ehenu jun, já fariseo! At'aha n'e mjo nga kuintsubasun yáxile xi tǐncha tǐtjun aya ni'ya sinagoga ko nga tsjo ts'ín súnianuu niyatée.

⁴⁴ ¡Nima rú n'ehenu, já maestruhu kjuatéxumoo ko já fariseo! ¡At'aha tu tsjohónuu bakuchíu xi nkú ts'ín yankjún Ntjaná! Xi nkú joyaha tsjó xi najmi kjintu chji jun, xi b'emasún xuta nga ndaha najmi be.

⁴⁵ As'ai b'a kitsú nku nda maestruhu kjuatéxumoo:

—Ji nda maestru, nk'ie nga b'a tǐbixín, ko jin ta ch'on tǐmini.

⁴⁶ B'i kitsú Jesu:

—¡Nima rú n'ehenu ko jun, já maestruhu kjuatéxumoo! At'aha ch'á xi najmi chúkjuaha xuta n'ek'anjiu, tunga máha jun, ndahachí najmi incha n'o nga'yún nga n'etjusun niu. ⁴⁷ ¡Nima rú n'ehenu! At'aha n'endo tsjóho já profeta

xi kits'ink'ien ntje chánuu. ⁴⁸ B'a ts'in bakuchji kixihinu nga tjinkuhu k'un ni xi kits'in ntje chánuu. At'aha kui xi incha kits'ink'ien ja profeta ko jun n'endohoo tsjo.

⁴⁹ 'Kui nga b'a kitsuhu Ntiana xi be tu mi nihi ni: "Ts'inkjisehe ja profeta ko ja postru xuta xu'bo. K'ua xi ts'ink'ien ko k'ua xi tsjennki unkie." ⁵⁰ B'a ts'in n'enijehere ra xuta xi tjin nd'ai jni xi tsatendzjo ngayjee ja profeta santa nkuhu nga kamanda asuntee ko santaha nd'ai. ⁵¹ Ch'atuts'ihin ra jnihi Abel santaha jnihi Zacaria xi kin'ek'ient'a nahan chje xi kjiina ankjin ninku. Kui nga b'a tixihinnuu nga n'enijehere ra xuta xi tjin nd'ai ngayjee ni xu'bo. ⁵² Nima ru n'ehenu jun, ja maestruhu kjuatexumoo! Ja kichju'ohoo xuta yubi xi bix'akoho ankjuu ma nga tjina kjuankjink'uun. Jun najmi bitjas'oon ko ta b'ech'ohoo xuta xi mjehe kjuas'en yo.

⁵³ Nk'ie nga b'a kitsu Jesu, ja chjine'ehen kjuatexumoo ko ja fariseo tu ni xi najmi kisasihin ra ni xi kitsu Jesu. Kui nga nkjin tikja ni xi kingjajayaha ra ⁵⁴ tu xi ts'inkijnejihin Jesu nga kuintcha nku en xi najmi b'a tjin. Incha tsangisjai njya xi nku ts'in kama kjuatejenehe.

12

B'i ts'in kinchjanijmyaha Jesu xuta xi tsjoho bakuchi nga benjun Ntiana

¹ Tu ni xi kama njaku nkjuhun xuta nga ta kui ta maha tincha bassin'e'yun xinkjin. As'ai ja ni'yakuyaha Jesu kinchjako titjun:

—Chúh_uun yjon_u xi nkú ts'ín nkaha já fariseo. Kui xi bakúchji nga 'yún benkjún Nt_ianá t_u xi b'a ts'ín b'é'maha ni ch'onk'un xi tjíntujíh_in. ² At'aha najmi tjín ni xi 'ma tjítjo xi najmi cha, k_o najmi tjín ni xi t_jña 'ma xi najmi s'ejña chji. ³ Kui b'a maha, ngayjee ni xi kichubahanu má jyuun, kui xi kuinú'yá ngáha má ndzjeen. K_o én sen xi kik'inyoh_o xinkju aya 'manuu, kui xi ch'íiyako ngáha asun nk'a ni'yoo.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíhin nga kuinkjún
(Mt. 10:28-33)*

⁴ Jun, já amigona, b'a tíxinnuu. Najmi t_u binkjun xi t_u yjoninteehé maha ts'ínk'ien k_o askahan najmi t_a tjín nkú ts'ín saha. ⁵ Xínyanuu yá xi tjíhin nga kuinkjún. Tínkjún xi askahan nga ts'ínk'ien yjonintee, tjíh_in nga'yún nga ts'ínkji ngak'ien. Johon, kuihí xu'bo xi t_inkjún. ⁶ ¿A najmi mahá tsa t_u xí nanki chj_ihí ch'a nga satéña un nise xi t_intí? Ndaha tsa b'a ma, tunga najmi ts'ínchayahá Nt_ianá ndaha nku nisee. ⁷ Ngat'a ts'ajun bi, santaha ngayjee ntsjaku tjín xkihí N_a'minuu. Kui kjuaha nga najmi t_u binkjuhunnu, at'aha jun xi 'yún chjí so nga nkjin nise.

⁸ K_o b'a tíxinnuu. Ngayjee xi ts'ínkie yjoh_o nga bena nginkun xuta, Nt_ihí Ndax'iun t_a ts'ínkie yjoh_o nga be xuto nginkun ntítsjehe Nt_ianá. ⁹ Tunga xi najmi ts'ínkie yjoh_o nga bena nginkun xuta, k_o an t_a najmi ts'ínkié yjona nga be xuto nginkun ntítsjehe Nt_ianá. ¹⁰ K_o ngayjee xuta xi nkú kuitsuhu Nt_ihí Ndax'iun, kama ndyjat'aha. Tunga xi ch'on kuitsuhu Espiritu Santo, najmi t_a kama ndyjat'aha ra. ¹¹ Nk'ie nga ngjuaikonuu

xuta ni'ya sinagoga ko tsa nginkun já jue ko tsa nginkun já tjíxóo, najmi tu fantaha ruu yjonuu xi nkú ts'ín n'ek'óyo ni xi k'úinnuu ko mí éhen xi kuixiún. ¹² At'aha kui chuba xu'bo Espiritu Santo kuitsuyanuu mí ni xi tjihin nga kuixiún.

B'i ts'ín kinchjanijmíyaha Jesu xuta xi 'yún mjehe kjuanchiná

¹³ As'ai kinchja nku nda xi síjñajihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin nda nts'é nga katakányakona ni xi y'éjña na'mini.

¹⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji nda, zyá xi y'é't'a xána nga nda jue kamanuu ko a ra nku nda xi kuakjanya ni xi tjihin xuta?

¹⁵ B'i kitsú sa Jesu nga kinchjako xuta xi kabincha yo:

—Chasoo ko chúhuun yjonuu. Najmi tu n'e mjo ni xi tjihin xuta xingisoo. Najmi tsa tu ngat'aha nga tse ni xi tjihin xuta nga 'yún nda ts'ín k'úentu.

¹⁶ As'ai y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Jñaha nku nda nchiná tu ni xí ndahá kitsjá nintje. ¹⁷ As'ai b'i kitsú animaha: “¿Mí nihi xi ts'ian? Najmi tjinna má k'uetjá ni xi kama chána.”

¹⁸ Ko b'a kitsú ya animaha: “Kui ni xi ts'ian. Ts'inxúnta ni'ya xi tinchana má nga f'atjá ni xi kama chána ko kj'ai xi 'yún i sa ts'inná ngáhana. Yo kj'uatjá niu ko ngayjee ni xi tjinna. ¹⁹ As'ai b'a xihin yjona: Ji nda, nkjin nkjún maha ni xi tjitjohi. 'Yún nkjin nú kamaha. Tu sahá n'ekj'áiyai, chinei, s'i ko tsjo kat'ehi.” ²⁰ Tunga b'ahá kitsú Ntjaná: “Ji nda chini, kui nistjen xu'bi kuayái. Ni xi tjitjohi, zyá xi kama ts'e?”

²¹ 'B'a mat'ain xuta xi b'ékúhu yjoho kjuanchiná. Kui xi x'an nginkun Ntíaná.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga Ntíaná kuhun ntíhi
(Mt. 6:25-34)*

²² As'ai b'a kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Kui kjuaha nga b'a tíxihinnu. Najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjénnu, mí nihi xi chínoo. Ta ndaha najmi tu fantaha ruu yjonuu ni xi machjéhen yjonintenu, mí najyuhun xi ndyjo. ²³ Nk'ie ní nga kuintsuboo, kui ní nihi xi 'yún chjíhi ra nga nichinee, ko yjonintenu, kui xi 'yún chjíhi ra nga najyuun. ²⁴ Chasoho nisee. Najmi b'éntje, najmi b'ékú, najmi tjíhin ni'ya xi má nga f'átjo nichinehe. Tunga tsjáhá ra Ntíaná nichine. Ko jun, ¿a najmi 'yúhún chjí so nga nisee? ²⁵ Ko ndaha tsa 'yún kjuántaha ruu yjonuu tu xi sáhanu masen metru, najmi tjín xi nkú ts'ín sáhanu masen metru. ²⁶ Tsa najmi manuu n'o ni xi ichí, ¿á jun tífantaha ruu yjonuu ni xingisoo?

²⁷ 'Chase chubayohoo xi nkú ts'ín sá naxúu. Najmi ts'ínxá ko najmi ts'ínnda nachjún. Tunga an b'a tíxinnu nga ta ndaha nda rej Salomon xi 'yún chánka kama nistjin nk'ie, najmi b'a k'un najyun xi kingja xi nkúhu naxúu. ²⁸ Tsa Ntíaná b'a tsjo ts'ínk'íentu jñá xi chuba ma cháhá, xi nd'ai ma chá ko ndyjunni kuiti, ¿a najmi tu sahá 'yún tsjá sanuu najyun xi ndyjo jun xi 'yún chjí so nga jñoo? ¡Á b'a 'yún ichí s'ejhinnu Ntíaná! ²⁹ Kui b'a maha, najmi tu b'ejña títjun nga ni xi chínoo ko ni xi s'iu künchísjo. Najmi tu kui kjuabaha niu kas'enuu. ³⁰ At'aha ngayjee ni xu'bi bangisjai xuta xi tjín asuntee,

tunga jahá be Na'minuú nga machjénnuú ni xu'bj.
³¹ Tjehennto nga katatéxumanuú Ntíaná kò b'a ts'ín
 tu k'uaísuhúnnuú ni xu'bj.

B'i ts'ín kinchjanijmtyaha Jesu kjuanchinóo
 (Mt. 6:19-21)

³² 'Najmi tu binkjun, chutsanka tintína. At'aha
 tsjo tjíhin Na'minuú nga tsjánúu nga kuitjás'enjiun
 xi nkú ts'ín batéxuma. ³³ Tateño ni xi tjínnuú kò
 tjohoon xuta x'an. T'ekú ni xi najmi maha batsun.
 Ch'atjò ndjiojmi ján ni xi ts'ín nchiná sínnuú, má
 najmi ma fas'en já ndyjé kò ta ndaha xubú najmi
 maha bate. ³⁴ B'a tíxinnuú at'aha má nga tíña
 kjuanchinánúu, yò ta tíña animanuú.

³⁵ T'endo yjonuú kò t'etíú nd'ínúu. ³⁶ B'a n'oo
 xi nkú ts'ín já musu xi incha kuyá nga kj'uaí
 nda ntiaha xi kafi kjuabixan, xi nk'ie nga f'ai
 tu tjen'yún chjux'áhá ra ankjuo. ³⁷ Á b'a nda
 tjíhin ts'e já musu xi tjíntujíhin nk'ie nga kj'uaíhi
 nda ntiaha. Kjuaxi ni xi tíxinnuú. Ni xi ts'ín
 ndantio tu ngat'aha nga tíchuyáha, k'uénda yjoho
 nga ts'ínk'íéntut'á yámixò já musu kò tsjáha níñu.
³⁸ Á b'a nda tjíhin ts'e já musu xu'bo tsa tjíntu
 tik'un nk'ie nga kj'uaí nda ntiaha, ndaha tsa masen
 nistjen kò ndaha tsa ja tífi ma sen.

³⁹ 'Katumankjinnuú ni xu'bj. Tsa be tíjún nda
 xi ts'e ni'yoo mí chubaha kj'uaí nda ndyjé, ta
 k'uéjña nda. Najmi tsjante tsa nda ndyjé kjuas'en
 kjuayún ni'yaha. ⁴⁰ B'a ts'ín ta tintsuba ndahanu
 kò jun, at'aha chuba nga najmi tíchuyóho kj'uaí
 Ntíhi Ndaxiun.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi naxu fiko xáha
(Mt. 24:45-51)*

41 As'ai b'a kitsú Simon Pedro:

—Ji nda maestru, ¿a jin ts'ajin én xi kuachubai, a ra kohó xuta?

42 B'i kitsú Nda Ntíaná:

—¿Yá nda musuhu xi naxu fiko xáha ko xi nkjink'un, xi nda ntiaha kitsjá xáha nga kui xi tsjáha nichine já musu xingisoo nk'ie nga kujichú chuba? 43 Já b'a nda tjihin ts'e nda musu xu'bi tsa b'a títs'in nk'ie nga kj'uaí nda ntiaha! 44 Kjuaxi ni xi tíxinnuu. Nda ntiaha ts'ín kunntáha ngayjee ni xi tjihin. 45 Tunga tsa b'i ts'in ts'ínkjink'un nda musu xu'bi: “K'uandaya saha nda ntiana nga kj'uaí.” As'ai k'uéhe já musu ko jminchjin musu xingisoo ko nga kjine ko k'uí ko kama ch'i. 46 Tsa tu kj'uaíhí nda ntiaha nda musu xu'bi nistjin xi najmi tikuyáha ko chuba xi najmi be, 'yún ndjá ts'ínnijéhe nda ntiaha xi nkú ts'in n'enijéhe xuta xi najmi mjehe s'ejihin Ntíaná.

47 'Nda musu xi be ni xi mjehe nda ntiaha ko najmi b'énda yjoho ko ta ndaha najmi ts'intjusun ni xi mjehe nda ntiaha, kui xi nkjin niyá s'ehé. 48 Tunga nda musu xi najmi be ni xi mjehe nda ntiaha ko títs'in ni xi tjihin nga n'e kjuaha ra, kui xi chuba niyá s'ehé. At'aha ngayjee xi ts'ati ni xi kits'ínkjáihin, kui xi ta ts'ati ni xi kuinchí ngáha ra. Ko xi 'yún tse ni xi kin'e kunntá, kui xi ta 'yún tse ni xi n'enisi ngáha ra.

*B'i ts'in kitsúya Jesu nga kui ngat'aha
kuakjányaha yjoho xuta
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ 'An jáik'iet'á nd'íá asunntej ko mangimjena nga kuitj kai. ⁵⁰ Tunga tjihin ni nga nku kjuanima xi tu xí chánkahá kj'ujian. Un nkjún tíbena ko b'a kamana santaha nkúhu nga kuichú nistjin nga kuitjusun niu. ⁵¹ ¿A b'a manuu nga kjuajyu jái tsja asunntej? An b'a tíxinnuu nga najmi. Tu xi kjuakjánya níhi yjoho xuta jáihina. ⁵² At'aha nd'ai ch'atuts'ihin ra nga kuakjánya yjoho má nga tjintu un xuta. Jan ngjuai kontraha jo, ko xi joo ngjuai kontraha xi joo. ⁵³ Xi tí'mi na'mi ngjuai kontraha ntíhi, ko xi tí'mi ntí ngjuai kontraha na'mihí. Xi tí'mi naa ngjuai kontraha takjihin, ko xi tí'mi takjín ngjuai kontraha naaha. Xi tí'mi na nchí'ya ngjuai kontraha na antaha, ko xi tí'mi na anta ngjuai kontraha na nchí'yaha.

*B'i kitsúhu Jesu xuta nk'ie nga najmi tímankjihin
nistjin xi y'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

⁵⁴ B'a ta kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta nkjiun:
—Nk'ie nga yo nga nibá nintj xi tjehe má fintjai ts'ú, as'ai: “Tsí k'ua” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁵ Ko nk'ie nga tsjen ntjo sje, as'ai: “Kama sje” bixiún, ko b'a ma. ⁵⁶ ¡Xuta xi tu tsjohó ra bakúchji xi nkú ts'in benkjún Ntíaná! Mankjinnuu ni xi ma chji nk'a ján ko t'anankiu, tunga, ¿á najmi tímankjihinnuu nistjin xi kich'ahanu nd'ai?

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga k'úéndakaá xinkia
(Mt. 5:25-26)*

⁵⁷ '¿Á najmi n'en^{nkj}intak'un subahanu ni xi nda tjin nginkun Nt^{ianá}? ⁵⁸ Tsa tjin xi tibatéjénehi ko tjenkoⁱ nga tí'mikoⁱ nginkun nda tjíxóo, chubakondai nga tjenko sai aya niyóo, tu xi najmi ngjuaikoho ri nginkun nda jue. At'aha tsa nginkun nda jue ngjuaikohi, as'ai nda jue ts'ínkjas'ehin aya ntsja nda xi kunntá nubayóo ko kui xi ngjuaíya'yíhin. ⁵⁹ B'a tíxihin nga najmi kuitjui yo santa nkúhu nga k'úéchjýjei toon xi tjehin.

13

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga tjihin nga ngjuaikj'áha ra animaha xuta

¹ Kui nistjin xu'bo kabincha yo k'ua xi kitsúyaha Jesu ni xi kamat'ain k'ua já xi nibáha ante Galilea. Pilato kits'ínk'ien jóo ko ta kuihi jníhi jakj'á nga kits'intjijinkoho jníhi chu xi incha tsichuko nga kitsjá chje. ² As'ai kinchja Jesu:

—¿A b'a manuu nga b'a kamat'ain já Galilea xu'bi at'aha 'yún tjin saha ngatitsun nga ngayjee xuta xi tjin ante Galilea? ³ An b'a tíxinnuu nga najmi. Ko ta jun, tsa najmi kuankínchj'aha ruu animanuu, ngatentoo b'a ta ts'ín kuayó. ⁴ Ko máha já t'ion jan xi k'ien nga tsijnenehe xjó nk'a xi kisasín ntá tixa Siloe, ¿a b'a manuu nga kui xi 'yún tjin saha ngatitsun nga xuta xi tjin nanki Jerusalen? ⁵ An b'a tíxinnuu nga najmi. Ko ta jun, tsa najmi kuankínchj'aha ruu animanuu, ngatentoo b'a ta ts'ín kuayó.

⁶ Ko b'i ta ts'ín y'éjña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Nku nda kisasíhin nku yá higuera ajin yá tuntsjajéhe ko ngjisehe tsa ja yjaha tu higo

yóo, tunga ndahá nku najmi kisakúhu. ⁷ As'ai kinchjakó nda xi kunntá yá tuntsjajéé: “Ja tjinna jan nú nd'ai nga tíf'áingisja tuhu yá higuera xu'bi. Ndaha nku najmi tísakúna. Tichásuin, at'aha tu títs'ínkjenki tiyahá nga'yúhún t'anankiu”, kitsú. ⁸ As'ai b'a kitsú nda xi kunntá yá tuntsjajéé: “Ji nda ntia, tjennteihí nga katasinjña sa nú xu'bi. Kuakjandáihí tuts'in kó kuinchankíhí abono. ⁹ Tsa tsjá tu núni, nda tjin. Tunga tsa najmi, kama stísun.”

B'i ts'ín kits'ínkíhí Jesu nku tachjuún nga nistjin nkjún

¹⁰ Nku niyá nk'ie nistjin nkjún, ni'ya sinagoga títakúya Jesu éhen Ntíaná. ¹¹ Yo kab'ejña nku tachjuún xi tjihin tj'ion jan nú nga uhún. Nku ndaninda kits'ínchitjuhu kó ndahachí najmi ta ma basin naxuhu. ¹² Nk'ie nga kíkíe Jesu tachjuún, as'ai kinchjaha kó b'a kitsúhu:

—Ji tachjuún, ja kama ndáihí ch'in xi k'uhin.

¹³ As'ai kingjénne ntsja Jesu tachjuún. Ta kuihi chubó tsasin naxu ngáha kó kits'íntsjohó Ntíaná. ¹⁴ Tunga kama kjahán ra nda k'akuhu ni'ya sinagoga, at'aha nistjin nkjún nga kits'ínkíhí Jesu tachjuún. As'ai b'a kitsúhu xuto:

—Jun nistjin tíjña nga ma n'exá. Kui nistjiun nibó nga n'enkinuu, najmi tu nistjin nkjún.

¹⁵ Tunga b'ihí kitsú Jesu:

—Tu tsjohónuu bakuchjiú xi nkú ts'ín yankjún Ntíaná! ¿A najmi chjunndáyanú chu xi tjinuu nga nistjin nkjún nga bankín n'ek'iu ntá? ¹⁶ Tachjin ta ntjehe ntje cháná Abraham maha, xi ja tjihin tj'ion

jan nú nga Satana y'ét'a'yúhún nga kitsjá ch'ihín, ¿a najmi tjihín ni nga chjúnndáya nga nistjin nkjún?

¹⁷ Nk'ie nga b'a kitsú Jesu, kama subaha ngayjee já kontraha. Tunga máha xuta nkjiun, kama tsjoho ngayjee kjuankjún xi títs'ín Jesu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku k'un mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ As'ai b'i kitsú ya Jesu:

—¿Mí nihi xi b'a joyaha xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná? ¿Mí nihi xi k'uejñá chubayahana? ¹⁹ Kui xi b'a joyaha nku k'un mostasa xi jakj'á nku nda ko y'éntje jñáha. As'ai kisé k'uun ko nku yá tu chánka kama, ko nisee j'ai ts'ínnda'á nubaha tjiaha yóo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén na'yu sahan ninkuan

(Mt. 13:33)

²⁰ As'ai ta kinchja ngáha Jesu:

—¿Mí nihi xi k'uejñá chubayakohona xi nkú ts'ín batéxuma Ntíaná? ²¹ Kui xi b'a joyaha na'yu sahan ninkuan xi jakj'á nku tachjuún ko kits'íntjijinko tse nkuan ninkuan. As'ai tsijin ngatentee na'yu.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku ankjuá

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Nk'ie nga títs'ín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, tsakúya ts'ihín éhen Ntíaná má xi tjehe nga tí'f'a, nanki i ko nanki xixi. ²³ As'ai b'a kitsú nku xi kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji Nda maestru, ¿a chuba maha xi n'ek'anke?

²⁴ B'i kitsú Jesu:

—N'e kjuá'yúhún ruu yjonuu nga titjás'oon ankjuá ntsjyoo. At'aha tíxinyanuu nga nkjin

nkjún maha xi kama mjehe kjuas'en yo, tunga najmi kamahá ra. ²⁵ Nk'ie nga kuisintjen nda xi ts'e ni'yoó kó k'uéchja ankjuo, jun xi kabincho natsin ján n'ekjano ankjuo nga b'a kuixiún: “Ji nda ntia, chjúx'áni ankjuo.” Tunga b'ahá kuitsunuu: “Najmi be yáha jun.” ²⁶ As'ai b'a kuixiún: “Yanáá xinkia. Niyáténi tsakuyái éhen Ntíaná.” ²⁷ Tunga b'ahá kuitsunuu: “Ja b'a kuaxinnuu nga najmi be yáha jun. Tiyú t'axín tentenú, jun xi ch'on kin'o.”

²⁸ Yo ch'íú kó kuichó ni'yun nk'ie nga choo nga ntje cháná Abraham, Isaac kó Jacob kó ngayjee já profeta tjintu má batéxuma Ntíaná. Kó máha jun, kuich'onsjenuu natsiun. ²⁹ At'aha tu má xi tjeén ni nibaha xuta nga kj'uaí s'í xi kama má batéxuma Ntíaná. ³⁰ Tjín xuta xi yjanki nd'ai, kui xi tjun kama ngáha, kó tjín xi tjun nd'ai, kui xi tsjénki.

B'i kitsú Jesu nga kinchjanijmíyaha nanki Jerusalen

(Mt. 23:37-39)

³¹ Ta kuihi chubo tjín já fariseo xi j'aisehe Jesu kó b'a kitsúhu:

—Xin t'in, at'aha Herode Antipa mjehe ts'jínk'iehin.

³² B'i kitsú Jesu:

—B'a tankínk'ihun nda maña xi b'a tjún: “Chasei. Nd'ai kó ndyjunní k'onsje jánindoó kó ts'innkíhi xuta, kó nistjin xi ma jahan kama ndjuúna xána.” ³³ Tunga tjihín ni nga ts'inndjaá niyána nd'ai kó ndyjunní kó nkiní nga kfián nanki Jerusalen. At'aha najmi kama xin nanki kuayá nku nda profeta.

³⁴ 'iJun xuta Jerusalen, xi n'ek'ion ja profeta ko b'ohoo ndjio xuta xi n'e nibásenuu! ¡A tu nkjihín niyá kama mjena nga k'uentúkúnuu xi nkú ts'ín xanto nga b'énkinka ntíhí, tunga najmi kin'e yunú! ³⁵ Nd'ai ni ma, ja s'ejña masen antenuu. An b'a tíxinnuu nga najmi ta chahanú santa nkúhu nga kuichú nistjin nga b'a kuixíun: “¡Kakjanínk'a Ntíaná xi nibáha ngajoho!”

14

B'i kama nk'ie nga ngji kjine niñu Jesu ni'yaha nku nda fariseo

¹ Nku nistjin nkjún niñu ngji kjine Jesu ni'yaha nku nda k'aku fariseo. Kikuntá 'maha jóo kui chubo. ² Ta kabasinjña yo nginkun Jesu nku nda xi xkaí tinchaha. ³ As'ai kinchjako Jesu ja maestruhu kjuatexumoo ko ja fariseo:

—¿A ma n'enkihí xuta xi uhun nga nistjin nkjún, a ra najmi?

⁴ Tunga najmi kinchjahá jóo. As'ai Jesu kits'ínsihín nda uun, kits'ínkihí ko kits'ínkji ngáha ni'yaha. ⁵ As'ai ta kinchjakohó ngáha jóo nga b'i kitsúhu:

—Tsa ntíhi ko tsa turuhu nku xi síñajinnuu kuinjeya nku ntá tixa nk'ie nga nistjin nkjún, ¿a najmi tjen'yún k'uasjehín?

⁶ Najmi kinchja jóo, at'aha najmi be nkú kuitsu.

⁷ Ja kamoq, nk'ie nga kkie Jesu xi nkú ts'ín tíf'ájin xuta xi kama ñjakú yo ante xi tíncha tíjuun nga tib'entut'á yámixó, as'ai y'éjña chubayaha nga tsakúya. B'i kitsúhu:

8 —Tsa tjín xi kuitsuyahi nga k'úín nku s'í kjuabixan, najmi tu ante xi síña tíjuun binchin. At'aha tsa tu ahá ni kj'uaí nku xi ta kik'in Yahá nga kj'uaí s'íu xi 'yún yankjún sa nga ji, ⁹ tsa as'ai b'a kj'uaí tsuhi nda xi túb'asje s'íu: “Ndaí tjejin má kabinchin”, kui nga kama suba ts'ihin ri nk'ie nga k'úinnchin ante xi fekuu. ¹⁰ Ni xi n'ení tsa tjín xi kuitsuyahi nga k'úín nku s'í, t'ihinnchin ante xi fekuu, tu xi b'a kj'uaí tsuhu ri nda xi kitsúyahi nga kj'uaí s'íu: “Ji nda amigo, t'ihinnchin nku ante xi tíña k'aku.” B'a ts'in sakúhu ri kjuachánka nginkun ngayjee xi k'úentut'ákohi yámixo. ¹¹ At'aha tu yáhá ni xi k'uasje nk'a suba yjoho, kui xi chajnucha. Ko xi k'uasje nímakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

¹² Ko ta kinchjako Jesu nda xi kitsúyaha nga kj'uaí kjine niñu. B'i kitsúhu:

—Nk'ie nga s'í n'esjei, najmi tu já xi nda nchjakohi chubaihi, ta ndaha já nts'ei, ta ndaha já xinkí, ko ta ndaha já nchiná xi tíntut'á tiñahi. At'aha tsa b'a n'ei, kui jóo kuinchja ngajoya ngáha ri ko b'a ts'in kuitju chjíhi ni xi kik'aihi. ¹³ Ni xi n'ení nk'ie nga s'í n'esjei, xuta x'an chubaihi, xi nímaha, xi najmi ma fi ko xi ka. ¹⁴ B'a ts'in nda kamataihinni. At'aha xuta xu'bi najmi kamaha tsjá ngajoya ngáha ri ni xi kj'uaihi, tunga kama chjíhi ri nistjin nk'ie nga kj'uaiya ngáha ra ngabayoo xuta xi naxu y'entu.

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'inchjén nku s'í chánka xi ts'asje nku nda

¹⁵ Nk'ie nga kint'é ni xu'bi nku nda xi ta kab'ejñat'ako Jesu yámixo, as'ai b'a kitsú:

—jÁ b'a nda tjíhin ts'e xutá xi k'úéntujíhin s'í chánka xi kama má batéxuma Ntíaná!

¹⁶ As'ai b'a kitsúhu Jesu ndo:

—Nku niyá nku nda ts'asje nku s'í chánka ko nkjin nkjún xutá kits'ínkint'é nga kj'uaísehe. ¹⁷ Nk'ie nga ja tsichu chuba, as'ai kits'ínkji nku nda musuhu ndo. “Nibó, at'aha ja tjínda ngayjee nichinee”, kitsúhu xi incha kin'ekint'é nga kj'uaí s'íu. ¹⁸ Tunga ngayjee jóo incha tsanki nga n'e'yún tak'uhun. “As'ai kuak'atsená nku jná ko tjíhin nga kfínsehe. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unní”, kitsú nda xi tjun kik'inyaha. ¹⁹ “As'ai kuak'atsená te turu bakján nanki. Tífikjut'ayá chu. Tíbankihi nga n'e'yún tak'unní”, kitsú ngá kj'ai nda. ²⁰ “As'ai kuixanná, kui kjuaha nga najmi kama kfíhinna”, kitsú ngá nda xi ma jahan.

²¹ 'Kik'óya ngáha nda musu ko kitsúyaha nda ntíaha ngayjee ni xu'bi. As'ai kama kjahan nda xi ts'e ni'yoó. “Kítsa t'in ajin nantío ko niyáté xi tjín nanki xu'bi. Nibákoj ei xi x'ahan, xi nimaha, xi kaha, ko xi najmi ma fi”, kitsúhu nda musuhu. ²² Askahan b'a kitsú nda musu: “Ji nda ntia, ja kuats'intjusan xi nkú nga kuakixín, tunga tjíhín sa ante.” ²³ As'ai b'a kitsú ndantío: “T'in aya niyóo ko ante xi xi tjíndai ei. N'e kjuayúhun ri xutá nga kjuas'en ei, tu xi tséhe ni'yaná. ²⁴ At'aha an b'a tíxinnu nga ndaha nku xutá xu'bo xi kixinya tíjuhun najmi kjine ni xi y'endá.”

*B'i ts'ín kitsúya Jesu ni xi tjíhin nga tjun ts'ínnkjink'un xutá xi mjehe tsjénnkihi
(Mt. 10:37-38)*

²⁵ Nkjin nkjún maha xuta xi tjennkihi Jesu. As'ai kits'ínk'ótjijak'un ko b'a kitsúhu:

²⁶ –Tsa tjin xi tsjénnkina, tjihin nga 'yún ts'ín mjena nga na'mihi, naaha, chjuúhun, ntíhi, já nts'e, jminchjín nichja, ko santaha yjoho. Tsa najmi b'a ts'ín, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána. ²⁷ Xi najmi títsjáha yjoho nga tsjénnkina santaha tsa kuayá ngat'ana, najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána.

²⁸ 'Tsa nku xi tíñajinnu mjehe ts'ínnda nku torre, za najmi tjuhún k'úéjña nga ts'ínxki nkú tjin ni xi kfet'aha, tu xi skuehe tsa tíñaha ni xi machjéhen nga ts'ínndjuú niu? ²⁹ At'aha tsa ts'ínnda tuts'in xjó ko askahan najmi kuichúkjuaha nga ts'ínndjuú niu, as'ai ngayjee xuta xi skuehe nga b'a ts'ín kuajnukiehe. ³⁰ B'i ngján b'a kuitsu: “Nku xá kik'atuts'ihin kui ndaj, tunga najmi tsichukjuahá ra nga kits'ínndjuú.”

³¹ 'Ko tsa nku nda rej xi tíñaha te mií já jun mjehe ngjuai kjánko kj'ai nda rej, za najmi tjuhún k'úéjña nga ts'ínnkjink'un tsa kuichúkjuaha nga kjaánko nda rej xinkuu xi nibáko kan mií já jun xi ts'e? ³² Ko tsa behe k'un nga najmi kuichúkjuaha, as'ai ts'ínkji já chjine'én xi ts'e xi má nga kuankihi kjuajyu nda rej xinkuu nk'ie nga kjin tjen sa. ³³ Kui b'a maha, tu yáhá ni xi tíñajinnu xi najmi k'úéjña ngayjee ni xi tjihin, kui xi najmi tsuhu ra nga kama xuta ni'yakuyána.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén sihin naxo
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴ 'Nda naxo, tunga tsa ndyja nga'yúhun, ¿nkú ts'ín kama ntia ngáha? ³⁵ Najmi ta chjhi ra. Najmi

kama n'echjén xi nkúhu tsa ninte kō tā ndaha tsa n'etjijihin abono. Tu ngjuaiyahá sa natsin ján. Xi tjen tjabaxínñju, katasínñju.

15

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku chutsanka xi kindyja

(Mt. 18:10-14)

¹ Nkjín já xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Romá kō xutá xi najmi naxu ts'intjusun kjuatéxumaha Moise kama ñjakút'aha Jesu nga j'aisínñjuhu. ² As'ai kinchjayanehe já fariseo kō já chjine'éhen kjuatéxumoo nga b'a kitsúhu xinkjín:

—Kui ndai ts'ínkjáihin kō kjineko niñu xutá xi najmi naxu ts'intjusun kjuatexumoo.

³ B'i kitsú Jesu nga y'éjña chubayahá:

⁴ —Tsa tíñajinnu nku xi tíinchaha unchan chutsanka, tsa ndyjaha nku, ¿a najmi kuincháhá xi cháte kō yachán ñjoo ajin jñóo kō ngjuaingisjai xi kandyjoo santa nkúhu nga sakúhu? ⁵ Kō nk'ie nga sakúhu chu, tsjo kamaha nga ngjuásun tjia. ⁶ Nga kj'uaí ni'yaha, kuinchja ñjaha já xi nda nchjakohō kō já xi tjíntut'á tiñaha. “N'etsjokonú, at'aha ja kuasakú ngáhana chutsanka xi kandyjana”, kuítsuhu.

⁷ B'a tíxinnu nga b'a tā ts'ín 'yún s'e sa kjuatsjo ndjiojmi ján nk'ie nga nku xutá ngatitsun fik'áha rá animaha nga cháte kō yachán ñja xutá xi naxu nginkun Ntíaná, xi najmi tjíhin nga ngjuaikj'áha rá animaha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku toon xi kindyja

⁸ Kò tsa nku tachjuún tíjñahá te toontaba, tsa ndyjahá nku, ¿a najmi k'uétihí nku nd'í kò kjécha ni'yahá nga kuangisjái sisin santa nkúhu nga sakú ngáha rá toohon? ⁹ Kò nk'ie nga sakúhu, as'ai kuinchja ñjahá jminchjín xi nda nchjakoho kò jminchjín xi tjíntut'á tiñahá. “N'etsjokónú, at'ahá ja kuasakú ngáhana toontaba xi kandyjana”, kuítshu. ¹⁰ B'a tíxinnuu nga b'a tá ts'ín s'e kjuatsjo ajihín ntítsjehe Ntjáná nk'ie nga nku xuta ngatitsun fikj'áha rá animáha.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku na'mi xi kits'ínkjáin ngáha rá ntíhí

¹¹ B'i kitsú sa Jesu:

—Nku nda kis'ejñahá jo já. ¹² Nda xi kjintíu kinchjako na'mihí: “Ji na'mi, k'uainí ni xi kanéna”, kitsúhu. As'ai tsakjánya ndo ni xi tíjhín nga kitsjáha ntíhí. ¹³ Askahan nga ja j'a chuba nístjin, as'ai tsatéña nda xi kjintíu ngayjee ni xi kik'aihi kò ngji nku nanki t'axín kjin nga kik'a toon xi kisakúhu. Yo kits'ínkje tiya toohon nga kits'ínjnu kits'ínt'a. ¹⁴ Tunga nk'ie nga ja kits'ínkje ngayjee toohon, tu nkuhú kjintíá xi tu xí 'yúhún kama nanki xu'bo kò kieke kjintíá kò kui. ¹⁵ As'ai ngjinki xáha nku nda xi tíjña nanki xu'bo, as'ai kits'ínkjihí ndo má tíincha chínkahá tu xi ts'íínkjehen chu. ¹⁶ Mjehe kjine ni xi tíincha kjine chínko, tunga najmi ch'a xi kitsjáhá rá niu.

¹⁷ Tu chahán kama chubayahá ni xi kits'ín, kui nga b'i kitsúhu: “Nkú tjín maha já xi ts'ín xánta ni'yahá na'mina xi túb'anki tímaha nichine. Kò máha an, ej túbaya kjintíá. ¹⁸ Tu sahá kfínse ngáha rá na'mina kò b'a xíhín: Ji na'mi, tjenna

jé nginkun Ntjaná ko nginkuin. ¹⁹ Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úínní. Tu sahá katumahi an xi nkú joyaha nku nda musu xi ts'ihin xánta.” ²⁰ As'ai kits'in niyá ndatiu nga nibase ngáha ra na'mihi. Kjin tjen sa nk'ie nga kiekehe na'mihi ko kama nimaha. Tsangatsanka nga ngjitsubakjá ntíhi ndo ko kikjexu'ba. ²¹ As'ai b'a kitsú ndatiu: “Ji na'mi, tjenna jé nginkun Ntjaná ko nginkuin. Najmi ta an tsuhuna tsa ntíhi k'úíhinní.”

²² 'Tunga b'ahá kitsú na'mihi ndatiu nga kinchjako já musuhu: “Kitsa nibáko najyun xi 'yún nda ko n'engjo ntína, ko ta t'eyohoo najnú ntsja nku stjink'un, ko tjayohoo tjabaxínté. ²³ Nku turu xunkú xi 'yún chánka nibáko ko n'ek'ion. Chineé ko n'esjeé s'í. ²⁴ At'aha ntína xu'bi nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáíya ngáha ra. Kui xi kindyja ja kuasakusjái ngáha.” As'ai nku s'í incha kik'asje.

²⁵ 'Máha nda xi chóo, jñá kafi. Nk'ie nga kik'óya ko j'ai tiña ni'yoq, kint'é nga suun tífane ko nga tijncha tenki xuta. ²⁶ As'ai kinchjaha nku nda musu ko kingjásjaiyaha mí nihi xi tíma. ²⁷ B'a kik'ihin: “Nda nts'ei ja kaf'ai ngáha ko na'mihi katsjá kjuá nga kan'ek'ien nku turu xunkú xi 'yún chánka, at'aha nda tjihin ndo nga kuats'ínkjáin ngáha ra.” ²⁸ Kama kjan nkjúhun nda xi chóo nga santaha najmi ta mjehe ra kjuas'ehen ayoo. Kui nga tsitjusjehe na'mihi ko tsankihi nga kjuas'en. ²⁹ Tunga b'ahá kitsú ndo: “Yai, té, xi nkú ts'in nkjin nú tjihin nga títs'inxát'aha ko tehente tint'e'éhen, tunga ndahachí nku niyá najmi kje 'bainí nku chutentsu ichí xi k'uasjékohona s'í já xi tjoho an.

³⁰ Tunga nk'ie nga kj'uai ntíh_i xu'bj_i, xi kits'ínkjeko jminchjín skóo ni xi kik'aih_i, kan'ek'ieih_{in} nku turu xunkú chánka.”

³¹ 'As'ai b'a kitsú na'mih_i: “Ji ntína, tehente tinchunkoní ej, kō ngayjee ni xi tjínna ji ts'i.

³² Tunga nd'ai tjíhin nga n'esjeé s'í kō n'etsjaá, at'ahā nda nts'ei nkú joyaha tsa ja k'ien ja kj'úáiya ngáha ra. Kui xi kindyja kō ja kuasakúsjaí ngáha”, kitsú.

16

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi najmi naxu ngjiko xáha

¹ B'i kitsú ya Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha:

—Y'ejna nku nda nchiná xi kitsjá xáha nku nda musuhu tu xi kuasehe ra ni xi tjíhin. Kik'inyaha nga nda musu títs'ínkje tiya ni xi kits'ínkjas'ehe_n nga kuasehe. ² As'ai kinchjaha nda musu kō b'a kitsúhu: “¿Á b'a tsu én xi tínt'ehena? N'ekjas'enní kuenta_{ha} xá xi tín'ei, at'ahā najmi ta ji chāsehe r_i ni xi tjínna.” ³ As'ai kits'ínkjink'un nda musu. B'i kitsú: “¿Mí nihi xi ts'ian ej n_i, at'ahā ja títs'ínkje xána nda ntiana? Najmi kuichúkuana tsa xá ndjá ts'ian kō subana tsa chje kuankia. ⁴ Ja be mí nihi xi ts'ian tu xi ts'ínkjáihinna xuta ni'yaha nk'ie nga ja kje xána.”

⁵ 'As'ai kinchjaha nga nkúnkú já xi tjehe_n ts'e nda ntiaha. “¿Nkú tjín tjehe_n ts'e nda ntiana?”, kitsúhu nda xi tjun j'aisehe. ⁶ “Unchan ndjii seti”, kitsú ndo. B'a kitsú nda musu: “Á xujun xi tjít'a xkih_i ni xi tjehe_n ei. Kitsa tinchin, tu sahá tu

chátehé t'et'ai.” ⁷ As'ai b'a kitsú ngáha kj'ai: “Kó ji, ¿nkú tjin tjehin?” “Unchan kusta tuniñu”, kitsú nda xu'bi. B'ahá ta kitsú ngáha nda musu: “Á xujun xi tít'a xkih ni xi tjehin ei. Tu sahá tu cháte kó katéhé t'et'ai.”

⁸ 'As'ai nda ntiaha nda musu ch'onk'un xu'bi kama nkjúhun nga 'yún nkjink'un ndo nga b'a kits'in. At'aha xuta xi ts'e asuntee 'yún tjin saha kjuankjink'un xi nkú ts'in b'éndako xinkjin nga xuta xi ts'e má ndzjeen. ⁹ Kó an b'a tíxinnu. N'e chjón kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuin nga kuisinko xuta, tu xi kas'ehenuu xuta xi nda kuinchjakonuu. B'a ts'in nk'ie nga kfeko asuntei kjuanchináha, n'ekjainnu má nga kuintsuba síun.

¹⁰ 'Xi kixi fiko nga ts'intjusun ni xi ichí, kui xi ta naxu fiko nga ts'intjusun ni xi tse. Kó xi najmi kixi fiko nga ts'intjusun ni xi ichí, kui xi ta najmi naxu fiko nga ts'intjusun ni xi tse. ¹¹ Kui b'a maha, tsa najmi kixi kuankinkoo nga chasoho kjuanchiná xi tjin asunnte ngatitsuin, ¿yá xi tsjanuu nga chúnnto kjuanchiná xi ndoo? ¹² Tsa najmi kixi kuankinkoo nga chasoho ni xi ts'e xi kj'ai, ¿yá xi tsjanuu ni xi ts'ajun? ¹³ Ndaha nku nda musu najmi ma ts'inxát'aha jo já ntia. At'aha nku xi ts'iin unkie kó nku xi ts'íintjo, kó a ra ts'íinxát'a sisihin nku kó ch'on ts'in kuasehe xinkuu. Kui nga najmi kama n'exát'aha ruu Ntíaná kó kjuanchinoo.

¹⁴ Tunga já fariseo, kui xi 'yún tsjoho toon. Kui nga tsajnukiehe Jesu nk'ie nga kint'é ngayjee ni xu'bi. ¹⁵ As'ai b'i kitsúhu Jesu jóo:

—Xuta nda n'esjo yjonuu nginkun xuta, tunga Ntíanáhá be xi nkú ts'in tjíntuyá animanuu. At'aha

ni xi benkjún xuta tu ts'ihí maha Ntíaná nga basehe. ¹⁶ Jet'a xáha ni xi kis'et'a kjuatéxumoo ko ni xi tsakúya já profeta nistjin nga j'ai Jua Bautista. Kui nistjiun kik'atuts'ihin ra nga tís'enjímí nga Ntíaná xi batéxuma ko xuta títsjá nga'yúhun yjoho nga tífas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha. ¹⁷ Tunga ta chjíhi ra kjuatéxumoo. Najmi 'ni tjín tsa ndyjajihin sén nk'a ján ko t'anankiu nga nku ntu ichíhi kjuatéxumoo ndyjat'a.

*B'i ts'ín kinchjanijmýaha Jesu kjuabixoon
(Mt. 5:31-32; 19:1-12; Mr. 10:1-12)*

¹⁸ Tu yáhá ni xi k'uéjña chjuúhun ko kuixanko kj'ai tachjuún, kui xi tibangane kjuabixan tjuhun. Ko xi kuixanko ngáha tachjuún xi y'éjñaha x'ihin, kui xi ta tibangane ni xi 'mihí kjuabixan.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda nchiná ko nku nda x'an

¹⁹ Y'ejña nku nda nchiná xi bja najyun xi 'yún chjí ko najyun xi tsjo k'un ko ngayje nistjin tsjo ts'ín b'asje s'í. ²⁰ Ta y'ejña ya nku nda x'an xi 'mi Lazaro, xi kitsejnuhú ra tsé ko xi fajñastiu ankjua ni'yaha nda nchinóo. ²¹ Kui nda x'on ni xi un b'éhe k'un nga kjine t'ía xi xi bixuntunkí kinte yámixaha nda nchinóo. Ko santaha nañoo f'aik'úhun nga kjinejnu tséhe. ²² Tu k'iehén nda x'on ko ntítsjee ngjikoho ante xi má nga tíjña ntje cháná Abraham, ko ta k'ien nda nchinóo ko ngjiyanji. ²³ Nk'ie nga un tíbehe nda nchinóo ngak'ien, tsasenjinki ko kieke nga kjin tíjña Abraham ko nga Lazaro kab'ejñat'aha.

²⁴ 'As'ai kikjintáya nda nchinóo nga kinchja: "Ji na'mi Abraham, katuma nima hi an. T'exái

Lazarō nga kats'ink'anchiku najnú ntsja kō kanibá ts'ink'anchi njá. At'aha 'yún nkjún un tíbena ei ajin nd'í”, kitsú. ²⁵ Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Ji ntína, n'ekj'áitsjein nga tsjō ts'ín tsinchin asuntee kō Lazarō kjuanima j'anki. Tunga nd'ai tjihin kjuajyu kō ji un tibehe. ²⁶ Kō nku tíkjá ya. Nku tixa chánkantsú tjenchja masen yaná. B'a ts'ín najmi ma f'atikjáha xi tjintu ei xi mjehe nguajai ján kō ta ndaha xi tjintu ján najmi ma f'atikjá nga kj'uai ei.”

²⁷ 'As'ai ta kinchjahá ngáha nda nchinóo: “Tíbankihi, na'mi, nga n'ekjí Lazarō ni'yaha na'mina. ²⁸ At'aha un maha já nts'é. Katjitsúyaha tu xi najmi kō kui kj'uaihi ante xu'bi má nga un tibehe xuta”, kitsú ndo. ²⁹ Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Tíjñaha já nts'ei kjuatéxumaha Moise kō xujun xi y'et'a já profeta. Kui xi kant'é éhen”, kitsú. ³⁰ As'ai: “Najmi, na'mi Abraham. Tunga tsa tjín xi kj'uaiya ngáha ra ngabayoo kō nguajisehe já nts'é, nguajik'áha ra animaha”, kitsú nda nchinóo. ³¹ Tunga b'ahá kitsú Abraham: “Tsa najmi tint'é éhen ni xi y'et'a Moise kō já profeta, ta najmi kama chubayaha ndaha tsa tjín xi kj'uaiya ngáha ra ngabayoo.”

17

B'i ts'ín kinchjanijmýaha Jesu xuta xi ts'ínkijnejin je xuta xingisoo

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ B'i kitsú Jesu nga kinchjako xuta ni'yakuyáha:

—Tjihin nga s'e ni xi ts'ínkijnejihin ngatitsun xuta, tunga, inima rú ts'ihin xi ts'ínkijnejin ngatitsun xuta xi kj'ai! ² Tu sahá ra ngandaha

xi b'a ts'íiun tsa s'et'a 'yúnt'a kásin nku ndjio chánka kō chjanikj'ajin ntáchak'uun, kintehe ní nga ts'íinkijnejin ngatitsun nku ntí íchí xi nkúhu xu'bj. ³ Chúhūun yjonūu.

'Tsa nda nts'ei títs'ín ngatitsun, chubakoi nga najmi nda títs'ín. Tsa ngjuaikj'áha ra animaha, n'endyjat'aihi. ⁴ Tsa yatu niyá ch'on ts'íinkohi nga nku nistjin kō tsa yatu niyá: "Tífikj'aha ra animana, n'endyjat'aní", tsa kuitsuhi, n'endyjat'aihi.

⁵ As'ai kinchja já postru:

—Tisinkoni tu xi 'yún s'ejin sahaní Ntíaná.

⁶ B'i kitsú Jesu:

—Tsa tu íchí s'ejinnūu Ntíaná xi nkúhu nku k'un mostasa xi 'yún íchí, kama b'a k'úihūun yá tu xu'bj: "Tiyú xin ei kō t'ihinsinjñajin ntáchak'uun." Kuint'é'énūu yóo.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda musu xi ts'íntjusun xáha

⁷ Tsa nku xi tíjñajinnūu tíjñaha nku nda musu xi kafikján t'anankiu kō tsa chū kafikunntá, nk'ie nga ja k'óoyaha jñá nda musu, najmi b'a kuitsuhu: "Títjáhanhunt'ái yámixō." ⁸ B'a ní kuitsuhu: "T'endaní ni xi kjine kō n'esjei najyihin. T'eyání nichinena kō ntá xi k'uiá, kō askahan kama chinei kō s'íji." ⁹ Kō tā ndaha najmi tsjáha máb'achjīhi nda musuhu nk'ie nga ja kuats'íntjusun xá xi kuatsjáha. ¹⁰ B'a tā ts'ín jun, nk'ie nga ja n'etjusun ngayjee xá xi kitsjánūu Ntíaná, b'a ní tixíún: "Já musu ní. Ni xi kik'inni, kui nihi xi kin'eí."

B'i ts'ín kits'ínnkíhi Jesu te já xi k'uhūn ch'in fen-tujnu

11 Nk'ie nga títs'ín niyá Jesu nga tífi nanki Jerusalen, j'ajin masen ante Samariá kò ante Galilea. 12 Nk'ie nga tsichu nku nanki ichí, j'aik'úhún te já xi k'uhún ch'in fentujnu. Kui xi kjint'á tsincha 13 nga kikjintáya:

—Ji Jesu, nda maestru, katuma nimahi jin.

14 Nk'ie nga kikié Jesu jóo, as'ai b'i kitsúhu:

—Tankínkuhuu yjonuu já na'miu.

Nk'ie nga tíincha fi jóo, tsitjuxín ch'ihin. 15 As'ai nku nda xi tjenjihin já xi tee, nk'ie nga kikié nga kama nkihi, kik'óya kò kits'íntsjohò Ntíaná nga 'yún kikjintáya. 16 J'aisinkúnch'int'aha Jesu nga íxí t'anankiuhú kingjénsten nintaku kò kitsjáha máb'achíhi. Samariá nibáha nda xi b'a kits'íun. 17 As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A najmi tehé maha já xi kama nkihi? ¿Má kfihi já xi ñja xingisoó? 18 ¿Á tu nkuhú nda xu'bi xi najmi ntje Israel tjeheñ rā kuak'óyaha nga kj'uaits'íntsjohò rā Ntíaná?

19 As'ai b'i kitsúhu ndo:

—Tisíntjein kò t'in. At'aha kuas'ejiñ nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nkjé kuatéxuma Ntíaná
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

20 As'ai já fariseo kingjásjaiyaha Jesu nkjé kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntíaná. B'i kitsú Jesu:

—Tunkaán najmi kama chjihí nk'ie nga kuatéxuma Ntíaná. 21 Kò tá ndaha najmi b'a kuitsu xuta: “Ei tíjña”, kò a rā: “Ján tíjña.” At'aha ja tibatéxuma Ntíaná ajinnuu.

22 As'ai b'a kitsúhu xuta ni'yakuyáha:

–Kuichú nistjin nga kama mjenüu nga choo ndaha tsa tu nku ichi nistjin xi s'e nk'ie nga kj'uaí Ntíhi Ndax'iun, tunga najmi chanú. ²³ Tjin xi b'a kuitsunüu: “Ei tjña”, ko a ra: “Jan tjña.” Tunga najmi tu bankinnú ko ta ndaha najmi tu tsjennkihüu. ²⁴ At'aha xi nkú ts'in ma chji nd'ich'on nk'a jan nga bat'ai, nga ma chji ei ko ma chji jan, b'a ta ts'in kama chji Ntíhi Ndax'iun nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha. ²⁵ Tunga titjuhún tjihin nga un nkjún skuēhe ko nga xuta xi tjin nd'ai najmi ts'ínkjáihin.

²⁶ 'Xi nkú kama nistjin nga y'ejna Noe, b'a ta kama nistjin nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'iun. ²⁷ Kui nistjiun tjincha kjine ko tjincha 'bi xuta. Tjincha bixan ko tjincha ts'ínkixan ntíhi. B'a tjincha ts'in santa nkúhu nga tsichu nistjin nga jas'en Noe tsutsu chánko, ko tu ni xi kik'ahá ts'í ko jesunjin ntá ngayjee xuta. ²⁸ Ko b'a ta kama nistjin nga y'ejna Lot. Tjincha kjine ko tjincha 'bi xuta. Tjincha b'atse ni ko tjincha baténa ni. Tjincha b'entje ko tjincha ts'innda ni'ya. ²⁹ Tunga nistjin nga tsitju Lot nanki Sodoma, nibajen nk'a jan nd'í ko sufrí nga tsixuntu t'anankiu. Jesun ngayjee xuta. ³⁰ B'a ta kama nistjin nk'ie nga kuakúchji yoho Ntíhi Ndax'iun.

³¹ 'Kui nistjin xu'bo, xi kab'ejnásun nk'a ni'yaha najmi tu kuitjujen nga kj'uaík'asje ni xi tjintu aya ni'yaha. Ko xi kafi jña najmi ta kats'óyaha ni'yaha. ³² N'ekj'áitsjohoon yjonüu ni xi kamat'ain chjuúhun Lot. ³³ Tu yáha ni xi mjehe ts'íink'anki suba yoho nga k'úejña tík'un, kui xi tu sahá kuayá. Tunga xi kuayá, kui xi tu sahá n'ek'anki. ³⁴ An b'a tixinnüu. Kui nistjen xu'bo jo xuta xi kjintusún nku

kama, nku chjúbé kō xinkuu s'ejña. ³⁵ Jo jminchjín xi tíncha ot'áha xinkjín, nku chjúbé kō xinkuu s'ejña. ³⁶ Jo já xi kafi jñá, nku chjúbé kō xinkuu s'ejña.

³⁷ B'a kitsú jóo:

—Ji Nda Ntia, ¿má xi tjeheh b'a kamoó?

B'i kitsú Jesu:

—Yaha nga má kjijña nku yjoninte k'ien, yo ma ñjakú chálíkíe. B'a ta ts'ín chaha nga k'uaí Ntíhi Nda x'iuun.

18

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén ni xi kits'ínko nku nda jue nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin

¹ As'ai Jesu y'ejña chubayaha xuta ni'yakuyáha nga tsakúyaha nga tjíhin nga tehente kuinchja Ntíaná kō nga najmi ts'ínkjehe k'un. ² B'i kitsúhu:

—Nku nanki y'ejña nku nda jue xi najmi benkjún Ntíaná kō ta ndaha najmi nusihin xuta. ³ Yo ta y'ejña nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin. Kui xi fisehe nda jue nga b'a tsuhu: “Kixi n'ení kjuá xi tjínkōna chá kontrana.” ⁴ Nkjin nistjin j'a nga najmi kits'ihin kjuá tachjúun. Tunga askahán ni kits'innkjink'un: “Ndaha tsa najmi benkján Ntíaná kō najmi nusinna xuta, ⁵ tunga tu nku títs'instihína tachjín. Kui nga tu sahá kixi ts'ihin ra kjuá tu xi najmi ts'ínkjehe kjuatsentana nga k'uaíse tehentena.”

⁶ B'i kitsú sa Nda Ntíaná Jesu:

—Nda tasinñju ni xi kitsú nda jue ch'onk'un xu'bi. ⁷ Ntíaná, ¿a najmi kixihí ts'ihin kjuá xuta xi j'ájin, xi nistjin nistjen nchjakohó? ¿A

ts'íink'andayahá nga kuasinko? ⁸ B'a tíxinnu nga ntjuúhun ts'íihin kjuá xuta xi ts'e. Tunga nk'ie nga kj'uaí ngáha Ntíhi Ndax'íun, ¿a sakú saha asuntee xuta xi s'ejihin Ntíaná?

B'i ts'in tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á

⁹ Ta y'éjña chubayaha Jesu nga tsakúyaha xuta xi b'a maha nga naxu tíncha ts'in nginkun Ntíaná maha, tunga najmi ndahá ts'in basehe xuta xingisoo. B'i kitsúhu:

¹⁰ —Jo já ngji nchjako Ntíaná má ma natsihin nínku, nku xi nda fariseo ko nku nda xi f'áchjintjai ch'á nga ts'ínxát'aha já Roma. ¹¹ Nda fariseo b'i ts'in kinchjako Ntíaná nga ngandaha kinchja nk'ie nga kabasinjña ndju: “Ji Na'mi, títsjaha máb'achjí at'aha najmi b'a k'an xi nkú k'un xuta xi k'oo, xi ndyjé ts'in, xi ch'onk'un, xi b'at'aha chjuúhun. Ko ta ndaha najmi b'a k'an xi nkúhu nda xu'bi xi f'áchjintjai ch'á. ¹² Jo niyá nga tuntjóo bátejña kjintía ko nku tikjá ngayjee ni xi ts'in ngana tsja chje.”

¹³ Tunga nda xi f'áchjintjai ch'á kjin tsasinjña ko santaha najmi ma k'un tsa nk'a ján kuasenjinki. Tu kik'onayahá 'mehe nga b'i kitsú: “Ji Na'mi, katuma nimahi an nga jé tjenna.” ¹⁴ An b'a tíxinnu. Nku nda xi naxu kama ndai nginkun Ntíaná nk'ie nga kik'óya ngáha ni'yaha. Najmi b'aha nda xinkuu. At'aha tu yáhá ni xi k'uasjenk'a suba yjoho, kui xi íchí kama nginkun Ntíaná. Ko xi k'uasje nimakjua yjoho, kui xi sakúhu kjuachánka.

B'i ts'in nda kinchjane Jesu jánti xi
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 As'ai incha j'aiko xuta ntíhi tu xi Jesu ngjuénnehe ra ntsja. Tunga nk'iehé nga kikie já ni'yakuyóo ni, b'a kitsúhu xuta nga najmi b'a incha ts'ín. 16 Tunga kinchjahá ra Jesu jóo ko b'i kitsúhu:

—Tjehenntoho jántíu nga kanibásena. Najmi tu jun b'ech'óho. At'aha xuta xi b'a ts'in tjintuyáha xi nkú joyaha jántí xi, kui xi tjeheñ ra nga Ntíaná kuatéxumaha. 17 Kjuaxi ni xi tíxinnu. Xi najmi ts'ínkjáihin nga Ntíaná xi batéxumaha xi nkú ts'in ts'ínkjáihin nku nda chí ni xi 'báihí, kui xi ndahachí najmi kjuas'enjin nga Ntíaná xi kuatéxumaha.

*B'i ts'in kinchjanijmíko Jesu nku nda nchiná
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

18 As'ai nku nda k'aku kingjásjaiyaha Jesu:

—Ji nda maestru, ji xi ndai, ¿mí nihi xi ts'ian tu xi kama ts'ínkjáihin ra nga kúátejña tík'un sían?

19 As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Á an xi nda tí'mihiní? Najmi tjín xi ndaha, nku tutuhú Ntíaná. 20 Yai xi nkú ts'in tjít'a kjuatéxumoo: “Najmi tu biyunéi kjuabixoon. Najmi tu n'ek'iein. Najmi tu ndyjé n'ei. Najmi tu testiyu tsank'á n'ei. Chankjún na'mihí ko naahi.”

21 B'a kitsú ndo:

—Ngayjee ni xu'bo tít's'intjusan santa nkúhu nga ndyjana.

22 Nk'ie nga kint'é Jesu ni xu'bi b'a kitsú:

—Nku ni ndyjat'á sahi. Tateñai ngayjee ni xi tjihin ko tjeihin xuta x'an. B'a ts'in s'ehe ri kjuanchiná ndjiojmi ján. As'ai nibái nga tsjénkiní.

²³ Tunga nk'iehé nga kint'é ndo éin, kik'ie nusin nusihin, at'aha 'yún nkjún nchiná. ²⁴ Nk'ie nga kikié Jesu nga kik'ie nusin nusihin ndo, b'i kitsú:

—¡Á b'a 'yún 'ni tjihin tsa xuta xi nchiná nkjúnhun kjuas'enjihin nga Ntjaná kuatéxumaha! ²⁵ Tu sahá najmi 'ni tjin tsa nku chu camello kjuas'en tixaha nku nintu nga nku nda nchiná kjuas'enjin nga Ntjaná xi kuatéxumaha.

²⁶ As'ai xuta xi kint'éhe b'a incha kitsú:

—¿Yá xi kama k'uanki ni ma?

²⁷ B'i kitsú Jesu:

—Ni xi ndahachí najmi maha ts'in xuta, Ntjaná maha ts'in nij.

²⁸ As'ai b'a kitsú Pedro:

—Xi nkúhu jin, ja y'entu ni xi tjinni ko tjennkihí nd'ai.

²⁹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxinnu. Tu yáhá ni xi y'éjña ni'yaha, tsa chjuúhun, tsa já nts'e, tsa xi chaha ko tsa ntíhi at'aha Ntjaná batéxumaha, ³⁰ kui xutai 'yún ts'ati k'uai ngáha ra asunnte xu'bi ko nistjin xi nibá askahan k'uaihi nga k'úentu tík'un sín.

B'i ts'in ta kitsúya ngáha Jesu nga kuayá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ As'ai ngjiko t'axín Jesu já ni'yakuyá xi te joo ko b'a kitsúhu:

—Tjenñju. Ja títankiaán nanki Jerusalen. Yo kuitjusun ngayjee ni xi y'é't'a já profeta nga kamaha Ntíhi Ndax'iun. ³² At'aha aya ntsja xuta xi najmi ntje Israel tjeheñ ra n'ekjas'en. Kui xi kuajnukiehe, ch'on ts'íihin, ko kuatétejnuhu.

³³ K'uéhe kō ts'íink'ien. Tunga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.

³⁴ Ndaha nku ni xu'bjí najmi kamankjihin já ni'yakuyóo. Najmi be ni xi tínchja Jesu, at'aha kis'ejña 'maha niu.

*B'i ts'ín kits'ínkihi Jesu nku nda ka
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)*

³⁵ Nk'ie nga ja tábichú tiña Jesu nanki Jerico, nku nda ka kab'ejña andai niyóo nga títbanki chje.

³⁶ Nk'ie nga kint'é ndo nga tíf'a nkjún xuta, as'ai kingjásjaiya mí nihi xi tíma. ³⁷ Kik'inyaha nga Jesu, nda xi nibáha Nazaret, tíf'a yo. ³⁸ As'ai kikjintáya:

—Ji Jesu, ji xi ntjehe David, katuma nimahi an!

³⁹ Xuta xi yja títjuun kinchjatikoho tu xi k'uéchja'aha ts'a, tunga tu sahá 'yún kikjintáya sa:

—Ji ntjehe David, katuma nimahi an!

⁴⁰ As'ai tsasin'yún Jesu kō b'a kitsú nga ngjuaich'ja nda kō. Nk'ie nga ja j'ai, Jesu kingjásjaiyaha:

⁴¹ —¿Mí xi mjehi nga ts'ihin?

B'a kitsú nda kō:

—Ji nda maestru, mjena nga kama chjina.

⁴² B'i kitsú Jesu:

—Katuma chjiji. At'aha kuas'ejihin nga Ntíaná kits'ín nibána, kui nga kama nkihi ri.

⁴³ Ta kuihi chubo kama chjiji ndo kō kit-sjennkíhi Jesu nga kits'íntsjoho Ntíaná. Kō ta kits'íntsjoho Ntíaná ngayjee xuta xi kiekie ni xu'bjí.

19

B'i ts'ín tsichuk'úhun Zakeo Jesu

¹ As'ai tsichu Jesu nanki Jerico. J'ajin nankiu.
² Yo tíjña nku nda nchiná xi 'mi Zakeo, xi nda k'akuhu já xi f'áchjintjai ch'a nga ts'inxát'aha já Roma. ³ Kui xi mjehe skue yáha Jesu, tunga najmi tímahá ra, at'aha katsehe xuta ko ch'e nkjún ya Zakeo. ⁴ As'ai tsangatsanka tíjuhun xuta nkjiun ko tsiyajnu nku yá xi síjña yo, tu xi skuehe Jesu, at'aha yo tjihin nga kj'ua.

⁵ Nk'ie nga ja tíf'a Jesu yo, tsasenjinki má kji'a ndo ko b'i kitsúhu:

—Ji Zakeo, kitsa títjujein, at'aha ni'yahi tjihin nga ts'inkj'áiya nd'ai.

⁶ As'ai kitsa tsitjujen Zakeo ko tsjo kamaha nga kits'ínkjáihin Jesu ni'yaha. ⁷ Tunga nk'ie nga kikie xuta ni xu'bi, as'ai ngayjee kinchjayane Jesu nga b'a kitsúhu xinkjín:

—Ni'yaha nku nda xi najmi ts'intjusun kjuatéxumaha Moise kfi ts'inkj'áiya.

⁸ As'ai tsasinjña ndju Zakeo ko b'a kitsúhu Jesu:

—Chasei, nda maestru. Tsjaha xuta x'an masen ni xi tjínna. Ko tsa tjín xi ndyjé kits'ihin nga ts'anachaha, ts'ink'óya ngáha ra ñju niyá tjihin ni xi jakj'aha.

⁹ B'i kitsú Jesu:

—Ja k'uanki nd'ai xuta xi tjintu ni'ya xu'bi, at'aha ta ntjehe ntje chjáná Abraham y'aha ra nda xu'bi.

¹⁰ At'aha Ntíhi Ndax'iun j'aingisjái ko j'ai ts'ink'anke xuta xi ja kindyja.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchjén nku nda xi kitsjáha já musúhu toon xi ts'íinxáko
 (Mt. 25:14-30)*

11 Nk'ie nga tímjeñju xuta ni xi tínchja Jesu, as'ai ta y'éjña chubaya ngáha nga tsakúya. At'aha ja tibichú tiña nanki Jerusalen ko b'a tímaha xuta nga akui kuatexumaha Ntjaná. 12 Kui nga b'a kitsúhu Jesu:

—Y'ejña nku nda nchiná xi ngji kjin kj'ai nanki tu xi nda rej n'e maha ko askahan k'oóya ngáha. 13 As'ai kinchjaha te ja musuhu ko kitsjáha toon nga nkúnkú jóo. “N'exáko tooin santa nkúhu nga kjúái ngáhana”, kitsúhu.

14 Tunga unkiehé ra xuta nankihj ndo ko incha kits'ínki tjennki ndo ja chjine'én xi b'a kuitsu: “Najmi mjeni tsa kui ndaj xi kama nda rejni.” 15 Tunga kin'e mahá nda rej ndo ko kik'óya ngáha nankihj. As'ai kitsjá kjuá nga chubaha ja musu xi kitsjáha toon, tu xi skuéhe xi nkú tjín kits'ín nganasun nga nkúnkú jóo.

16 'As'ai j'ai nda xi tjuun. “Ji nda ntia, te tjihin nga kits'ín nganasun toohin”, kitsú. 17 “Nda tjín. Nda ní ji, nda musu. Naxu kin'etjusuin xá ichí xi kitsjaha, kui nga tsjaha ra nga kuatexumaha ri te nanki”, kitsú nda rej. 18 As'ai j'ai nda musu xi ma johu. “Ji nda ntia, un tjihin nga kits'ín nganasun toohin”, kitsú. 19 “Ji xi kuatexumaihj un nanki”, ta kitsúhu nda musu xu'bi.

20 'As'ai j'ai ngá kj'ai nda musu. “Ji nda ntia, á toohin ngáha ei. Nku pañu kik'ontikjájian nga y'etjá, 21 at'aha tsankjuhun. At'aha kjan ní ji. Chjubéi ni xi najmi ji y'ejñai ko chjusintjein chan xi najmi ji y'entjei”, kitsú. 22 As'ai b'a kitsú nda rej: “Ji nda musu ch'onk'un, ta kuihi én xi kuakixín

ts'inkokjuahara. Tsa an xi kjan ko fakj'a ni xi najmi an y'ejná ko kjesintjen chan xi najmi an y'entje, ²³ kui nga, ¿á najmi kin'ekjas'ehen ri toonna já xi be nkú ts'ín ts'ínxáko ho toon? Tsa b'a kin'ei, ja ra ts'inkjain ngáha ra nd'ai toonna ko santaha ntíhi nga kjúa”, kitsú.

²⁴ 'As'ai kinchjako nda rej já xi kabincha yo. “Chjú'ohoo tooon nda xu'bi ko tjohoon nda xi tíjñaha te”, kitsúhu. ²⁵ “Ji nda ntia, ja tíjñaha te toon nda xu'bo”, kitsú jóo. ²⁶ Tunga b'ahá kitsú nda rej: “An b'a tíxinnuu. Ngayjee xi tíhín ni, kui xi k'uai saha. Tunga xi najmi tíhín, kui xi chjú'aha santaha ni xi íchí xi tíjñaha. ²⁷ Ko máha já kontrana xi najmi mjehe nga kuatexumaha, nibáko eí ko nginkán tíchákjó kásin.”

B'i ts'ín jas'en Jesu nanki Jerusalem

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Nk'ie nga ja b'a kitsú Jesu, as'ai kitsjen tíjún nga kits'índjuú ngáha niyáha nanki Jerusalem. ²⁹ Nk'ie nga ja tsichu tíña Betfage ko Betanja, nanki xi tíña maha asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo, as'ai kits'ínki Jesu jo já ni'yakuyáha ³⁰ nga b'i kitsúhu:

—Tankiún nanki íchí xi tíjña tíña ján. Nk'ie nga ja kuichú yo, sakúnuu nku ntí búrrú xi tíjt'a'yún, xi najmi kjee ch'a b'esúhun. Chjúndáyo ko nibáko eí. ³¹ Ko tsa tíjín xi ngjuásjaiyanuu: “¿Á jun tíhíjundáyanu chu?”, tsa kuitsunuu, b'a t'ihun: “Nda maestru rú machjéhen chu.”

³² As'ai ngji já xi kin'ekjío ko kisakúhu chu xi nkú nga kitsú Jesu. ³³ Nk'ie nga ja tíjíncha kjendáya ntí búrrú, as'ai b'a kitsú já xi ts'e chu:

—¿Á jun tíhíjundáyanu ntí búrrú?

34 B'a kitsú jóo:

—Nda maestru rú machjéhen chu.

35 Incha j'aikohō Jesu chu. Najyuhun incha kingjásuhun chu kō kits'ínk'íesun Jesu. 36 Xi nkú nga ts'ín tífi Jesu, b'a ts'ín kingjántu najyuhun xuta aya niyóo. 37 Nk'ie nga ja tíincha bichú tiña má jenstehen asunntu tjenki Yá Olivo, as'ai ngayjee xuta ni'yakuyáha Jesu 'yún incha kikjintáya tsjo nga kits'intsjohō Ntíaná ngat'aha ngayjee kjuankjún xi incha kikié.

38 B'a incha kitsú xuto:

—¡Ntíaná nda kats'ínkō nda rej xi kits'ín nibá ngajohō! ¡Kas'e kjuajyu ndjiojmi ján kō kaya kjuachánkaha Ntíaná nk'a ján!

39 As'ai kinchja k'ua já fariseo xi tjenjihin xuta nkjiun:

—Ji nda maestru, b'a t'ihin xuta ni'yakuyáhi nga najmi tu b'a incha kats'ín.

40 B'i kitsú Jesu:

—B'a tíxinnuu, tsa k'uéchja ts'a xuta xu'bi, ndjio incha kjintáya.

41 Nk'ie nga j'ai tiña Jesu nanki Jerusalen, kikjintántjai nankiu nk'ie nga kikié. 42 B'i kitsú:

—¡Tsa tu kui sa nistjin xu'bi kamankjinnuu ni xi tsjánuu kjuajyu! Tunga tíjña 'mahánuu niu nd'ai. 43 At'aha kuichú nistjin nga já kontránuu k'uétjindainuu xjó nga k'uéchjanuu tu xi ts'íinkjehenuu. 44 Ts'íinkjenuu kō ts'íink'ien xuta nankinuu. Ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasun saha ra xinkjín. At'aha najmi kamankjinnuu nk'ie nga y'éjña chjinuu Ntíaná kjuandaha.

B'i ts'in kik'onsje Jesu ja xi tincha batéña chu má ma natsihin ninku

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ As'ai jas'en Jesu má ma natsihin ninku. Kik'onsje ja xi tincha batéña ko tincha b'atse chu yo. ⁴⁶ B'i kitsúhu:

—B'a ts'in tjit'a éhen Ntíaná: “Ni'ya xi má nga kuinchjako xuta Ntíaná kama ni'yana.” Tunga jun antehé ja ndyjé tin'e mo.

⁴⁷ Xki nistjin tsakúya Jesu natsihin ninku. Ko ja na'mi k'aku, ja chjine'éhen kjuatéxumoo ko ja xi yankjúhun incha tsangisjai niyá xi nkú ts'in kama ts'ínk'iehen Jesu. ⁴⁸ Tunga najmi tísakú niyáhá ra nkú ts'in b'a incha ts'ín, at'aha ngayjee xuta 'yún mjehe nga kuasinñjuhu ni xi tinchja Jesu.

20

B'i kama nk'ie nga kingjásjaiyaha ja tjíxoo Jesu yá xi kitsjá xáha

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Nku niyá nk'ie nga títakúya Jesu má ma natsihin ninku nga y'énijmíhi xuta én nda tsuhu Ntíaná, as'ai j'aik'úhun ja na'mi k'aku, ja chjine'éhen kjuatéxumoo ko jáchá xi ta tjíhin xá.

² B'a incha kitsúhu:

—T'inyani, ¿mí xá xi tjíhin nga b'a tín'ei? ¿Yá xi kitsjá xáhi?

³ B'i kitsú Jesu:

—Ko an ta kuasjáíyanu nku ni. T'inyanú. ⁴ ¿Yá xi kits'ín nibáha Jua Bautista nga j'aiténtá xuta? ¿A Ntíaná, a ra xuta asunnteihí?

⁵ As'ai b'i kitsúhu xinkjín nga kinchjanijmíyaha niu:

—Tsa: “Ntíaná kits'ín nibáha Jua”, kuixíáán, as'ai b'a kuitsuná: “¿Á najmi kis'ejihinnuu ni xi kitsúhu Jua?” ⁶ Ko tsa: “Xuta asunntej kits'ín nibáha” kuixíáán, ngayjee xuta k'uéná ndjio nga ts'ínk'ienná, at'aha b'a tsu xuta nga nku nda profeta kama Jua.

⁷ As'ai kinchjako ngáha Jesu:

—Najmi yaj yá xi kits'ín nibáha.

⁸ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Ko ta ndaha an najmi xinyanuu yá xi kitsjana nga b'a tits'ian.

B'i ts'ín tsakúya Jesu nga kits'ínchén já xi najmi naxu fiko xá xi kik'aihi

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ As'ai Jesu b'i ts'ín tsakúyaha xuta nga y'éjña chubayahá:

—Nku nda y'éntje tuntsjajé. Kitsjá sáha antee já xi maha ts'ínxáko tuntsjajé, as'ai ngji kjin tse nkjún nistjin. ¹⁰ Nk'ie nga ja tíjne tuu, as'ai kits'ínkjisehe ndo nku nda musuhu já xi tits'ínxáko tuntsjajé tu xi kuankihí ra tu xi kanéhe. Tunga kik'íéhé ra jóo nda musuhu ko kits'ínkji tiya tiya.

¹¹ As'ai ta kits'ínkjihí ngáha ndo kj'ai nda musu, tunga ta kik'íéhé ngáha ra jóo nda musu xu'bi. Ch'on nkjún incha kitsúhu ko kits'ínkji tiya tiya.

¹² Ta kits'ínkjihí ngáha kj'ai nda musuhu ndo, tunga ta kits'ín'uhún ngáha ra jóo nda xu'bi nga tsanka tjennki.

¹³ Tu chahán b'i kitsú nda xi ts'e tuntsjajé: “¿Mí nihi xi ts'ian? Tu sahá ntína xi tjo nkjúnna ts'ínkjía. Tsa tu ahá ni skuenkjún ntína jóo.” ¹⁴ Tunga nk'íéhé nga kkie já xi ts'ínxáko tuntsjajé nga

nibá ntíh_i ndo, b'a kitsúh_u xinkjín: “Kui xu'bo xi ts'íinkjáih_in ngayjee ni xi tjíh_in na'mih_i. T_u sahá n'ek'ieén t_u xi kama ts'añáhaná ni xi ts'íinkjáih_in.”
 15 Kui nga kik'onsjehe jóo ntíh_i ndo natsin má nga tjíntje tuntsjajée ko kits'ínk'ien.

'Kui b'a maha, ¿nkú ts'íih_in ra nda xi ts'e tuntsjajée já xu'bo? 16 Kj'uaí ko ts'íinkje já xi ts'ínxáko tuntsjajée ko kj'ai já tsjá sá ngáha ra ante tuntsjajée.

Nk'ie nga kint'é ni xu'bi xuta xi tíincha yo, as'ai b'a incha kitsú:

—¡Najmi b'a t_u katuma!

17 Tunga tsase'ahá Jesu jóo ko b'i kitsúh_u:

—Kui nga, ¿nkú tsuh_u ra ma ni xu'bi xi tjít'a xujun éhen Ntíaná? B'a títsu:
 Ndjio xi kikjaníya já chjinexóo,
 ja j'ai ma ndjio k'aku.

18 T_u yáhá ni xi kuijnesun ndjio xu'bi kama xixi.
 Ko xi kuijnenehe ndjio kama nkuankuan.

*B'i ts'ín tsakúya Jesu yá xi tjíh_in nga s'echjíh_i
 (Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)*

19 Ta kuihi chub_o mjehe já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumo_o nga kuakj'ánijé Jesu, at'ahá kamankjih_in nga kui kinchjanijmíyaha nga y'éjña chubaya. Tunga incha kitsankjúhún xuta nkjiun. 20 As'ai kits'ín nibásehe Jesu k'ua já xi kúnnta 'maha, xi xuta nda kits'ín ma maña yjoho, t_u xi ts'íinkijnejihin Jesu nku én xi najmi b'a tjín. B'a ts'ín kama ts'íinkjas'ehen ra nda tjíxá Romá. 21 B'a incha j'ai tsúh_u:

—Ji nda maestru, yai nga kjuaxi én xi chubai nga bakuyái ko nga najmi ngabi n'ei kjuá. Naxu

bakuyái éhen Ntíaná. ²² Kui nga, ¿a ma b'echjíhíí nda títjun Cesar ni xi f'áchjíná, a ra najmi?

²³ Tunga kamankjihín ra Jesu kjuamañaha jóo ko b'a kitsúhu:

²⁴ —Takúnú nku toon denario. ¿Yá xi ts'e sénnistjiin ko j'áin xi tjít'aha tooin?

B'a kitsú jóo:

—Ts'e nda títjun Cesar.

²⁵ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Tjohoon nda títjun Cesar ni xi ts'e nda títjun Cesar, ko tjohoon Ntíaná ni xi ts'e Ntíaná.

²⁶ Najmi kamaha jóo kits'ínkijneya Jesu nga kuinchja nginkun xuta nantio nku én xi najmi b'a tjín. Tu sahá kama nkjúhun én xi kits'ínk'óya Jesu ko najmi ta kinchaha.

*B'i ts'in tsakúya Jesu nga kj'uaíya ngáha ra xuta
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)*

²⁷ Já saduseo bakúya nga najmi kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo. As'ai k'ua xi j'aisehe Jesu nga ²⁸ kingásjaiyaha. B'i incha kitsúhu:

—Ji nda maestru, y'é't'aná Moise: “Tsa nku nda xi tíñaha chjuún kjuayá nga najmi kis'ekoho ntí chjuúhun, nda nts'e tjíhin nga kujxanko ngáha chjuúhun, tu xi b'a ts'in s'ehé ra ntí nda nts'e xi k'ien.” ²⁹ Y'entu yatu já xi nts'e maha xinkjín. Tsixan nda xi tjuun tunga b'ahá tjún k'ien. Najmi kis'ehé ntí. ³⁰ As'ai nda xi ma joho tsixanko ngáha tachjuun, tunga ta k'iehén ngáha. ³¹ As'ai b'ahá ta kits'in ngáha nda xi ma jahan ko ta k'ien, ko b'a ta kamat'ain já xingisoo. Ndaha nku xi yatuú najmi kis'ehé ntí. ³² Asakahan ta k'ien tachjuun.

³³ 'Kui b'a maha, nistjin nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, ¿yá ndaha xi kama ts'e tachjúun? At'aha nga yatuú tsixanko.

³⁴ As'ai b'i kitsú Jesu:

—Bixan xuta xi tjín nistjin nd'ai ko ts'ínkixan ntíhi. ³⁵ Tunga xuta xi tjeheñ ra nga k'úentu t'ík'un nistjin xi s'ejña askahan, xi kj'uaíya ngáha ra ngabayoo, kui xi najmi ta kuixahan ko najmi ta ts'ínkixahan ntíhi. ³⁶ At'aha najmi ta kama kuayáha. B'a ní ts'ín k'úentu xi nkú ts'ín tjíntu ntitsjee. Ntíhi Nt'ianá kama, at'aha j'áiya ngáha ra ngabayoo.

³⁷ 'Ko santaha Moise ta y'éjña chji nga kj'uaíya ngáha ra xuta ngabayoo, nk'ie nga kinchjanijmíyaha na'yá ntsje xi títiu. At'aha b'a ts'ín tjít'a nga Nt'ianá xi “Nt'iaha Abraham, Nt'iaha Isaac ko Nt'iaha Jacob.” ³⁸ Nt'ianá najmi Nt'iaha animá. Nt'iaha ní xuta t'ík'un. At'aha nginkun Nt'ianá tjíntu t'ík'un ngayjee xuta.

³⁹ As'ai kinchja k'ua já chjine'éhen kjuatéxumoo:

—B'a tjín ni xi kuakixín, nda maestru.

⁴⁰ Najmi ta kama k'un kingjásjaiya saha ra Jesu tsa mí nihi.

*B'i ts'ín kingjásjaiya Jesu yá xi y'aha ra xi Cristo
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)*

⁴¹ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Nkú tjíhin ra nga b'a tsuhu xuta nga ntjehe David nibáha ra xi Cristo? ⁴² At'aha ta kuihi David b'a ts'ín y'ét'a xujun salmo:

Nt'ianá b'a kitsúhu Nda Nt'iana:

“Tinchint'ání má batexuma,

⁴³ k'uentú maná já kontrañi kinte tsukui.”

44 B'a ts'in ta kuihi David b'a kitsúhu nga Nda Ntiaha maha xi Cristo. Kui nga, ¿nkú ts'in ntjehe David nibáha ra xi Cristo?

B'i ts'in y'échjit'ain Jesu sin xi y'a já chjine'éhen kjuatéxumoo

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Nga tìncha basínñju ngayjee xuta, as'ai kinchjako Jesu xuta ni'yakuyáha:

46 — Chúhuun yjonuu já chjine'éhen kjuatéxumoo. Kui xi tsjoho nga bja najyun ndju nga b'ema ko nga tsjo ts'in súniñaha niyátée. Tsjoho nga b'entusún yáxile xi tìncha tíjjuun ni'ya sinagoga ko nga b'entu ante k'aku xi tjin nku s'í. 47 Kui xi kje'áha ni'yaha jminchjin xi ja k'ien x'ihin ko as'ai chuba 'yuhún tse nchjako maña Ntjaná tu xi b'é'mat'aihin yjoho. 'Yún un skuéhe já xu'bi.

21

B'i ts'in kinchjanijmtyaha Jesu toon chje

(Mr. 12:41-44)

1 Tsase Jesu ko kieke xuta nchiná xi tbinchá toohon aya kaxa toon chje. 2 Ko ta kieke nku tachjuún xi ja k'ien x'ihin. Kui xi jo toon xi tinti tsinchá kaxa chje. 3 As'ai b'i kitsú:

— Kjuaxi ni xi tixinnuu. Tachjuún x'ain 'yún tse kuatsjá sa nga ngayjee xuta xi k'oo. 4 At'aha ngayjee xuta xi k'oo ni xi tib'ankihi kuatsjá. Tunga máha tachjin, ngayjee toon xi tijñaha nga kjineyaha nichine kuatsjá.

B'i ts'in tsakúya Jesu ni xi kama kintehe ni nga kfe asuntee

(Mt. 24:1-28; Mr. 13:1-23)

⁵ K'ua xuta tinchjanijmíyaha ninku nga tsjo ts'in kin'enaxúkoho ndjio tsjo k'un ko ni xi kits'insuhun xuta. As'ai b'i kitsú Jesu:

⁶ —Máha ni xi tíyo ej, kuichú nistjin nga ndaha nku ndjio najmi ta s'ejñasuhun ra xinkjín. Ngayjee n'exúya.

⁷ As'ai b'a kitsú jóo nga kingjásjaiyaha:

—Ji nda maestru, ¿nkjé b'a kama? ¿Mí nihi xi kuakúchji tíjtu nga b'a kama?

⁸ As'ai kinchja Jesu:

—Chúhun yjonuu nga najmi tu ch'a xi k'uanachanu. At'aha nkjin maha xi kj'uai nga an ts'in ma yoho. “An xi kui”, kuitsu. Ko b'a kuitsu ya: “Ja kuichu nistjiun.” Tunga najmi tu tsjennkíhí ruu jóo. ⁹ Nk'ie nga kuinú'yó nga tjín kjuachán ko nga najmi tjín kjuajyu ajihin xuta naxinantá xi tjín, najmi tu binkjun. At'aha tjihin ni nga tjun b'a kama, tunga najmi kjuhé kfe asuntee.

¹⁰ Ko b'i kitsú sa Jesu nga ngjindju:

—Xuta xi tjín nku nanki kjaánko xuta xi kj'ai nanki. Nku nda rej kjaánko kj'ai nda rej. ¹¹ Chón xi tu xí'yuhún kama ko s'e kjintía kj'ai kj'ai nanki. Tsjén ch'in ch'onk'un, ko kama chji nk'a ján ni xi kuinchánkjúhun xuta ko kjuankjún chánka.

¹² Tunga kintehe ni nga kuitjusun ngayjee ni xu'bi, tíjtu kuakj'ánijénuu xuta ko tsjennki unkienuu. Ts'ínkjas'ennuu aya ntsja já k'akuhu xuta sinagoga ko ts'ínkjas'ennuu nubayá. Ngat'ana ngjuaikohonu nginkun já rej ko nginkun já tíjtu.

¹³ B'a ts'in sakúntehenu nga k'únyaha ruu jóo yaha an. ¹⁴ B'i n'e n'enkjíntak'un nga najmi tu b'enda

títjun xi nkú ts'ín kuisinkoo yjonuu. ¹⁵ At'aha an ts-januú én xi chubo kō kjuankjintak'un xi chánka sa nga xi ts'e já kontranuú, tū xi najmi kuichúkjuaha rá ni xi chubo kō tsa b'a kuitsu nga najmi b'a tjin ni xi tíchubo.

¹⁶ 'Santaha xi chánuu, já nts'o, xuta xinkiu kō xuta xi nda nchjakonuu ts'íinkjas'ennuu. K'ua xi tjin ajinnuu n'ek'ien. ¹⁷ Ngat'ana ts'íin unkiehenuu ngayjee xuta. ¹⁸ Tunga ndahá nku ntsjaku najmi ndyja. ¹⁹ Ndjá tincho, tū xi k'uankihinu.

²⁰ 'Nk'ie nga choo nga k'úétjindaihi já jun nanki Jerusalen, katumankjinnuu nga ja kuichu nistjin nga n'ekje. ²¹ Kui nistjiun katanka xuta xi tjintu ante Judea xi tjeheh asunntu tjenki. Xi tjintu ajin nantia Jerusalen katitju. Xi kafi jná najmi ta kak'óyaha ajin nantio. ²² At'aha kui nistjin xu'bo ts'íinkjáihin xuta chjhi ni xi najmi nda kits'ín, tū xi kuitjusuhun ngayjee ni xi tjit'a éhen Ntjaná. ²³ ;Nima rú ts'íhin jminchjin xi y'a ntí kō xi títs'ínki ntí kui nistjiun! At'aha tse kjuanima xi s'e asuntee kō kjuakjahan Ntjaná nibanehe xuta xu'bi. ²⁴ K'ua xi kicha ndju n'ek'ienkoho kō kj'ai ngá xi ngjuainijé ngayjee nanki xi tjin. Xuta xi najmi ntje Israel tjeheh rá kuasinne nanki Jerusalen xi nkú tjin nú nga k'uauntehe nga kuatéxuma.

*B'i kama nistjin nga kj'uai ngáha Ntíhi Ndax'iuun
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ 'As'ai ts'íu kō sóo kō niñuu kuakúchji kjuankjún xi kama. Xuta naxinantá xi tjin t'anankiu ngjuántaha rá yjoho kō tsankjún, at'aha 'yún kjuaneya ntáchak'uun kō 'yún ngjuaink'a t'éhen ntóo. ²⁶ Xí kuayayahá xuta nga tsankjún kō nga

kúyahā ni xi kamahā asuntee. At'ahā Ntíaná ts'ínk'atsé ni xi tjin nk'a ján. ²⁷ Nk'iehé chá Ntíhí Ndax'iun nga tjenjin nintiu nga nibáko ngayjee nga'yúhun ko kjuachánkahā. ²⁸ Nk'ie nga k'uatuts'ihin nga b'i kama, tsjo katumanu, at'ahā ja tábichú tiña nistjin nga ja kama ndáinu.

²⁹ Ko b'i ta ts'in y'éña chubaya Jesu nga tsakúya:

—Chasohō yá higuera ko ngayjee yá xi tjin. ³⁰ Nk'ie nga yo nga ja títjuhū nts'én, mankjinnuu nga ja tábichú tiña chunubóo. ³¹ B'a ta ts'in nk'ie nga ja choo nga ja b'a tíma, katumankjinnuu nga ja tijná tiña nistjin nga kuatéxuma Ntíaná. ³² Kjuaxi ni xi tixinnuu. Kuitjusun ngayjee ni xu'bi kintehe ni nga kuayáye xuta xi tjin nd'ai. ³³ Kamahā asuntee ko nk'a ján ndyja, tunga éna najmi k'ua tiya.

³⁴ 'Chúhun yjonuu, tu xi najmi kama ndjáha animanuu, tsa tséjihin ra ni xi mjehe yjonintenuu, tsa kama ch'iu, ko tsa kjuántaha ruu yjonuu ni xi tjin asuntee. At'ahā tsa b'a n'oo, tu ndyjahánuu nk'ie nga k'uaí nistjin xu'bo. ³⁵ At'ahā k'uaínehe nistjin xu'bo ngayjee xuta xi tjin tu má xi tjihén ni asuntee. Tu ndyjhé ra nga b'a kamo. ³⁶ Kui nga tintsuba ndahanu ko tehente chubakoo Ntíaná, tu xi kuichúkjuahanuu nga kuitjánkiu ngayjee ni xi kamo ko kuichú nginkun Ntíhí Ndax'iun.

³⁷ Xki nistjin tsakúya Jesu natsin ninku ko nga ma ngixuun bitju nga fi ts'ínkj'a nistjen asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivo. ³⁸ Ko ngayjee xuta ta jyun ta jyun incha f'ai natsin ninku nga f'aisínñuhū Jesu.

22

*B'i ts'in y'enda ja tixoo nga mjehe kuakj'anije Jesu
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Jn. 11:47-53)*

¹ Ja tibichu tiña S'i Pascua, nk'ie nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san. ² Já na'mi k'aku ko ja chjine'ehen kjuatexumoo incha tsangisjai niya xi nkú nga ts'in ts'ink'iehen Jesu, at'aha tsankjun joo xuta nkjiun.

*B'i ts'in y'enda Juda Iscariote xi nkú ts'in
ts'inkjas'en Jesu
(Mt. 26:14-16; Mr. 14:10-11)*

³ As'ai jas'enjihin Satana Juda xi ta 'mi Iscariote, nku nda ni'yakuya xi te joo. ⁴ Kui xi ngjisehe ja na'mi k'aku ko ja jun k'aku nga kinchjanimiyako xi nkú ts'in kama ts'inkjas'ehen Jesu. ⁵ Tsjo kamaha joo ko y'endako Juda nga tsjaha toon. ⁶ Kits'in yu Juda ko tsangisjai niya xi nkú ts'in kama ts'inkjas'en Jesu nk'ie nga najmi 'yun tjin xuta.

*B'i ts'in ts'asjeko S'i Pascua ja ni'yakuyaha Jesu
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co.
11:23-26)*

⁷ Tsichu nistjin nga chine ninkuan xi najmi kamandakoho na'yu san, nk'ie nga n'ek'ien chutsankaha S'i Pascua. ⁸ As'ai b'a kitsú Jesu nga kits'inkji Pedro ko Jua:

—Tankink'iendo ni xi chineé S'i Pascua.

⁹ B'a kitsú joo:

—¿Má xi tjeheh mjehi nga k'úenda nichinee?

¹⁰ B'i kitsú Jesu:

—Nk'ie nga kuitjás'oon ajin nantio, satékjó nku nda xi y'a nku ndjií ntánijua. Tsjénnkihūu santaha má nga kjuas'en ¹¹ ko b'a t'ihūun nda xi ts'e ni'yoo: “B'a titsu nda maestru: ¿Má xi kui ante má nga kjinéka nichinehe S'í Pascua já ni'yakuyána?” ¹² As'ai kuakúnuu nku ante tayá chánka xi ja tjinda xi tjeheh nk'a ni'yaha. Yo t'endo ni xi chineé.

¹³ As'ai ngji jóo ko b'a kamat'ain xi nkú nga kitsúhu Jesu. Yo incha y'énda nichinehe S'í Pascua. ¹⁴ Nk'ie nga tsichu chuba, y'eñat'ako Jesu yámixó já postruhu ¹⁵ ko b'i kitsúhu:

—Mangimjena nga kjuasjékouu S'í Pascua xu'bi kintehe ni ngabayana. ¹⁶ At'aha b'a tíxinnuu nga najmi ta kjiné sahana nichinej santaha nkúhu nga kuitjusun xi nkú tsuhu ra kui s'íi má batéxuma Ntiana.

¹⁷ As'ai jakj'á chutsiun ko nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntiana, b'i kitsú:

—Chjúbó niu ko n'endzohoo xinkiu. ¹⁸ At'aha b'a tíxinnuu nga najmi ta k'ui sahana ntáha tuntsjajée santa nkúhu nga kuichú nistjin nga kuatéxuma Ntiana.

¹⁹ As'ai jakj'á ninkuon ko nga ja kitsjáha máb'achjíhi Ntiana, tsakjanya ko kitsjáha jóo nga b'a kitsú:

—Kui xu'bi xi yjonintena xi n'ekjas'en ngandanuu. B'a n'oo tu xi kj'uaítsjennuu an.

²⁰ Nk'ie nga ja kamaha nga kikjine nichinee, ta jakj'á chutsiun nga b'a kitsú:

—Kui chutsiin tibakúchji jnina xi ngjuai ndzjo ngandanuu. Jnina tib'éndako tsetsehe Ntiana nd'ai xi nkú ts'in nda ts'ínko xuta. ²¹ Tunga máha nd'ai, nda xi títs'ínkjas'enna ta tjñat'akona

yámixaj. ²² At'aha b'a n'ehe Ntíhi Ndax'iun xi nkú ts'ín kis'endaha. Tunga, jnima rú ts'ihin nda xi ts'iinkjas'ehen!

²³ As'ai b'i ngján kingjásjaiyaha xinkjín jóo nga yá xi b'a ts'iíun.

B'i ts'ín kitsúya Jesu yá xi 'yún chánka sa

²⁴ As'ai já ni'yakuyóo b'a incha kitsúhu xinkjín nga yá xi 'yún chánka sa ajihin. ²⁵ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Já rej xi batéxuma naxinantá xi tjín asuntee ndjá ts'ínko xuta xi ts'e. Kó já xi tjihin xá, kui xi nda incha ts'ín, tsu xuta. ²⁶ Tunga ajinnuu najmi b'a kama. Xi 'yún ní chánka sa ajinnuu kats'ín ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi 'yún kinte tjen. Kó xi batéxuma kats'ín ma yjohó xi nkú joyaha tsa kui xi nda musuhu já xingisoo. ²⁷ At'aha, ¿yá xi 'yún chánka sa? ¿A xi b'ejñat'a yámixó nga kjine, a ra nda musu xi b'éyahá nichinee? ¿A najmi xi b'ejñat'ahá yámixó? Tunga máha an, tíjñajinnuu ei xi nkú joyaha nda musunuu.

²⁸ 'Jun najmi kin'e nga manú nk'ie nga kichjut'ayák'unna. ²⁹ Kui nga k'uendáhanuu nga kuatexumo, xi nkú ts'ín y'éndana Na'mina. ³⁰ Kuintsubat'o yámixana nga chinoo kó s'iu nk'ie nga kuatexuma, kó kuintsuboo ante má nga kuatexumohoo ntjehe xuta Israel xi te jo tjká maha.

B'i ts'ín kitsúya tíjun Jesu nga Pedro b'a kuitsu nga najmi behe

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ 'Simon, Simon, tasinñjui. Satana tsanki nga k'uétsujneyánuu xi nkú n'ehe tuniñu nga

kjút'ayák'unnuu. ³² Tunga an ja tsankintjáhi nginkun Na'miu tu xi tu nku s'ejihín ri an. Kó ji, nk'ie nga sakú nga'yún ngáha ri nga s'ejihin an, t̄is̄inkoi já nts'ei tu xi tu nku ndjáhá kuinchaha.

³³ B'a kitsú Simon:

—Ji nda maestru, t̄j̄inkuhu k'an nga kfínkoho nubayá kó santaha nga kuayákoho.

³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji Pedro, an b'a t̄ixihin. Kintehe ni nga kjintá xanto nd'aj, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá t̄j̄ihin.

³⁵ As'ai b'i kitsúhu já ni'yakuyáha:

—Nk'ie nga kits'inkjínuu nga najmi tu ch'o tsa kixinnuu, kó t̄a ndaha toon kó t̄a ndaha t̄jabaxínté, ¿a t̄j̄ín ni xi kindyjat'anuu?

B'a kitsú jóo:

—Najmi chumi nihi xi kindyjat'aní.

³⁶ As'ai b'a kitsú Jesu:

—Tunga nd'ai, xi t̄j̄ñaha tsa, kat'a kó t̄a kat'a toohon. Kó xi najmi t̄j̄ñaha k̄icha, katatéña najyun ndjuhu kó kat'atse nku. ³⁷ At'aha b'a t̄ixinnuu. T̄j̄ihin nga kuitjusuhun ni xu'bi xi t̄j̄it'a éhen Nt̄ianá: “Kui xi t̄a kich'axkihi rá ajihin já ch'onk'uun.” At'aha ngayjee ni xi t̄j̄it'a nga t̄inchjanjímíyahana t̄j̄ihin nga kuitjusun.

³⁸ B'a kitsú jóo:

—Ji nda maestru, já jo k̄icha eí!

B'i kitsú Jesu:

—Ja kama.

*B'i ts'ín kinchjako Jesu Nt̄ianá
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)*

³⁹ As'ai tsitju Jesu nga ngji asunntu tjenki xi 'mi Yá Olivó xi nkú ts'in tehente, kó tã kitsjennkíhi já ni'yakuyáha. ⁴⁰ Nk'ie nga tsichu yó, b'a kitsúhu:

—Chubakoo Ntíaná tũ xi najmi chjút'ayák'uhunnuu.

⁴¹ As'ai b'a ts'in kjin ngji t'axín suba xi nkúhu má bichúkijne nku ndjio nga s'e. Yó tsasinkúnch'in kó kinchjako Ntíaná. ⁴² B'i kitsú:

—Ji Na'mi, tsa kama kai, n'ekj'a t'axínni kjuanimã xu'bi. Tunga katumahá xi nkú ts'in mjehi, najmi xi nkú ts'in mjena.

⁴³ As'ai kama chjihí nku ntítsje xi nibajehen nk'a ján nga j'ai tsjá nga'yúhun. ⁴⁴ Kó nk'ie nga 'yún nkjún un tíbehe Jesu, tũ sahá 'yún kinchjako sa Ntíaná kó tsixuntu t'anankiu ntánubáha xi b'a k'un xi nkú joyaha stubá jní i.

⁴⁵ Nk'ie nga ja kamaha nga kinchjako Ntíaná, as'ai tsisintjen kó j'aise ngáha rá já ni'yakuyáha. Kjintufé jóo nk'ie nga j'aisehe at'aha kjuaboó xi kats'ín nganaha. ⁴⁶ As'ai b'i kitsú:

—¿Á kisunntuféhenu? Tísintjoon kó chubakoo Ntíaná tũ xi najmi chjút'ayák'uhunnuu.

B'i ts'in j'aichj'anijé Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Nk'ie nga tã tínchjaha Jesu, tũ j'aihí nkjin nkjún xuta. Tjen tíjuhun xuto ndã xi 'mi Juda, xi nku ndã ni'yakuyá xi te joó. Kui xi j'aik'úhun Jesu kó kikjexu'ba. ⁴⁸ B'i kitsú Jesu:

—Ji Juda, ¿a tíchjuxu'bai Ntíhi Ndax'iun nga t'n'ekjas'ei?

⁴⁹ Nk'ie nga kikie já xi kabinchandaihi Jesu ni xi tímoo, as'ai b'a kitsú:

—Ji nda maestru, ¿a kicha kuixkjahanni?

⁵⁰ Nku nda xi siññajihin jóo kits'ín'uhun nku nda musuhu nda na'mi titjuun. Tsatet'a tjabaxínñju kixi. ⁵¹ Tunga b'ahá kitsú Jesu:

—Najmi b'a tu n'o. Jyu tincho.

Kits'ínko tjabaxínñju nda musu nga kits'ínkihi. ⁵² As'ai kinchjako já xi j'aikj'ánijéhe, kui xi já na'mi k'aku ko já jun k'akuhu ninku ko jáchá xi ta tjihin xá. B'i kitsúhu:

—¿A nda ndyjená? ¿Á ixí kichahá ko yá kich'ahanu nga kjuáihinu? ⁵³ Xki nistjin tsásinjñajinnuu má ma natsihin ninku. Ndahachí najmi kin'ekonú. Tunga kuihí chubanuu xu'bi, chuba nga batéxuma má jyuun.

B'i ts'ín kitsúya Pedro nga najmi be Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ As'ai jakj'ánijéhe jóo Jesu ko ngjikoho ni'yaha nda na'mi titjuun. Máha Pedro, kitsjennki kihin Jesu. ⁵⁵ Nk'ie nga kits'ín'yún nd'í jóo kamasehen natsiun, y'entut'á ko Pedro ta y'eññajihin. ⁵⁶ As'ai nku na musu kiekehe nk'ie nga kab'ejñat'a nd'íu. Tsase'a sisihin ko b'a kitsú:

—Kui cháí xi ta tsjenko chá ján.

⁵⁷ Tunga najmi kits'ínkiehé yjoho Pedro. B'a kitsú:

—Ji tachjuún, najmi be ndo.

⁵⁸ Sa kutju tu sa kj'áihí xi kieke ngáha ko b'a kitsúhu:

—Ji xi ta makoi jóo.

Tunga b'ahá kitsú Pedro:

—Ji nda, najmi an niu.

⁵⁹ J'a ra xi nkú maha tsa nku ora. As'ai tu sa kj'ai ngá xi ta b'ahá kitsú ngáha ra:

—Kjuaxi kjáihin nga ko kui ndai mako nda xu'ba jan, at'aha ta Galilea nabáha.

⁶⁰ B'ahá ta kitsú ngáha Pedro:

—Ji nda, najmi be ni xi tíchubai.

Ta kuihi chubo, nk'ie nga b'a ta títsuhu Pedro, tjen'yún kikjintáha nku xanta. ⁶¹ Kits'ínk'ótjiya Nda Ntjaná nga tsase'a Pedro, ko j'áítsjehen Pedro ni xi kitsúhu Nda Ntjaná: “Kintehe ni nga kjintá xanto nd'ai, b'a kuixín nga najmi yaní jan niyá tjihin.”

⁶² As'ai tsitjusje Pedro ko kikjintá'un kikjintánte.

B'i ts'ín kichajnucha Jesu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Máha já xi tíincha kunntáha Jesu, kik'aya ko kik'íéhe. ⁶⁴ Y'é'ma tunkun ko b'a incha kitsúhu:

—Tixínyai xi nkúhu nda profeta, zyá xi kuak'íéhi?

⁶⁵ Nkjin tíkjá ya én xi kitsúhu Jesu nga najmi kikienkjún.

B'i ts'ín kin'ekokjua Jesu nginkun já tjíxá judio

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Nk'ie nga ja kama seen, kama ñja jáchá xi tjihin xá ko já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo. Incha ngjiko Jesu má ma ñjakú já tjíxá judio ko b'a incha kitsúhu:

⁶⁷ —T'inyani, za ji xi kits'ín nibá Ntjaná?

B'i kitsú Jesu:

—Tsa xinyanuu, najmi s'ejinuu. ⁶⁸ Ko tsa kuasjáyanuu, najmi n'ek'óyanú. ⁶⁹ Tunga nd'ai k'uatuts'ihin Ntíhi Nda'x'iun nga k'úéjñat'aha Ntjaná xi tjihin nga'yún.

⁷⁰ As'ai ngatentee kingjásjaiyaha:

—¿A xúhu jihí xi Ntíhi Ntíaná?

B'i kitsú Jesu:

—An xi túbixín.

⁷¹ B'a incha kitsú jóo:

—¿A machjén saná já testiyu? Ná kikjin ja kuanu'yáá ni xi kuatsú.

23

B'i ts'in kin'ekokjuq Jesu nginkun nda titjun Pilato ko nda rej Herode Antipa

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ As'ai tsisintjen ngayjee já tjixóo ko ngjiko Jesu nginkun Pilato. ² Nkjin ni xi kikjanínehe yo nga b'i incha kitsú:

—Xuta nankini tíbinchákjahan ndai nk'ie kuasakúni. Tíb'éjña nkjún nga s'echjíhi nda titjun Cesar ni xi f'áchjintjai, ko b'a títsu nga kui xi nku nda rej xi kits'ín nibáha Ntíaná.

³ B'a kitsúhu Pilato Jesu:

—¿A ji xi nda reihí xuta judio?

B'i kitsú Jesu:

—B'a tjín ni xi túbixín.

⁴ As'ai kinchjako Pilato já na'mi k'aku ko xuta nkjiun nga b'a kitsúhu:

—Najmi chumi jéhe xi tísakújinna ndo.

⁵ Tunga tu nku b'ahá incha kitsú jóo:

—Xuta nankini tíbinchákjahan. Tíbakúya xki ante xi tjín Judea. Ante Galilea kik'atuts'ihin ra ko santaha ej ja j'ai nga b'a títs'ín.

⁶ Nk'ie nga kint'é Pilato ni xu'bi, kingjásjaiya tsa ante Galilea nibáha Jesu, ⁷ at'aha yo batéxuma Herode Antipa. Nk'ie nga kik'inyaha nga Galilea

nibáha Jesu, as'ai kits'ínkji Jesu má tíjña Herode, at'aha nanki Jerusalen tíjña Herode kui chubo.

⁸ Tu ni xi tsjohó kamaha Herode nk'ie nga kikie Jesu, at'aha nd'ai nkjún mjehe ra skuehe. Nkjin tikjá ni xi kik'inyaha nga títs'in Jesu ko mjehe skue nga ts'in Jesu nku kjuankjún. ⁹ Nkjin nkjún ni xi kingjásjaiyaha, tunga ndahá nku én najmi kinchja Jesu. ¹⁰ Ta kabincha ya yo já na'mi k'aku ko já chjine'éhen kjuatéxumoo nga nihi xi nkjún ts'in nkjin ni xi tikjanínehe Jesu.

¹¹ As'ai Herode ko já juhun xi nkúhu ni xi najmi chumi ni chjihí ra kits'in ma Jesu ko tsajnukie. Kits'ínngja nku najyun tsjo tjin xi nkúhu xi bja já rej nga incha kik'aya. As'ai kits'ínk'óya ngáha ra Pilato. ¹² Kui nistjin xu'bo Herode ko Pilato kik'atuts'ihin nga kinchjako nda ngáha xinkjín, at'aha unkie xinkjín kintehe ni ni xu'bi.

*B'i ts'in kitsjá kjuá Pilato nga n'ek'ien Jesu
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)*

¹³ As'ai Pilato kinchja njaha já na'mi k'aku ko já tíxóo ko xuta nkjiun. ¹⁴ B'a kitsúhu:

—Jun kafáikonú ndai. B'a tibixiún nga xuta nankinuú tibinchákjahan. Nginkun kuangjasjáiyaha ndo. Ajihin ngayjee ni xi tíchjaninóhoo ndai najmi kuasakúna tsa tjihin jé. ¹⁵ Ta ndaha Herode najmi kuasakújihin tsa mí nihi. Kui nga kuats'ínk'óya ngáhana ndai. Ja tíyo. Najmi chumi nihi xi kits'in ndai xi tjeheh ra ngabaya. ¹⁶⁻¹⁷ Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndaihi.

¹⁸ Tunga nkuhú kits'in ntaha xuta nga kikjintáya:
—jKan'ek'ien nda xu'bo! jN'e ndaihi Barraba!

19 Kjiya'yún nda Barraba at'aha já Roma ngji kontraha ko nku nda kits'ínk'ien. 20 Pilato mjehe nga ts'iin ndaíhi Jesu kai, kui nga ta kinchjakohó ngáha xuta nkjiun. 21 Tunga 'yún kikjintáya xuto:

—¡Tjat'a kruu ndo! ¡Tjat'a kruu ndo!

22 As'ai ta kinchjahá ngáha Pilato niyá xi ma jahan:

—Tunga, ¿mí ni ch'on tjihin xi kits'ín ndo? Ndaha nku ni najmi tísakújinna tsa tjehe ra ngabaya. Kui b'a maha, tsjahana kjuá nga s'ehe ra ko as'ai ts'in ndaíhi.

23 Tunga tu ni xí 'yúhún kikjintáya sa xuta. Tsankihi Pilato nga ngjuát'a kruu Jesu. B'a incha kits'ín santaha nkúhu nga incha kin'esihin. 24 Kui nga kitsjáha kjuá Pilato nga n'etjusahun ni xi tjincha banki. 25 Kits'ín ndaíhi nda xi j'ájin xuta nga n'e ndaíhi, nda xi kjiya'yún nubayá at'aha já Roma ngji kontraha ko at'aha anima tjehe. As'ai kitsjá kjuá nga n'ehe Jesu ni xi mjehe xuta nkjiun.

B'i ts'ín kis'et'a kruu Jesu

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Nk'ie nga tífi s'et'a kruu Jesu, kichjubé nku nda nanki Sirene xi Simon 'mi. Jñá kaf'aihi ndo. Kui xi kin'ek'anji kruu nga kitsjennkíhi Jesu. 27 Ta kitsjennkíhi nkjin nkjún xuta ko jminchjín xi tjincha kjintá nga títs'ínbat'a Jesu. 28 Tunga kits'ínk'ótjyahá Jesu, tsasehe jminchjín ko b'i kitsúhu:

—Jun jminchjín Jerusalen, najmi tu an ch'ít'anú. Yjonuu ko ntínuu xi ch'ít'o. 29 At'aha kuichú nistjin nga b'a kuitsu xuta: “Á b'a nda tjihin ts'e jminchjín xi ntíhi, xi najmi kik'a ntí ko xi najmi kits'ínki ntí.”

³⁰ As'ai b'a incha kuitsuhu tjenkiu: "Tixuntunéni." Ko: "T'e'mani", kuitsuhu tjenkiu. ³¹ At'aha tsa b'i tijncha ts'ihin yá xi xkfeen, kui nga, ¿nkú sa ts'ihin ra yá xi kixiu?

³² Ta tjenko jóo jo já ch'onk'un xi ta ngjuát'a kruuko Jesu. ³³ Nk'ie nga incha tsichu ante xi 'mi Nintaku Anima, yo kingját'a kruu Jesu ko nga joo já ch'onk'uun. Nku xi kitsjen kixihi Jesu ko nku skjuhun. ³⁴ B'i kitsú Jesu:

—Ji Na'mi, n'endyjat'aihi, at'aha najmi be ni xi tijncha ts'in.

Já juun kits'inndzjohó xinkjín najyuhun Jesu nga kitsutonyá ts'ihin. ³⁵ Xuta nkjiun kabincha yo nga tijncha basenkjún. Ko já tjíxóo kik'aya Jesu nga b'a kitsú:

—Kamaha ndai nga kj'ai xi kits'ink'anki. Kats'ink'anki yjohó nd'ai tsa kui xi kits'in nibáha Ntjaná, tsa kui xi j'ájihin Ntjaná.

³⁶ Já juun ta kik'ayaha Jesu. J'aik'uhun ko kit-sjáha nga k'úi binu san. ³⁷ B'a incha kitsúhu:

—Tsa ji xi nda reihí xuta judio, n'ek'anki yjohí.

³⁸ Ta kis'et'a antsjáku Jesu nku yáte xi b'i kitsú: "Kui xu'bi xi nda reihí xuta judio." ³⁹ Nku nda ch'onk'un xi ta kjit'a kruu ta najmi kikienkjún Jesu nga b'i kitsúhu:

—Tsa ji xi kits'in nibá Ntjaná, n'ek'anki subai yjohí ko ta n'ek'ankini ko jin.

⁴⁰ Tunga b'ahá kitsú nda xinkuu nga kinchjatiko nda xu'bi:

—Najmi binkjuin Ntjaná ji, ta ndaha tsa ta kui kjuanimaha tíyai. ⁴¹ Máha ñá, tjihin kixi nga un tibená, at'aha tín'ekjálhín chjihí ni xi kin'eé. Tunga kui ndai ndahachí najmi ch'on kits'in.

⁴² As'ai b'a kitsúhu Jesu:

—Ji Jesu, katj'áitsjeihin an nk'ie nga ch'atuts'ihin nga kuatexumai.

⁴³ B'i kitsú Jesu:

—Kjuaxi ni xi tíxihin. Nd'ai kuinchunkoní ndjiojmi ján.

B'i ts'ín k'ien Jesu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xi nkú ra ma nga chubá te jo nga nistjiun kis'e jyun ngayjee asuntee santa nkúhu nga tsichu chubá jan nga ngixuun. ⁴⁵ Najmi ta kits'ín ndz-jehen ts'íu. Kó jo tsitju nga kitiyájen najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúhun nínku. ⁴⁶ As'ai 'yún kikjintáya Jesu:

—Ji Na'mi, aya ntsai títs'inkjas'en animana.

Nga ja b'a kitsú, as'ai k'ien. ⁴⁷ Nk'ie nga kieke nda jun k'aku ni xi kamoó, kits'intsjohó Ntíaná nga b'a kitsú:

—Kjuaxi kjáihin nga naxu ndai nginkun Ntiaha.

⁴⁸ Ngayjee xuta nantia xi incha kieke ni xi kamoó, incha kamankjihin nga najmi nda tjín ni xi kin'e nga kin'ek'ien Jesu. ⁴⁹ Tunga máha ngayjee xuta xi behe Jesu kó jminchjín xi kitsjennkíhi nk'ie nga tsitju xi tjejen ante Galilea, kui xi kjin kabincha nga tjincha basehe ni xi tímoo.

B'i ts'ín kis'eyajni Jesu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tijnajihin já tjíxóo nku nda xi 'mi Kuse xi Arimatea nibáha, nanki xi tijnajihin Judea. Nda tjíya animaha ndo kó naxu fiko yjohó nginkun Ntíaná. ⁵¹ Ta tikuyaha nistjin nga kuatexuma Ntíaná kó najmi kits'ín yu ni xi y'enda kó ni xi kits'ín já

tjixá xingisoo. ⁵² Kui xi ngjisehe Pilato ko tsankihí yjonintehe Jesu. ⁵³ Nk'ie nga ja kikjejent'a kruu yjonintehe Jesu, as'ai nku najyun kik'ontjikjájnu ko ngjingjájñaya nku tixa tsjó xi kin'endat'á naxiu, xi ndaha nku najmi kje ch'a s'eya. ⁵⁴ Kui nistjiun tís'enda nichinehe S'í Pascua ko ja tibat'atuts'ihin nistjin nkjúun.

⁵⁵ Jminchjín xi kitsjennkíhi Jesu nga tsitju ante Galilea, ta incha ngji ko kkie tsjóo ko xi nkú ts'ín kis'ejña yjonintehe Jesu. ⁵⁶ As'ai kik'óya ngáha ni'yaha ko y'enda ntá sinjne ko ni xi sinjne. Kits'ínkj'áiya jminchjún nistjin nkjúun xi nkú ts'ín tjíña kjuatexumoo.

24

B'i kama nk'ie nga j'áiyaha Jesu ngabayoo (Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Nga ta jyun ta jyuhun nistjin xi b'atuts'ihin ra tuntjóo, j'aisehe jminchjún tsjóo nga y'a ts'ihin ni xi sinjne xi y'enda. ² Nk'ie nga incha j'ai, kkie nga ja kachjuxín ndjio chákantsú xi tjíchjane tsjóo. ³ Incha jas'en tunga najmi kisakúhú ra yjonintehe Nda Ntjaná Jesu. ⁴ Nk'ie nga ndaha najmi incha be mí nihi xi incha ts'ín, tu incha kkiehé nga kabinchat'aha jo já xi yja najyun xi tibat'ai. ⁵ Tu ni xí kitsankjúhún jminchjún ko kingjénsten ankjín t'anankiu. Tungá b'ahá kitsú jóo:

—¿Á ajihin xuta k'ien tbinchisjálhinu xi tjíña tík'un? ⁶ Najmi ta ej tjíñaha. Ja kaf'áiya ngáha ra ngabayoo. N'ekj'áitsjohoon yjonuu nga b'i kitsúnuu nk'ie nga y'ejña ante Galilea: ⁷ “Tjihin nga n'ekjas'en Ntíhi Ndax'iun aya ntsja já ngatitsuun

ko s'et'a kruu. Nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ngabayoo.”

⁸ As'ai j'áítsjehen jminchjún ni xi kitsú Jesu ⁹ ko nk'ie nga incha j'aihi tsjóo kitsúyaha ngayjee ni xu'bi já ni'yakuyá xi te nkuu ko ngayjee xuta xingisoo. ¹⁰ Maria Magdalena ko Juana ko Maria xi naaha Santiago ko jminchjín xingisoo xi tjenkoho, kui xi j'ai tsúyaha já postru ni xu'bi.

¹¹ Tunga najmi kis'ejihín ra já postru, at'aha én xi najmi tjíhín sin kamaha ni xi títuya jminchjún. ¹² Tunga tsisintjehén Pedro ko tsangatsanka nga ngji tsjóo. Nk'ie nga tsaseya tsjóo, kkie nga tu najyun xi tsich'ontikjájnuhú yjonintee kjijña yo. As'ai kik'óya ngáha ni'yaha nga tíma nkjúhún ni xi kamo.

*B'i ts'ín tsakúchjiji yjoho Jesu jo já ni'yakuyáha
(Mr. 16:12-13)*

¹³ Ta kuihi nistjin xu'bo jo já ni'yakuyáha Jesu yja nga tíncha fi nanki ichí xi 'mi Emau, nanki xi te nku ra kilometro maha nanki Jerusalen.

¹⁴ Tínchjanijmíyakoho xinkjín ngayjee ni xi kamo nga tíncha fi. ¹⁵ Ni xi kama, nk'ie nga tínchjanijmíyakoho xinkjín niu, j'aise tiñaha Jesu ko kitsjent'áha. ¹⁶ Tunga b'a kama xi kis'echjahá tunkun jóo kama. Najmi kamankjihín tsa Jesu niu. ¹⁷ As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi tichubanijmíyakohonu xinkju nk'ie nga t'n'o niyá?

As'ai tsincha'yún baba jóo ¹⁸ ko b'a kitsú nda xi 'mi Cleofa:

—¿A nku tutu ra ji xi tinchin nanki Jerusalen xi najmi be ni xi kama nistjin xi nibahaná yo?

19 B'i kitsú Jesu:

—¿Mí nihi xi kama?

B'a incha kitsú jóo:

—Ni xi kin'ehe Jesu, nda xi nibáha Nazaret. Kui xi kama nku nda profeta ko chánka ni xi kits'ín. Kis'ehe nga'yún én xi kinchja nginkun Ntíaná ko nginkun ngayjee xuta. ²⁰ Tunga já na'mi k'akuhú ko já tjíxaná kits'ínkjas'en tu xi kin'ek'iehen, ko kis'et'a kruu. ²¹ Jin kichuyái tsakai nga kui xi ts'ín ndáihí naxinantá Israel. Tunga ja tjíhin jan nistjin nd'ai nga b'a kamo.

²² 'K'ua jminchjín xi tjínjinni kabinchánkjúnni. Ta jyun ta jyun kafisehe tsjóo, ²³ tunga najmi kasakuhú ra yjonintee. Ntitsje rú incha kama chjihí katsúni ko nga kui xi b'a katsúhu nga tjíña tik'un Jesu. ²⁴ Askahan ta kafisehe tsjóo k'ua já xi tjínjinni ko b'a ts'ín kasakúhu xi nkú nga katsú jminchjún, tunga najmi kabehé Jesu.

25 B'i kitsú Jesu:

—¡Á b'a nkjún ts'ín ichí mankjihinnuu ko 'ni s'ejihinnuu ngayjee ni xi kitsúhu já profeta! ²⁶ ¿A najmi tjíhin ni nga un skuēhe xi kits'ín nibá Ntíaná kintehe ni nga sakúhu kjuachánka xi ts'e?

²⁷ As'ai Jesu y'éjña chjihí jóo nkú tsuhu ra ngayjee xujun éhen Ntíaná má jtít'a ni xi kamaha. Kik'atuts'ihin ra xujun xi y'é't'a Moise ko ngjindjuko ngayjee xujun xi y'é't'a já profeta. ²⁸ Nk'ie nga tsichu nanki ichí xi má nga tíncha fi jóo, b'a kits'ín xi kj'ua niyá Jesu kits'ín. ²⁹ Tunga kits'ínkasín'yún kjuayúhún ra jóo nga b'a kitsúhu Jesu:

—Tinchinkoni ei, at'aha ja ngixun ko ja tíma'ña.

Kui nga kits'ín yuhu Jesu nga y'ejñako jóo. ³⁰ Ni xi kama, nk'ie nga kab'entut'áko yámixo jóo, jak'já Jesu ninkuon ko kitsjáha máb'achjihí Ntíaná. As'ai tsakjánya ko kitsjáha jóo. ³¹ Kui chubo tsix'ánki nkun jóo ko kamankjihin nga Jesu niu. As'ai Jesu kits'ínndyjajihínsén yjoho nginkun jóo. ³² B'i ngján b'a kitsúhu xinkjín jóo:

—¿A najmi tif'ajin nd'íhí tíma animaná nk'ie nga tinchakoná aya niyóo ko nk'ie nga títlayaná nkú tsuhu ra ni xi tjít'a éhen Ntíaná?

³³ Ta kuihi chubo incha tsisintjen ko kik'óya ngáha nanki Jerusalen. Incha kieke nga nku stíhín kats'ín yjoho já ni'yakuyá xi te nkuu ko já xi tjíntukoho. ³⁴ Kui xi b'a tíncha tsu:

—Kjuaxi kjáíhin nga ja kaf'áya ngáha ra ngabayoo Nda Ntíaná ko ja kuakakúchjihí yjoho Simon.

³⁵ As'ai kitsúya já xi joo ni xi kamat'ain aya niyóo ko xi nkú ts'ín kamankjihin nga Jesu niu nga tsakjánya ninkuon.

*B'i ts'ín tsakúchjihí yjoho Jesu já ni'yakuyáha
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ta tíncha nchjaha nk'ie nga j'ai sinjñajin masehen Jesu ko b'i kitsú nga kikjaniña:

—Kas'enuu kjuajyu.

³⁷ Tu ni xí kitsankjúhún já ni'yakuyóo ko kits'ínkjink'un nga nku sen xi tíma chjihí. ³⁸ B'i kitsú Jesu:

—¿Á tábinkjuhunnu? ¿Á t'n'entjihí ruu yjonuu nga b'a ts'ín t'n'enkjintak'uhunnu? ³⁹ Ahán niu. Chasoo ntsa ko tsuká. N'ekonú ko chasenú. Nku sen najmi tjíhin yjo ko ninta xi nkú ts'ín tíyo nga tjínna.

⁴⁰ Nk'ie nga ja b'a kitsú, as'ai tsakú ntsja kò tsuku. ⁴¹ Tunga najmi kjehe s'ejin sisihin jóo, at'aha tsjo nkjún tìncha maha kò tìncha ma nkjúhun. As'ai b'i kitsú Jesu:

—¿A tijnanu ichi nichine ei?

⁴² As'ai kitsjaha nku te tjo xi kab'échjan. ⁴³ Jakj'a Jesu niu kò kikjine nginkun jóo. ⁴⁴ As'ai b'a kitsú:

—Ni xi kama, kui nihi xi kixinnuu nk'ie nga tsatejñajin sanuu. B'a kixinnuu nga tjihin nga kuitjusun ngayjee ni xi tjit'a nga kinchjanijmíyahana xujun kjuatéxumaha Moise kò xujuhun já profeta kò xujun salmo.

⁴⁵ Kikjex'ájin Jesu kjuankjintak'uhun jóo tu xi kamankjihin ra ni xi tjit'a éhen Ntianá ⁴⁶ kò b'i kitsúhu:

—B'a ts'in tjit'a nga tjihin nga un skuehe xi kits'in nibá Ntianá, nga nistjin xi ma jahan kj'uaíya ngáha ra ajihin xuta k'ien, ⁴⁷ kò nga ngajoho s'enijmí nga ngúshun asuntee. Jerusalem ch'atuts'ihin ra nga b'a k'úihin xuta nga tjihin nga ngjuaikj'áha ra animaha tu xi kama ndyat'aha ra ngatit-suhun. ⁴⁸ Jun xi kujínyo ni xi kiyo. ⁴⁹ An ts'in nibánu xi kitsúya títjun Na'mina nga tsjánuu. Tunga tintsubanú ei Jerusalem santa nkúhu nga nekjóhon nga yún xi nibaha nk'a ján.

B'i ts'in ngji Jesu nk'a ján

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ As'ai tsitjuko Jesu já ni'yakuyáha. Ngjiko santaha nanki Betania. Kingjénnk'a ntsja kò nda kinchjane jóo. ⁵¹ Nk'ie nga nda tinchjane jóo, nk'a ján ngji t'axihin. ⁵² Nk'ie nga ja incha kamaha nga kits'intsjoho Jesu, tu ni xí tsjohó

tíincha mahá jóo nga incha kik'óya ngáha nanki
Jerusalen. ⁵³Tehente incha kits'íntsjoho Ntíaná má
ma natsihin ninku.

Éhen Ntíaná
New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz
(MX:maj:Mazatec, Jalapa de Díaz)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, Jalapa de Díaz

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Jalapa de Díaz [maj], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, Jalapa de Díaz

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

e05183c2-7c34-5cdd-8c78-15ea51bd8cbb